



Arviointikertomus 2023

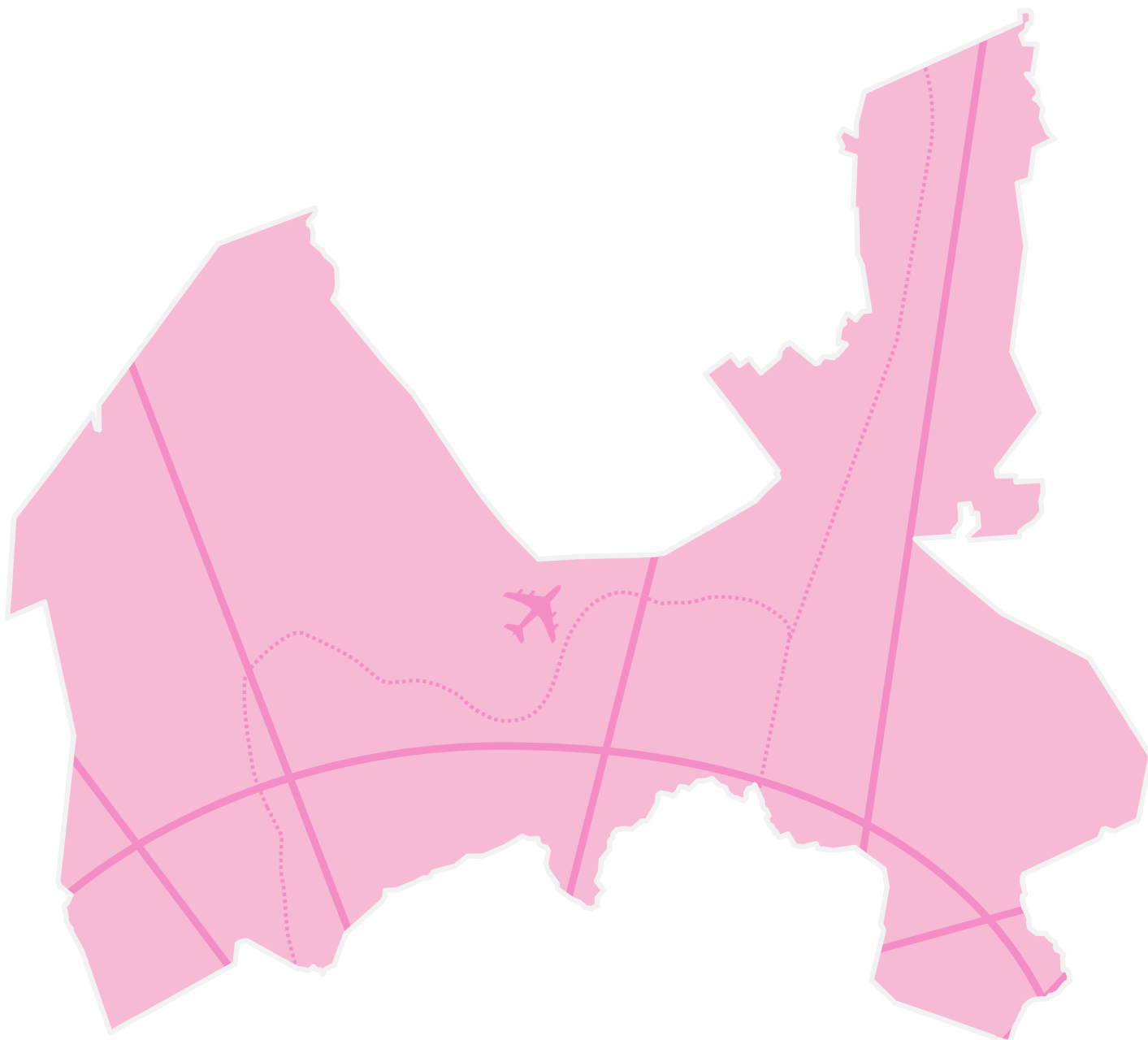
**Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen
tarkastuslautakunnalta aluevaltuustolle**



Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Vanda och Kervo välfärdsområde

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen tarkastuslautakunnalta aluevaltuustolle 10.6.2024.

Tarkastuslautakunta on jättänyt 22.5.2024 kokouksessaan aluevaltuustolle esityksen, että vuoden 2023 tilinpäätös hyväksytään ja hyvinvointialueen hallintoa ja taloutta hoitaneille tilivelvollisille toimielinten jäsenille ja tehtäväalueiden johtaville viranhaltijoille myönnetään vastuuvapaus tilikaudelta 1.1.-31.12.2023 edellyttäen, että aluevaltuusto hyväksyy tilintarkastuskertomuksessa mainitun talousarviopoikkeaman, josta tilivelvollisia ovat aluehallitus, aluehallituksen varajäsenet, hyvinvointialuejohtaja ja konsernipalvelujen toimialajohtaja.



Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2023



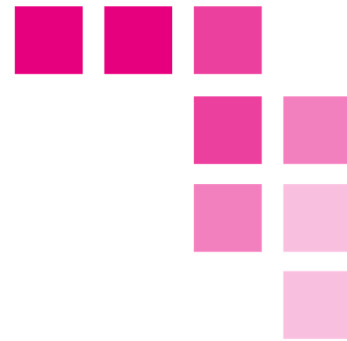
Sisällysluettelo

1. Puheenjohtajan katsaus	1
2. Tarkastuslautakunnan toiminta.....	2
2.1 Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen tarkastuslautakunta	2
2.2 Ulkoinen valvonta	2
2.3 Tarkastuslautakunnan kokoonpano	2
2.4 Tarkastuslautakunnan työskentely	4
3. Henkilöstö, työhyvinvointi ja henkilöstöä koskevat linjaukset	6
3.1 Henkilöstökyselyn keskeisimmät tulokset	6
3.2 Henkilöstön saatavuus.....	7
3.3 Palkkaharmonisointi ja palkka-asiat	8
3.4 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta	9
4. Talous ja tuloksellisuus	10
4.1 Valtuustoon nähden sitovat taloudelliset tavoitteet	10
4.2 Hyvinvointialueen palvelutuotantokyky	13
4.3 Talouden tasapainottaminen ja alijäämän kattamisvelvoite	15
4.4 Uudistusohjelma 2024-2030.....	16
5. Strategisten tavoitteiden toteutumisen arviointi	17
5.1 Strategian keskeiset lähtökohdat	17
5.2 Mittarit.....	18
5.3 Sitovien strategisten tavoitteiden toteutuminen	19
6. Työohjelman mukaiset arviointiaiheet	23
6.1 Tilakeskus.....	24
6.2 Asiantuntija- ja kehittämispalvelut	26
6.3 Neuvolapalvelut	28
6.4 Aikuissosiaalityön palvelut.....	29
6.5 Lastensuojelun palvelut	32
6.6 Ostopalvelujen valvonta- tuottajaohjaus	34
6.7 Lapsiperheiden sosiaalityön palvelut	37
7. Yhteenveto arviointihavainnoista ja vastinepyynnöt	40
8. Suositusten vaikuttavuuden arviointi	42
9. Tarkastuslautakunnan itsearviointi	43

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Tarkastuslautakunta / Ulkoisen tarkastuksen yksikkö
Ulkoasu ja taitto: Ulkoisen tarkastuksen yksikkö
Kannen kuva: Inari Metsä: Pikkukaupungissa
Takakannen kuva: Myyrä / Vaken kuvapankki
Muut kuvat: Vake, kuvapankki
Painopaikka: Vantaan Allservice Oy



1. Puheenjohtajan katsaus



Vuosi 2023 on ollut erityinen, sillä vuoden alusta vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä siirtyi kunnilta ja kuntayhtymiltä 21 hyvinvointialueelle. Muutos on ollut historiallisen suuri ja se on vaatinut mittavaa valmistelutyötä. Valmistelu on ollut kaikilla hyvinvointialueilla nopeaa, niin myös Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella.

Vuonna 2022 aluevaltuusto on hyväksynyt hallintosäännön ja talousarvion vuodelle 2023 sekä taloussuunnitelman vuosille 2024-2025. Hyvinvointialueet painivat rahoituksen riittävyyden kanssa. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen talouden suunnittelussa vuodelle 2024 on vedetty erilaista linjaa, kuin muut hyvinvointialueet yleisesti. Talouden suunnittelu on perustunut realistiseen arvioon, ei niinkään siihen että talouden tasapaino toteutuisi heti alussa lain velvoittamassa aikataulussa. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen tavoitteena on tasapainottaa talous noin kolmessa vuodessa ylijäämän syntymisestä. Vaadittua talouden tasapainoa ei olla hakemassa heti budjettia leikkaamalla vaan tasapainotusta tehdään uudistusohjelman toimenpiteiden avulla. Tämä asettaa uudistusohjelmalle ja sen toteutumiselle kovia odotuksia, joiden täyttymistä tarkastuslautakunta työssään tulee seuraamaan.



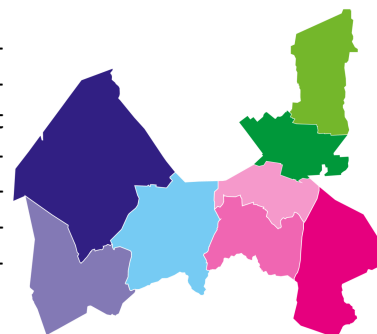
Puheenjohtaja
Mika Niikko

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella ollaan oikeilla jäljillä siitä, että talouden tasapainon hakeminen henkilöstön vähentämisellä voi vaikuttaa negatiivisesti jatkossa henkilöstön saatavuuteen, hyvinvointialueiden ja muiden sote-toimijoiden taistellessa resurssista. Lisäksi Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen palveluverkko on nykyisellään tiivis ja palvelun tarpeet sekä väestön määrä ovat kasvussa. Leikkaustoimenpiteet olisivat ristiriidassa nykyisen palvelutarpeen ja -tarjonnan kanssa.

Hyvinvointialueen tehtävänä on tuottaa lakisääteisiä palveluja asukkaille ja, että asukkaat pääsevät lain velvoittamalla tavalla hoitoon. Hoitotakuu lain velvoittamissa aikamääreissä ei ole kaikissa palveluissa Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella toteutunut. Hoitotakuun toteutumisen yhtenä haasteena on ollut huono henkilöstön saatavuus. Tulevaisuudessa lainsäädännön muutoksen avulla hoitotakuuta helpotetaan. Siitä huolimatta Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella pitää pyrkiä valtuustotason mittareiden asettamiin hoitoon pääsyyn liittyviin tavoitteisiin jatkossakin.

Tarkastuslautakunnan tekemä havainto on, että valtuustoon nähden sitovista tavoitteista kolmasosa toteutui, joka on tarkastuslautakunnan mielestä hyvä tulos ensimmäiselle toimintavuodelle. Valtuustokauden alussa tavoitteiden pitää olla riittävän korkealla, jotta palvelujen kehittämiseen säilyy riittävä motivaatio. Tavoitteiden asetanta ensimmäiselle vuodelle, uudelle organisaatiolle on aina haastavaa. Tarkastuslautakunta on ottanut kantaa muutamien tavoitteiden asetantaan arviointikertomuksessa ja uskoo, että jatkossa tavoitteiden asetanta jatkuu napakkana, realistisena ja mittareiden tavoitteet ovat riittävästi toimintaa edistäviä.

Kiitämme jokaista Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen henkilökunnan jäsentä, jotka ovat osaltaan vaikuttaneet uuden organisaation valmisteluun, erityiskiitos myös kaikille viranhaltijoille ja asiantuntijoille, jotka ovat osallistuneet tarkastuslautakunnan arviointeihin ja tuoneet omaa asiantuntemustaan arviointityön tueksi. Näiden lisäksi puheenjohtajana haluan myös kiittää tarkastuslautakunnan jäseniä hyvästä yhteistyöstä ja sujuvasta vuorovaikutuksesta. Tarkastuslautakunnan ensimmäinen työvuosi on ollut työntäyteinen ja mielenkiintoinen.



2. Tarkastuslautakunnan toiminta

2.1 Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnan tehtävät

Vantaan- ja Keravan hyvinvointialueen tarkastuslautakunnan tehtävänä on lain hyvinvointialueesta 125§ mukaisesti valmistella aluevaltuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida, ovatko aluevaltuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet hyvinvointialueella ja hyvinvointialuekonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Lisäksi tarkastuslautakunnan tehtävänä on muun muassa arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä taloussuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden riittävyttä talouden tasapainotuksen kannalta.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa aluevaltuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään aluevaltuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa aluevaltuustolle tarpeellisia pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista. Aluehallitus antaa aluevaltuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa ai-
hetta.

Tarkastuslautakunta valvoo myös, että hyvinvointialuelain 89 §:ssä säädettyä velvollisuutta ilmoittaa sidonnaisuuksista noudatetaan, ja saattaa ilmoitukset aluevaltuuston tiedoksi sekä julkaisee yhteenvedon sidonnaisuuksista hyvinvointialueen verkkosivuilla.

2.2 Ulkoisen valvonnan järjestämisen hyvinvointialueella

Hyvinvointialueen ulkoisen valvonnan järjestelmän muodostavat tarkastuslautakunta ja ulkoisen tarkastuksen yksikkö sekä tilintarkastaja. Ulkoinen valvonta järjestetään toimivasta johdosta ja muusta organisaatiosta riippumattomaksi.

Sidonnaisuuksien seuranta

Hyvinvointialuelain 89 §:n mukaan jäljempänä 2 momentissa tarkoitetun hyvinvointialueen luottamus-
henkilön ja viranhaltijan on tehtävä sidonnaisuusilmoitus johtotehtävistään ja luottamustoimistaan elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä, merkittävästä varallisuudestaan sekä mistäkin sidonnaisuuksista, joilla voi olla merkitystä luottamus- ja virkatehtävien hoitamisessa.

Velvollisuus ilmoittaa sidonnaisuuksista koskee aluehallituksen jäseniä, aluevaltuuston ja lautakunnan puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajia, hyvinvointialuejohtajaa sekä aluehallituksen ja lautakunnan esittelijää. Sidonnaisuusilmoitukset on pyydetty myös aluehallituksen alaisten jaostojen esittelijöiltä Kuntaliiton suositusten mukaisesti. Ilmoitus on tehtävä kahden kuukauden kuluessa siitä, kun henkilö on tehtäväänsä valittu. Henkilön on myös viivytyksettä ilmoitettava sidonnaisuuksissa tapahtuneet muutokset.

Tarkastuslautakunta muistuttaa, että jokainen sidonnaisuusilmoitusvelvollinen vastaa itse omien sidonnaisuustietojensa ajantasaisuudesta. Tarkastuslautakunta kehottaa sidonnaisuusilmoitusvelvollisia tarkastamaan sidonnaisuusilmoituksensa ja tarvittaessa päivittämään jo tehtyä ilmoitusta.

Sidonnaisuusilmoitus tehdään tarkastuslautakunnalle, joka valvoo ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset aluevaltuuston tiedoksi. Tarkastuslautakunta voi tarvittaessa kehottaa ilmoitusvelvollista tekemään uuden ilmoituksen tai täydentämään jo tehtyä ilmoitusta. Sidonnaisuusrekisterin tiedonkeruujärjestelmä tullaan päivittämään vuoden 2024 aikana. Järjestelmäpäivityksen yhteydessä tullaan pyytämään kaikilta sidonnaisuusilmoitusvelvollisilta uudet sidonnaisuusilmoitukset.

2.3 Tarkastuslautakunnan kokoonpano

Seuraavalla sivulla on esitetty Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen tarkastuslautakunnan 13 jäseninen tarkastuslautakunta varajäsenineen.



Tarkastuslautakunnan kokoonpano



Puheenjohtaja
Mika Niikko (PS)
varajäsen
Toni Eskelinen



Varapuheenjohtaja
Matilda Stirkkinen (SDP)
varajäsen
Johanna Hristov



Jäsen
Jan-Peter Sjöroos (R)
Varajäsen
Jan-Erik Eklöf



Jäsen
Loviisa Kaartokallio (KD)
Varajäsen
Marja Salonius



Jäsen
Marjo Lipasti (KOK)
Varajäsen
Irina Alanne



Jäsen
Anssi Ennevaara KOK)
Varajäsen
Veli-Matti Kallisolahti



Jäsen
Ulla-Maija Kopra (SDP)
Varajäsen
Teija-Tuulia Toivonen



Jäsen
Ranbir Sodhi (SDP)
Varajäsen
Mika Oja



Jäsen
Ritva Bäckström (Vas)
Varajäsen
Tuija Husari



Jäsen
Janne Koskinen (KOK)
Varajäsen
Pekka Äikäs



Jäsen
Tia Seppänen (Vihr)
Varajäsen
Jaana Carlenius



Jäsen
Vaula Norrena (Vihr)
Varajäsen
Tytti Villanen



Jäsen
Timo Valtonen (PS)
Varajäsen
Aki Mäkipernaa



2.4 Tarkastuslautakunnan työskentely

Vuoden 2023 arviointiohjelma hyväksyttiin tarkastuslautakunnassa 15.4.2023. Vuoden 2023 aikana tarkastuslautakunta kokoontui kokouksiin 11 kertaa. Näiden lisäksi pidettiin yhteisseminaari Vantaan ja Keravan tarkastuslautakuntien kanssa.

Tarkastuslautakunnan laatima vuoden 2022 arviointikertomus käsiteltiin aluevaltuustossa 12.6.2023. Tarkastuslautakunta laati vuoden 2023 toiminnasta väliarvioinnin, joka käsiteltiin aluevaltuustossa 11.9.2023. Toimenpideselvitys hyvinvointialueen tarkastuslautakunnan vuoden 2022 arviointikertomuksessa esitettyjen havaintojen ja huomioiden pohjalta käsiteltiin aluevaltuustossa 23.10.2023.

Ulkoisen tarkastuksen yksikkö

Tarkastuslautakunnan alainen tarkastuspäällikkö aloitti virassaan marraskuun 2022 alussa. Tarkastuslautakunnan sihteeri- ja asianhallintapalveluihin on saatu täydentävää henkilöstöresurssia laki- ja päätöspalveluista. Tarkastuslautakunnan esittelijänä on toiminut tarkastuspäällikkö Alekski Paananen ja sihteerinä lokakuulle 2023 saakka hallinnon asiantuntija Anni Sirola, loka-kuussa 2023 ulkoisen tarkastuksen yksikössä aloitti tarkastaja Taija Myyrä, joka on toiminut tämän jälkeen kokoussihteerinä.



Tarkastuspäällikkö
Alekski Paananen



Tarkastaja
Taija Myyrä

Tilintarkastuksen järjestäminen

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen vastuunalaisena tilintarkastajana on toiminut vuonna 2023 BDO Auditor Oy:n JHT, HT Minna Ainasvuori vuoden 2022 tilinpäätöksen hyväksymiseen asti ja tilikauden 2023 tilintarkastusyhteisönä aloitti TALVEA Julkishallinnon Palvelut Oy vastuunalaisena tilintarkastajanaan JHT, HT Jukka Vuorio. Tilintarkastusta on hankittu 35 päivää vuonna 2023.



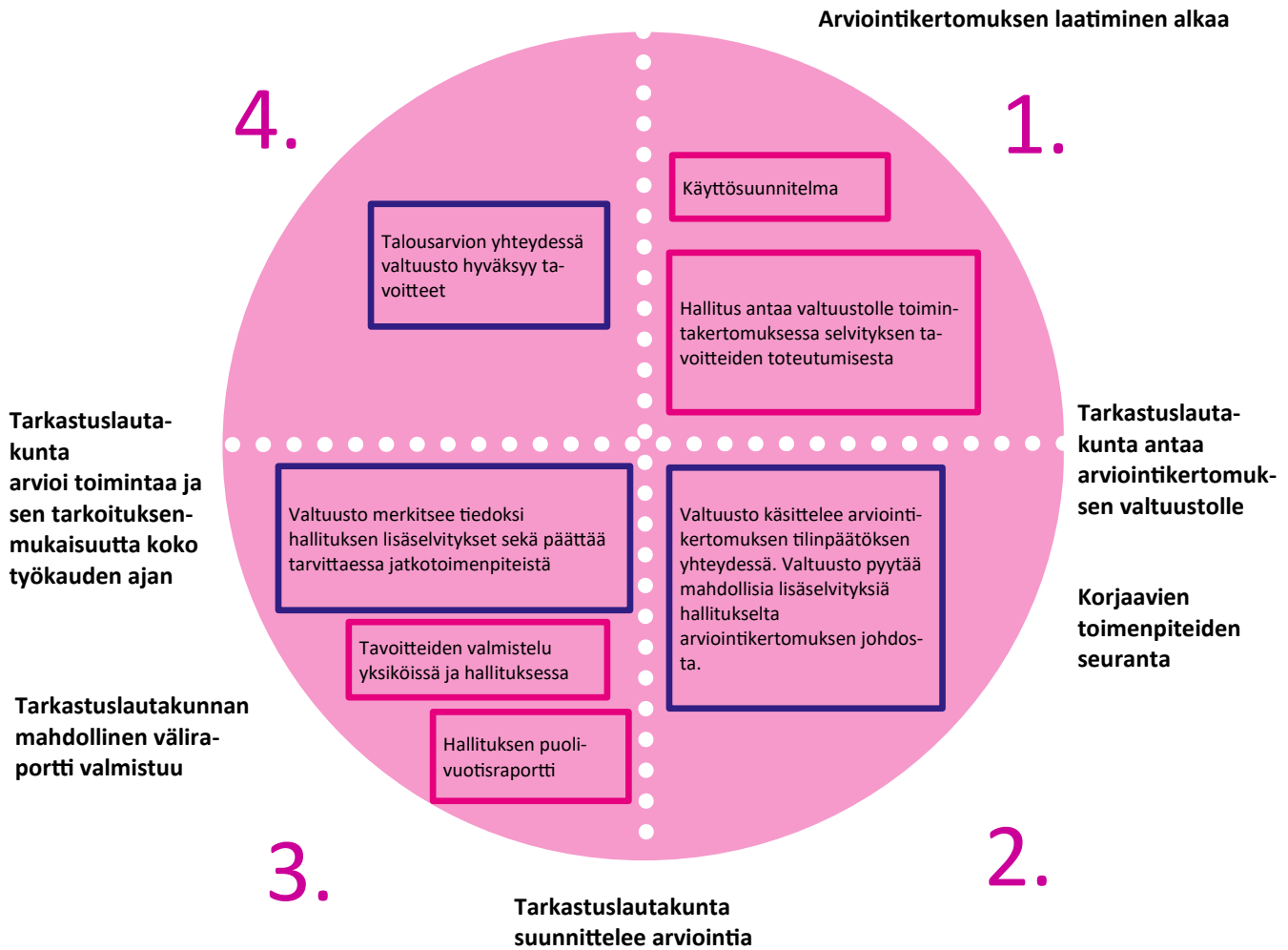
Kuva 1. Tarkastuslautakunnan arviointitehtävät.

Tarkastuslautakunnan toiminta ja tehtävät perustuvat hyvinvointialuelakiin. Lautakunnan toimintaa ohjaa lainsäädännön lisäksi Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen hallintosääntö.

Valtuuston asettamat strategiset tavoitteet ovat keskeisiä arvioinnin kohteita, mutta myös toiminnan tarkoituksenmukaisuuden arviointi kuuluu tarkastuslautakunnalle.



Toiminnan vuosikello



Kuva 2. Talouden ja toiminnan vuosikello.

Tarkastuslautakunnan toimintaa kuvaava vuosikello

Vuosikellon tarkoituksena on kuvata sitä, miten tarkastuslautakunnan toiminta rytmittyy muiden organisaation keskeisten tapahtumien kanssa. Vuosikellossa on kvartaaleittain esitetty, miten hallituksen, valtuuston sekä tarkastuslautakunnan toiminnot jaksottuvat toisiinsa. Tarkastuslautakunnan tavoitteena on tukea organisaation toimintaa ja kehittää sitä arvioinnin avulla.

Hyvinvointialuelakia koskevassa hallituksen esityksessä täsmennetään, että tarkastuslautakunnan tulisi tuottaa lisäarvoa ja tukea aluevaltuuston päätöksenteolle tuottamalla ja hankkimalla uutta tietoa ja näkemyksiä hyvinvointialueen taloudesta ja hallinnosta. Lisäarvoa tuottava arviointi ei ole pelkkää asiantilan toteamista, vaan sen tulisi sisältää toimenpidesuosituksia ja vaihtoehtojen pohdintaa.

Tavoitteiden toteutumisen arvioinnin lisäksi tarkastuslautakunnalla on oikeus arvioida myös hyvinvointialueen toiminnan, toimintatapojen ja palvelujen järjestämisen tuloksellisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta puuttumatta kuitenkaan operatiiviseen toimintaan.



3. Henkilöstö, työhyvinvointi ja henkilöstöä koskevat linjaukset

3.1 Henkilöstökyselyn keskeisimmät tulokset

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä henkilöstön näkökulmaa ja huomioi joka vuotisessa arviointityössään henkilöstökyselyn tulokset. Työterveyslaitoksen vuosittain tehtävässä työhyvinvointitutkimuksessa 2023 henkilöstön vastaamisaktiivisuus oli 51%, joka on melko tyypillinen tulos hyvinvointialueiden keskiarvoon (53%) nähden.

Työterveyslaitoksen kyselyssä nousi kehittämisaikana erityisesti Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen 31,8% lukema väittämästä ”uskoo jatkavansa työssä eläkeikään saakka”. Voimavarana puolestaan nousi vastaus, jonka mukaan 67% vastaajista suosittelisi työnantajaa ystävälleen, luku on 6% yksikköä suurempi kuin kaikkien hyvinvointialueiden keskimääräinen (67%) suositteluhallukkuus.

Sivun alareunassa olevassa kuvassa 3. on kuvattu keskeisimpiä työhyvinvointikyselyn tuloksia pito- ja vetoiman näkökulmasta.

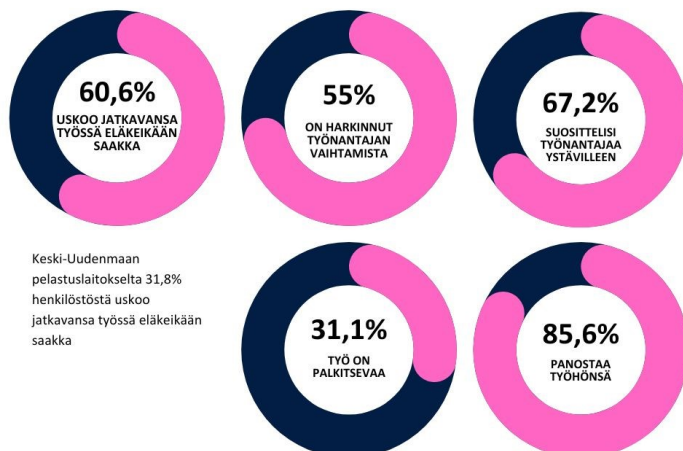
Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen kyky tunnistaa,

hyväksyä ja hyödyntää työyhteisöissä voimavaroina työntekijöiden erilaiset ominaisuudet (83%) nousi isoin prosenttein selvästi positiivisena asiana esiin, kun taas henkilöstön yhdenvertaisuutta mitatessa erityisesti johdon ja esihenkilöstön rekrytoinneissa oli hajontaa muun organisaation (59%) ja Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen (33%) välillä.

Ammattiryhmittäisiä kyselyn tuloksia

- työstressiä eniten sairaanhoitajilla, terveydenhoitajilla, kättilöillä ja röntgenhoitajilla
- palautuminen parasta palomiehillä
- eettistä kuormitusta (kokee joutuvansa toimimaan omien arvojen vastaisesti) eniten lähi- ja perushoitajilla
- lähiesihenkilön oikeudenmukaisuuden arvioivat myönteisimmin johtajat, erityisasiantuntijat, lääkärit ja osaston- ja ylihoitajat
- työnantajan vaihtoaikkeitä eniten laboranteilla, laboratorion hoitajilla ja röntgen hoitajilla
- työnantajan suositteluhallukkuus matalinta laboranteilla, laboratorion hoitajilla, röntgenhoitajilla ja palomiehillä

PITO- JA VETOVOIMA



Keski-Uudenmaan pelastuslaitokselta 31,8% henkilöstöstä uskoo jatkavansa työssä eläkeikään saakka

Tarkastuslautakunta huomauttaa matalista luvuista, esimerkiksi työn palkitsevuutta kuvaava luku 31% on pieni.

Tarkastuslautakunta suosittaa pohtimaan toimenpiteitä, joilla työn palkitsevuutta voidaan kehittää.

Kuva 3. Henkilöstön pito- ja vetoavoima



3.2. Henkilöstön saatavuus

Hyvinvointialueen henkilöstömäärä 31.12.2023 oli 5 482 (sis. määräaikaiset ja työllistetyt), joista 4 441 vakinaista henkilöstöä. Vuonna 2023 palkallisten henkilötyövuosien määrä oli 4 737.

Vuoden 2023 aikana hyvinvointialueella avattiin 1 563 rekrytointia, joihin hakijoita oli yhteensä 12 818.

Henkilöstötilanne useimmissa hyvinvointialueiden vastuulle kuuluvissa tehtävissä oli valtakunnallisestikin vaikea koko vuoden. Henkilöstövuokrausta jouduttiin käyttämään suunniteltua enemmän lakisääteisten velvoitteiden kattamiseksi; henkilöstövuokrauksen kulut olivat 31,6 milj. euroa.

Hakijoiden määrä avattua rekrytointia kohden nousi vuoden mittaan systemaattisesti, ja parani edelleen viimeisellä vuosineljänneksellä (tammikuu 6,34 -> joulukuu 10,08) Avointen vakanssien määrä laski vuoden aikana noin sadalla.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella tehtiin työtä henkilöstön saatavuuden ja pysyvyyden parantamiseksi. Palkkoja tarkistettiin ja sitoutumislisää kohdennettiin kriittisiin henkilöstöryhmiin. Lisäksi Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen brändi-identiteettiä vahvistettiin ja työnantajakuvan rakentamiseen ja rekrytointimarkkinointiin panostettiin.

Hakijamäärien kasvun perusteella Vantaan ja Keravan hyvinvointialue onnistui hyvin ensimmäisen vuoden osalta tavoittamaan työnhakijat uutena työnantajana. Henkilöstön vaihtuvuus vuoden aikana oli kuitenkin suurta, (16,84 %) ja terveysperusteisia poissaoloja oli 6,76 % työpäivistä. Neljäs työfiilis-kysely VAKE Pulssi

toteutettiin joulukuussa. Kokonaisuutena tilanne fiilisen suhteen oli hyvä. Kyselyn tulosten mukaan 71 % henkilöstöstä kertoo voivansa suositella Vantaan ja Keravan hyvinvointialuetta työpaikkana.

Vaikutukset toimialoilla

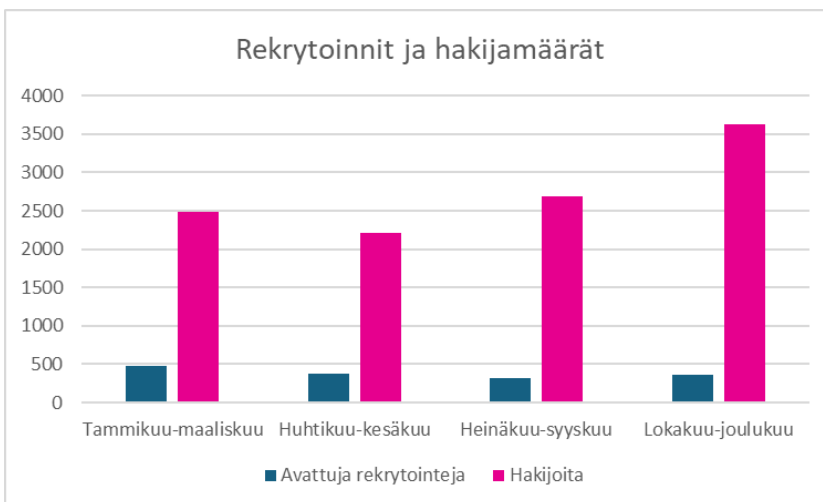
Tilinpäätöksen mukaan hyvinvointialueen liikkumavara henkilöstön saatavuuteen liittyvissä haasteissa nähdään rajallinen, sillä valtion rahoitus hyvinvointialueille kaventaa mahdollisuuksia reagoida henkilöstön saatavuuteen palkkaratkaisuilla. Erityisesti Uudellamaalla usean eri toimijan tekemä palkkaharmonisaatio vuoden 2023 aikana on tosiasiallisesti nostanut palkkoja.

Henkilöstön saatavuushaasteiden vuoksi esimerkiksi lääkäri- ja psykologipalveluja tuotettiin osittain myös vuokratyövoimalla. Lisäksi tilanteissa, joissa lääkäriä ei ole ollut mahdollista saada kouluille, perheille tarjottiin maksusitoumusmahdollisuutta kouluterveystarkastukseen yksityiselle palveluntuottajalle. Henkilöstön saatavuustilanne oli kriittinen lääkäreiden, psykologien, sosiaalityöntekijöiden, puheterapeuttien, lähihoitajien sekä lastensuojelulaitosten ohjaajien osalta.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen vanhuspalvelujen henkilöstön saatavuuden ja pysyvyyden haasteet pakottivat etsimään uudenlaisia ratkaisuja ja monipuolistamaan henkilöstörakennetta, muuttamaan toimintakulttuuria sekä ottamaan käyttöön uudenlaisia palveluja sekä erilaisia teknologisia ratkaisuja.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen palvelut kyettiin tuottamaan huolimatta erityisesti sijaishenkilöstön saatavuushaasteista; osin valmius ylläpidettiin ylitöinä.

Kaikkiaan Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen henkilöstövuokrauksen kustannukset olivat 31,6 milj. euroa.



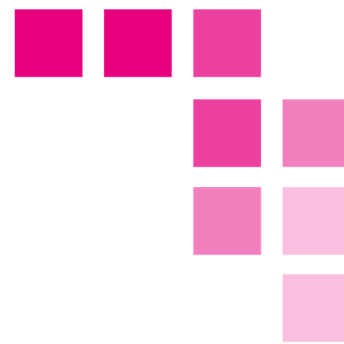
Kuva 4. Rekrytoinnit ja hakijamäärät 2023.

Tarkastuslautakunta pohtii, mitkä työpaikat ovat suosittuja ja mihin ei saada hakijoita ja onko toimialakohtaiset erot suuria. Vaihtohalukkuutta on, edelleen, vaikka hakijamäärät ovat kasvaneet.

Tarkastuslautakunta kysyy: Millaisia toimenpiteitä tehdään osaavan ja kielitaitoisen henkilöstön houkuttelemiseksi ja sitouttamiseksi sekä miten työn palkitsevuutta kehitetään?



Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen henkilöstön määrä



Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen henkilöstömäärä 31.12.2023	Vakituisen	Määräaikainen	Yhteensä
Aikuissosiaalityön ja vammaispalvelujen toimiala	620	187	807
Hyvinvointialueen johto ja päätöksenteko *	25	2	27
Keski-Uudenmaan pelastuslaitos	460	78	538
Konsernipalvelujen toimiala	312	72	384
Lasten, nuorten ja perheiden palvelujen toimiala	903	198	1 101
Terveydenhuollon palvelujen toimiala	1 172	253	1 425
Vanhusten palvelujen toimiala	949	251	1 200
Kaikki yhteensä	4 441	1 041	5 482

* Sis. vuoden 2023 alun kustannuspaikkarakenteen mukaisen henkilöstön, josta suurin osa on siirtynyt suunnitellusti toimialoille organisaatorakenteen täsmentämisen yhteydessä

Taulukko 1. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen henkilöstömäärä toimialoittain, lähde: tilinpäätös 2023.

3.3 Palkkaharmonisointi ja palkka-asiat

Palkka- ja palkkiomenot ilman henkilösivukuluja olivat tilinpäätösvuonna 226,9 milj. euroa. Toimintavuonna 2023 palkkoja korottivat 1.6. alkaen yhteensovittamiseen ja palkkauksen kehittämiseen kohdennettavat paikalliset järjestelyerät sekä sopimusalakohdaiset yleiskorotukset.

Henkilöstön saatavuuden parantamiseksi ja palkkojen yhteensovituksen nopeuttamiseksi hyvinvointialueella kohdennettiin lisämäärärahaa palkkojen harmonisointiin sekä henkilöstön saatavuuden ja hoitoketjun sujuvuuden kannalta kriittisissä hoitotehtävissä työskenteleviin kohdennettuun sitoutumislisään.

Palkkojen harmonisointi on pitkäkestoinen, vaiheittain ja priorisoiden etenevä prosessi. Palkkojen yhdenmukaistamisen arvioitu kokonaiskustannus Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella oli noin 9,7 milj. euroa, sisältäen palkat ja sivukulut. Meno on jaksotettu vuosille 2023-2025 siten, että talousarviossa 2023 oli varauduttu kolmen milj. euron harmonisointikustannukseen.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella on työntekijöitä noin 5 500, joista SOTE-sopimuksen piirissä on vajaat 3 900. Vuoden 2023 aikana korotuksia kohdentui yli puolelle SOTE-sopimuksen piirissä olevaan henkilöstöön ja useisiin ammattiryhmiin.

Korotusten kohdentumiseen on vaikuttanut palkkojen yhteensovittamisen tarve (ns. harmonisointi), henkilöstön saatavuushaasteet sekä palkkaepäkohtien korjaaminen ja palkkausjärjestelmän kehittäminen.

Paikallisista eristä maksettavat palkantarkistukset tulivat voimaan 1.6. alkaen, mutta ne maksettiin takautuvasti. Tarkistetut palkat maksettiin sekä vakituiselle että määräaikaiselle tarkistuksen piirissä olevalle henkilöstölle 31.8.2023.

Toimintavuoden aikana valmistuivat mm. työkykyjohtamisen toimintamalli, tasa-arvokatsaus, työsuojelun toimintaohjelma, henkilöstökäsikirja ja monia muita henkilöstön saatavuutta, työhyvinvointia ja henkilöstöjohtamista tukevia ohjeita ja toimintamalleja.

Hyvinvointialuetasoinen ohjeistus kannustamisesta ja palkitsemisesta on valmistelussa, eikä niitä ole mahdollista käyttää. Erilaisten palkkioiden käyttöönotosta päätetään vuoden 2024 aikana.



3.4 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Hyvinvointialueesta annetun lain (hyvinvointialuelaki 611/2021) 22 §:n 2 momentin 7. kohdan mukaan aluevaltuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet oli aiemmin sisällytetty osaksi hyvinvointialueen hallintosääntöä, ja kokouksessaan 11.9.2023 § 92 aluevaltuusto päätti hyväksyä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet omaksi dokumentikseen. Tämän lisäksi aluehallitus on vuonna 2023 kokouksessaan 13.12.2023 § 308 hyväksynyt sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat ohjeet ja menettelytavat. Lisäksi korruption ja lahjonnan torjuntaan liittyen aluehallitus on kokouksessaan 16.8.2022 § 132 hyväksynyt hyvinvointialueen edustusohjeen.

Hyvinvointialueen sisäinen tarkastus kilpailutettiin loppuvuodesta 2023. Kilpailutuksen perusteella valittu KPMG Oy Ab aloitti ensimmäisen sisäisen tarkastuksen joulukuussa 2023 perustuen aluehallituksen 13.12.2023 § 307 sisäisen tarkastuksen toimintaohjeeseen ja vuosisuunnitelmaan 2023-2024.

Hyvinvointialueen whistleblow-ilmoituskanava otettiin käyttöön 16. helmikuuta 2023. Anonyymien väärinkäytösilmoituskanavan kautta voi ilmoittaa hyvinvointialueen toimintaan liittyvästä väärinkäytösepäilystä tai toiminnasta, joka ei noudata eettisiä periaatteita seuraavilla aloilla (Laki Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta 1171/2022):

- 1) julkiset hankinnat lukuun ottamatta puolustus- ja turvallisuushankintoja;
- 2) finanssipalvelut, -tuotteet ja -markkinat;
- 3) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen;
- 4) tuoteturvallisuus ja vaatimustenmukaisuus;
- 5) liikenneturvallisuus;
- 6) ympäristönsuojelu;
- 7) säteily- ja ydinturvallisuus;
- 8) elintarvikkeiden ja rehujen turvallisuus sekä eläinten terveys ja hyvinvointi;
- 9) Euroopan unionin toiminnasta annetun sopimuksen 168 artiklan tarkoittama kansanterveys;
- 10) kuluttajansuoja;
- 11) yksityisyyden ja henkilötietojen suoja sekä verkko- ja tietojärjestelmien turvallisuus.

Lakia sovelletaan tekoihin tai laiminlyönteihin:

- 1) jotka on säädetty rangaistavaksi;

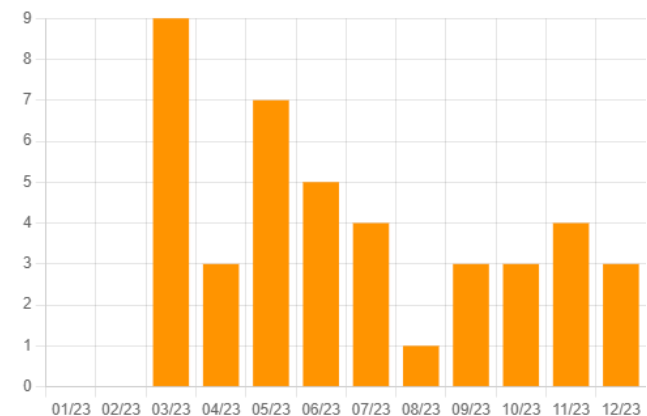
2) joista voi seurata rangaistusluonteinen hallinnollinen seuraamus; taikka

3) jotka voivat vakavasti vaarantaa lainsäädännön yleisen edun mukaisten tavoitteiden toteutumista.

Varsinaisia direktiivin mukaisia laajempia viranomais-toimia vaativia vakavia väärinkäytösilmoituksia ei vuonna 2023 ollut, mutta kanavaa voitiin hyödyntää sisäisen valvonnan muihin toimenpiteisiin. Kaikki tapaukset selvitettiin organisaation sisäisesti.

Vuoden 2023 aikana vastaanotettiin 42 ilmoitusta, joista aiheettomia ilmoituksia oli 16 kpl (38 %) ja jatkotoimenpiteitä vaativia ilmoituksia oli 10 kpl (24 %). Lisäksi vastaanotettiin 16 kpl muita toimenpiteitä vaativaa ilmoitusta, jotka eivät kuitenkaan kuuluneet ilmoituksia käsittelevän ryhmän toimenpiteiden piiriin (38 %). Näissä tapauksissa ilmoittaja ohjattiin muihin palvelukanaviin.

Whistleblow-ilmoitusmäärät kuukausittain vuonna 2023



Kuva 5. Whistleblow-ilmoitusmäärät kuukausittain vuonna 2023

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen merkittävimmät riskit liittyvät siihen, miten hyvinvointialue pystyy huolehtimaan asukkaidensa sosiaali- ja terveystalouden ja pelastustoimen palveluiden tuottamisesta sillä tasolla, että hyvinvointialueen asukkaat saavat heille kuuluvat tarpeen mukaiset palvelut. Tätä haastavat ilmiöinä ennen kaikkea henkilöstön saatavuus ja riittävyys sekä toisaalta väestön palvelutarpeessa tapahtuvat muutokset.

Tilinpäätöksessä todetaan, että vaikka valtion rahoituskehyksen sisällä toimiminen näyttää tällä hetkellä haastavalta ja jopa riskejä lisäävältä, ei tätä riskiä ole kuitenkaan syytä yliarvioida, sillä valtio on kuitenkin viime sijaisena vastuussa riittävien sosiaali- ja terveystalouden tuottamisesta kansalaisille.



4. Talous ja tuloksellisuus

4.1 Valtuustoon nähden sitovat taloudelliset tavoitteet

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen käyttötalouden sitovuustaso oli talousarviovuonna 2023 toimintakate seuraavasti:

- ⇒ Hyvinvointialue ilman erikoissairaanhoitoa
- ⇒ Erikoissairaanhoito

Talousarviomuutoksena Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen aluevaltuusto päätti kokouksessaan 12.12.2023 §122 muuttaa talousarviossa 2023 erikoissairaanhoitoon sitovuustason osalta toimintakatteen -346,3 milj. euroksi, hyvinvointialue ilman erikoissairaanhoitoa sitovuustason osalta toimintakatteen -742 022 000 euroksi ja hyvinvointialueen talousarvion 2023 vuosikatteen -84 496 000 euroksi. Talousarviomuutokset on jyvitetty toimialoille ja niiden vaikutukset toimintakatteen osalta on koottu seuraavan sivun taulukkoon.

VANTAAN JA KERAVAN HYVINVOINTIALUE ILMAN ERIKOISSAIRAANHOITOA (1000 €)	TA 2023 (Alkuperäinen AV 20.12.22)	Talousarvio-muutos	TA 2023 (Muutettu TA)	TP 2023	Ero (€) TP vs TA (Alkuperäinen TA, AV 20.12.22)	Ero (%) TP vs. TA (Alkuperäinen TA, AV 20.12.22)	Ero (€) TP vs. TA (Muutettu TA)	Ero (%) TP vs. TA (Muutettu TA)
TOIMINTATUOTOT	117 933	-7 500	110 433	111 692	-6 242	-5,3 %	1 258	1,1 %
TOIMINTAKULUT	-800 786	-51 669	-852 456	-847 128	-46 341	-5,8 %	5 328	0,6 %
TOIMINTAKATE	-682 853	-59 169	-742 022	-735 436	-52 583	-7,7 %	6 586	0,9 %
ERIKOISSAIRAANHOITO (1000 €)								
TOIMINTATUOTOT	1 300	0	1 300	800	-500	-38,5 %	-500	-38,5 %
TOIMINTAKULUT	-335 775	-11 849	-347 624	-364 960	-29 185	-8,7 %	-17 336	-5,0 %
TOIMINTAKATE	-334 475	-11 849	-346 324	-364 160	-29 685	-8,9 %	-17 836	-5,2 %

Talukko 2. Talousarvion sitovuustasojen toteutuma 2023

Erikoissairaanhoito

Erikoissairaanhoitoon osalta aluevaltuusto korotti 12.12.2023 erikoissairaanhoitoon menomäärärahaa hyvinvointialueen esityksen mukaisesti 11,8 milj. eurola. Menomäärärahan muutostarve perustui pääosin palvelusopimuksen mukaisesta palvelujen käytön perusteella tasattavaan lisälaskutukseen, joka oli n. 10,4 milj. euroa vuonna 2023.

Kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaoston lausunto HUS-yhtymän alijäämien käsittelystä Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin kirjanpidossa kirjauskäytäntöjen yhdenmuokaistamiseksi 20.12.2023 lisäsi Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen HUS-menoja 18,6 milj. euroa. Muutetun talousarvion toimintakate ylittyi 17,8 milj. eurolla (5,2%).

Hyvinvointialueen johto ja konsernipalvelut

Toimialan tuotot vuonna 2023 olivat 16,2 milj. euroa ja toimintakulut 97,9 milj. euroa. Toimintatuotot toteu-

tuivat 5,1 milj. euroa suurempina ja toimintakulut toteutuivat 3,2 milj. euroa suurempina kuin alkuperäinen talousarvio.

Toimialan tuottoihin kirjattiin vuonna 2022 saatujen hyvinvointialueen toiminnan ja hallinnon käynnistämiseen tarkoitettujen valtionavustusten tulouttaminen ja vuonna 2023 saadun hyvinvointialueen toiminnan väkiinnuttamiseen ja kehittämiseen tarkoitettu valtionavustus toteutuneita menoja vastaavasti.

Menojen osalta merkittävin ylitys toteutui palvelujen ostoissa (16,2 milj. euroa), suurimpana hyvinvointialue-tasoiset ICT-kustannukset (10,9 milj. euroa) sekä tuloutettua valtionavustusta vastaavat menot. Muiden toimintakulujen osalta ylitys (1,7 milj. euroa) aiheutui haasteista kohdistaa toimitilavuokria oikein toimialoille.

Tarkastuslautakunta korostaa, että vuoden 2023 aikana rakennettiin hyvinvointialueen ICT-ympäristö ja jonka kuluvaikutusta ei osattu tarkkaan ennustaa. Tarkastuslautakunta kysyy: Miten ICT-kustannuksia aiotaan jatkossa hillitä?



Toimintakate (1 000 €)	TA 2023 (Alkuperäinen, AV 20.12.2022)	TA 2023 (Muutettu TA, AV 12.12.23)	Talousar- viomuutos %	TP 2023	Poikkeama % TP vs alkup. TA	Poikkeama % TP vs muutettu TA
Vantaan ja Keravan hy- vinvointialue yhteensä, sis ESH	-1 017 329	-1 088 346	6,98 %	-1 099 596	- 8,1 %	- 1,0 %
Erikoissairaanhoido	-334 475	-346 324	3,54 %	-364 160	- 8,9 %	- 5,15 %
Hyvinvointialueen johto ja konsernipalvelujen toimiala yhteensä	-83 583	-87 697	4,92 %	-81 676	+ 2,3 %	+ 6,9 %
Lasten, nuorten ja per- heiden palvelujen toi- miala	-137 108	-154 191	12,46 %	-152 266	- 11,1 %	+ 1,3 %
Aikuissosiaalityön ja vammaisten palvelujen toimiala	-135 858	-149 574	10,10 %	-159 898	- 17,7 %	- 6,9 %
Vanhusten palvelujen toimiala	-142 539	-156 352	9,69 %	-152 976	- 7,3 %	+ 2,2 %
Terveysthuollon palve- lujen toimiala	-167 876	-175 608	4,61 %	-173 821	- 3,5 %	+ 1,0 %
Keski-Uudenmaan pelas- tuslaitos	-15 890	-18 599	17,05 %	-14 799	+ 6,9 %	+ 20,4 %

Taulukko 3. Toimialojen toimintakatteen toteutuma 2023

Lasten, nuorten ja perheiden palvelujen toimiala

Toimialan toimintatuotot toteutuivat 0,4 milj. euroa suurempina ja toimintakulut toteutuivat 15,6 milj. euroa suurempina kuin alkuperäinen talousarvio. Merkittävimmät ylitykset toteutuivat asiakaspalveluiden ostoissa (10,3 milj. euroa) ja työvoiman vuokrauksessa (1,3 milj. euroa). Henkilöstömenot ylittivät talousarvion 4,0 milj. euroa. Toimintatuottoja toteutui ennakoitua enemmän pääasiassa pakolaisista maksettavista korvauksista.

Vanhusten palvelujen toimiala

Toimialan tuotot vuonna 2023 olivat 30,8 milj. euroa ja toimintakulut 183,8 milj. euroa. Toimintatuotot toteutuivat 1,3 milj. euroa pienempänä ja toimintakulut toteutuvat 9,2 milj. euroa suurempina kuin alkuperäinen talousarvio. Merkittävimmät ylitykset toteutuivat asiakaspalveluiden ostoissa (6,1 milj. euroa), työvoiman vuokrauksessa (6,7 milj. euroa), vammaispalvelulain mukaisissa kuljetuksissa ja ateriapalveluiden ostoissa. Henkilöstömenot alittivat talousarvion 1,5 milj. eurolla, johtuen avoinna olleista vakansseista. Muut toimintakulut alittivat talousarvion 1,8 milj. euroa, johtuen pääosin tilavuokrien kohdistushaasteista.

Terveysthuollon palvelujen toimiala

Toimialan tuotot vuonna 2023 olivat 14,6 milj. euroa ja toimintakulut 188,5 milj. euroa. Toimintatuotot toteutuivat 1,2 milj. euroa pienempänä ja toimintakulut toteutuvat 4,8 milj. euroa suurempina kuin alkuperäinen talousarvio. Suurimmat ylitykset johtuivat työvoiman vuokrauksesta sairaala- ja terveysasemapalveluissa, vainajiin liittyvistä kuluista, ostoista Kaunialan Sairaaltalta sekä HUS Yhteispäivystyksestä. Henkilöstömenot alittivat talousarvion 5,2 milj. eurolla, johtuen avoinna olleista vakansseista. Työvoiman vuokrauksella on katettu henkilöstötarvetta. Toimialan tulos (toimintakate) oli 5,9 milj. euroa heikompi kuin alkuperäinen talousarvio.

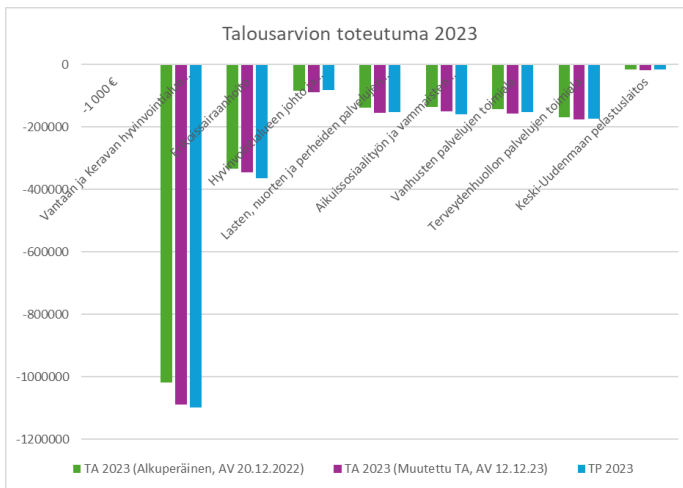
Tuottojen arvioitua matalampi toteuma aiheutui suun terveysthuollossa käyttöönotetusta asiakasmaksujen maksukatosta, mikä osaltaan vähensi asiakasmaksutuottoja. Sairaalapalveluissa jonottajia oli runsaasti ja heidän osaltaan asiakasmaksujen maksukatto täyttyi, eikä asiakasmaksutuottoja kertynyt normaaliin hoitojaksojen mukaisesti. Ensimmäisen vuosineljänneksen aikana hoidossa oli vielä koronaan sairastuneita asiakkaita, joiden hoito oli tartuntatautilain mukaan maksutonta.



Aikuissosiaalityön ja vammaisten palvelujen toimiala

Toimialan menot vuonna 2023 olivat 172,5 milj. euroa ja tulot 12,6 milj. euroa. Toimintatuotot toteutuivat 10,2 milj. euroa pienempinä ja toimintakulut toteutuivat 13,8 milj. euroa suurempina kuin alkuperäinen talousarvio. Merkittävimmät ylitykset toteutuivat asiakaspalvelujen ostoissa 9,0 milj. euroa sekä työvoiman vuokrauksessa 2,5 milj. euroa. Henkilöstömenot ylittivät talousarvion 1,5 milj. euroa. Muut toimintakulut ylittivät 1,3 milj. euroa johtuen toimitilavuokrien kohdistushaasteista. Toimialan tulos (toimintakate) oli 24,0 milj. euroa heikompi kuin alkuperäinen talousarvio.

Tuottojen arviota matalamman toteuman syynä oli Eteva kuntayhtymästä siirtyneiden asumisyksiköiden maksutuotot, jotka eivät toteutuneet johtuen hyvinvointialuemuutoksesta.



Kuva 6. Toimialakohtainen tilinpäätöksen toteutuma vuonna 2023

Investoinnit

Vuoden 2023 aikana aluehallitus käsitteli investointisuunnitelman mukaisten hankkeiden toteuttamista ja niiden rahoittamista pitkäaikaisella lainalla. Vantaan ja Keravan hyvinvointialue sai vuonna 2023 lainanottoval-

Keski-Uudenmaan pelastuslaitos

Pelastuslaitoksen tuotot olivat vuonna 2023 31,7 milj. euroa ja toimintakulut 46,5 milj. euroa. Toimintatuotot toteutuivat 0,9 milj. euroa suurempana ja toimintakulut toteutuivat 0,2 milj. euroa pienempinä kuin alkuperäinen talousarvio. Henkilöstömenot ylittivät talousarvion 1,5 milj. eurolla. Muut toimintakulut ylittivät talousarvion 0,1 milj. euroa, johtuen nousseista vuokrauksista. Toimialan tulos (toimintakate) oli 1,1 milj. euroa parempi kuin alkuperäinen talousarvio.

Hyvinvointialueen rahoitus on ollut liian niukka. Puutteellisesti siirtynyt pohjarahoitus vaikeuttaa riittävien lakisääteisten palvelujen tarjoamista asukkailla.

Nykyinen rahoitusmalli nähdään epäoikeudenmukaisena hyvinvointialueiden kesken. Nykyinen rahoitusmalli ei huomioi Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen erityispiirteitä.

tuutta 206,6, milj. euroa, joista investointeihin kaudelle 2023-2027 on kohdennettu 140,2 milj. euroa ja valtuutta on käyttämättä 66,3 milj. euroa. Vuonna 2023 valtuudesta käytettiin. 6,9 milj. euroa.

Investointikohteet	Talousarvio 2023	Toteuma 2023	Ero €	Ero %
Tikkurilan valmiusasema	4 600 000	3 166 875	1 433 125	31,2
Hakunilan valmiusasema	4 520 000	126 472	4 393 528	97,2
Kivistön palvelukeskus; terveysaseman ja suun terveydenhuollon tilojen muutostyöt	450 000	124 360	325 640	72,4
Pelastustoimen ja ensihoidon ajoneuvot	3 050 000	2 727 521	322 479	10,6
Osakkeet	0	22 320	22 320	-
ICT: Tiedolla johtamisen hanke	1 457 725	169 891	1 287 834	88,3
Investointeja vastaavat sopimukset*	10 106 718	3 212 008	6 894 710	68,2
Yhteensä	24 184 443	9 549 448	14 634 995	60,5

* käyttötalousmenoja, jotka sisältyvät hyvinvointialueen investointisuunnitelmaan lainanottovaltuuteen liittyvän valtionohjeistuksen vuoksi

Taulukko 4. Investointien toteutumat 2023



Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen talousarvion toiminnan tunnusluvut 2023	TA 2023	TP 2023	Tarkastuslautakunnan arvio
Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä 31.12.	93,40 %	93,70 %	✓
Kotona asuvat 85 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä 31.12.	85,00 %	84,70 %	✓
Omaishoidontuen peittävyys 75-v / 75+ väestö, 31.12.2023	2,50 %	2,00 %	✓
Säännöllisen kotihoidon piirissä 75 täyttäneitä/75+ väestö 31.12. jakson viimeisen kuukauden lopun poikkileikkaus	9,30 %	7,00 %	✓
Kotihoidon välitön työaika, % työajasta, lh. jakson viimeisen kuukauden tiedot	60 %	46 %	✗
Odotusaika vanhusten pitkäaikaiseen ympärivuorokautiseen hoivaan on alle 90 vuorokautta (%)	100 %	84 %	✗
Terveyskeskussairaalan hoitajakso/sairaansija, keskiarvo	17,5	14,2	✓
Puhelinpalvelun vastattujen puhelujen odotusaika (min, keskiarvo) Terveysasemat	≤30	18 min	✓
Puhelinpalvelun vastattujen puhelujen odotusaika (min, keskiarvo) Suun terveydenhuolto	3,5	5 min	✗
Puhelinpalvelun takaisinsoittojen odotusaika (min, keskiarvo) Terveysasemat	≤480	1430 min	✗
Puhelinpalvelun takaisinsoittojen odotusaika (min, keskiarvo) Suun terveydenhuolto	≤480	45 min	✓
Terveysasemat: kiireettömän hoidon odotusaika, 14 vrk:ssa palvelun saaneiden osuus % (Vaihdettu mittari seitsemästä vuorokaudesta 14:ään vuorokautteen viime hetken hoitotakuu lakimuutoksen vuoksi.)	66 %	49 %	✗
Suunterv.huolto: kiireettömän hoidon odotusaika, 90 vrk:ssa palv. saaneiden osuus %	80 %	67 %	✗
Lastensuojelun ja erityistä tukea tarvitsevan lapsen palvelutarpeen arvioinnit valmistuvat 3 kk määräajassa (THL raportointi)	100 %	63,70 %	✗
Lastensuojelun avohuollon asiakasmäärän kuukausikeskiarvo, osuus 0-17 -vuotiaista	2,60 %	2,20 %	✓
Perheneuvolapalvelujen odotusaika palveluihin pääsyyn (keskiarvo vrk), poikkileikkaus raportointikauden viimeinen kk, jonaossa olevat	90 vrk	52 vrk	✓
Kouluterveydenhuollon laajoihin ja määräaikaisiin terveystarkastuksiin osallistuneiden osuus oppilasmäärästä	100 %	30,7%	✗
Opiskeluhuollon kuraattorille pääsy tarvittaessa 7 päivässä, % osuus	100 %	Tietoa ei ole saatavilla	Ei voida arvioida.
Ehkäisevän ja täydentävän toimeentulotuen hakemukset käsitellään 7 päivässä	100 %	99,41 %	✗
Aikuisten ja nuorten sosiaalityön asiakkaat jakson viimeinen kuukausi	5 000	6046	Ei voida arvioida.
Aikuisten asumispalvelujen omien yksiköiden täyttöaste	100 %	94 %	✗
Pitkäaikaistyöttömät (lkm)	7 649	5 747	✓
Tuetusti ja palveluasumisessa asuvien osuus kehitysvammaisten asumispalveluissa, % asumispalvelujen piirissä olevista	39 %	56 %	✗
Vammaispalvelun henkilökohtaisen avun asiakasmäärä, jakson viimeinen kuukausi	1 000	1 053	Ei voida arvioida.
Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikatavoitteen täyttyminen I riskiluokan ruuduissa kiireellisissä tehtävissä	50 %	34,40 %	✗
Tarkastusprosentti (palotarkastukset)	100 %	72,10 %	✗
Ensihoito - VaKe-alue:	A: 09:00	A: 11:14	✗
Tavoittamisviive ydintaajama-alueella 90 %:ssa A- ja B-kiireellisyysluokan tehtävissä (mm:ss)	B: 10:00	B: 12:24	✗
Ensihoito - KEU-alue:	A: 09:00	A: 09:25	✗
Tavoittamisviive ydintaajama-alueella 90 %:ssa A- ja B-kiireellisyysluokan tehtävissä (mm:ss)	B: 10:00	B: 10:52	✗

Taulukko 5. Toimialojen tunnuslukujen toteutumat tilinpäätöksen mukaisesti ja tarkastuslautakunnan arviot: ✓ Toteutui. ✗ Ei toteutunut.

4.2 Hyvinvointialueen palvelutuotantokyky

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan vuonna 2023 saavutettiin useita onnistumisia palvelutuotannon kehittämisessä. Esimerkiksi suun terveydenhuollossa on saatu hoitajonot käytännössä purettua vuoden 2023 aikana. Kiirettömään hoitoon pääsi loka-joulukuussa 90 vuorokaudessa 71 % asiakkaista; tammi-maaliskuussa osuus oli 73 % (hoitotakuu on 120 vrk). Suun terveydenhuollossa takaisinsoiton odotusaika parani vuoden aikana 863 minuutista 48 minuuttiin.

Erikoissairaanhoidon osastoilta jatkohoitoon siirtyvien jonotusajat lyhenivät ja siirtoviivemaksut vähentyivät oleellisesti vuoden loppua kohden. Siirtoviivepäiviä oli ensimmäisellä vuosineljänneksellä 1 238 kpl, viimeisellä

196 kpl. Siirtoviivemaksut vähenivät oleellisesti vuoden loppua kohden sairaala- ja vanhuspalvelujen yhteistyö-

Tarkastuslautakunta huomauttaa, että lastensuojelun ja erityistä tukea tarvitsevien lasten palvelutarpeen arvioinnin toteutuma on edelleen heikko. Kouluterveydenhuollon laajoihin ja määräaikaisiin terveystarkastuksiin osallistuneiden osuus oppilasmäärästä on pieni. Pelastustoimen vasteajat eivät saavuttaneet tavoitteita.

Asiaksmääriin perustuvia mittareita ei voida arvioida, koska niiden muutos ei kerro palveluiden vaikuttavuudesta yksiselitteisesti.

Pitkäaikaistyöttömien määrän kasvu jäi reilusti pienemmäksi, kuin mitä vuoden 2023 talousarviovalmistelun yhteydessä ennustettiin.



nä ja omien lääkärin lisäämisellä. Erikoissairaanhoidon osastoilta sairaalapalveluihin jatkohoitoon siirtyvien jonotusajat lyhenivät, ja myös geriatrisen poliklinikan lähetejono onnistuttiin purkamaan.

Erikoissairaanhoidon jonotilanne vaikeutui edellisvuodesta; lähes joka neljäs oli jonottanut yli 6 kuukauden hoitotakuuajan. Eniten hoitotakuuajan ylittäneitä potilaita oli ortopedian erikoisalalla.

Terveysasemapaalveluissa kiireettömän hoidon T3-aika oli loka-joulukuussa keskimäärin 46 vrk (tammi-maaliskuussa 56 vrk). Kiireettömän hoidon hoitotakuu tiukentui syyskuun alussa 14 vuorokauteen. Loka-joulukuussa 14 vrk:ssa hoitoon pääsi 51 % potilaista; tammi-maaliskuussa vastaava osuus 59 %.

Ympäri vuorokautisen palveluasumisen jonossa oli joulukuun lopussa 67 henkilöä. Maaliskuussa jonottajia oli 134 ja syyskuussa 172. Hoitoketjua sairaalapalveluista asumispalveluihin tehostettiin lisäämällä kuntoutus- ja arviointitoiminnan paikkoja syys-joulukuuksi.

Omassa kodissa asui vuoden 2023 lopussa 93,7 % alueen yli 75-vuotiaista. Kotihoidossa oli vuoden lopulla noin 1 700 asiakasta, näistä ostopalveluasiakkaita 23 % (400 asiakasta). Kotihoidon asiakasmäärä kasvoi vuoden aikana 115 asiakkaalla. Ostopalvelulla katettiin henkilöstövajetta ja palvelutarpeen kasvua.

Tarkastuslautakunta toteaa, että palvelutuotantokyvyn osalta on nähtävillä onnistumisia, esimerkiksi siirtoviivemaksut vähenivät oleellisesti, kun henkilökuntaa saatiin lisää kohdennetuilla rekrytoinneilla.

Tarkastuslautakunta toivoo onnistumisiin johtaneiden hyvien toimintatapojen levittämistä.

Hoitoon pääsy on kuitenkin viivästynyt terveydenhuollossa, erikoissairaanhoidossa, suun terveydenhuollossa ja vanhusten hoivapalveluissa, joten hoitotakuun toteutumisen kanssa on vielä tekemistä.

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT, 1000 €	Hyvinvointialue 2023	Konserni 2023
Toimintatuotot	112 451	467 357
Toimintakulut	-1 212 047	-1 545 282
Toimintakate	-1 099 596	-1 077 929
Valtion rahoitus	995 627	995 627
Vuosikate	-102 277	-81 481
Tilikauden tulos	-104 166	-100 532
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-104 166	-100 630
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	-9,3	-30,2
Vuosikate/Poistot, %	-5 414	-424
Vuosikate, euroa/asukas	-358	-285
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	-109 069	-121 063
Investointien tulorahoitus, %	0	0
Laskennallinen lainanhoitokate	-17	-4
Kassan riittävyys, pv	1	5
TASEEN TUNNUSLUVUT:		
Omavaraisuusaste, %	-46,4 %	-17,90 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	18,7 %	27,50 %
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	-104 166	-101 205
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	-365	-354
Lainakanta 31.12., 1000 €	57 266	199 012
Lainakanta 31.12., €/asukas	200	697
Lainat ja vuokravastuut, 31.12.,1000 €	425 991	640 811
Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	1 491	2 243
Lainasaamiset, 1000 €	434	-
Hyvinvointialueen asukasmäärä	285 674	285 674

Taulukko 6. Tilinpäätöksen tunnusluvut 2023



4.3. Talouden tasapainottaminen ja alijäämän kattamisvelvoite

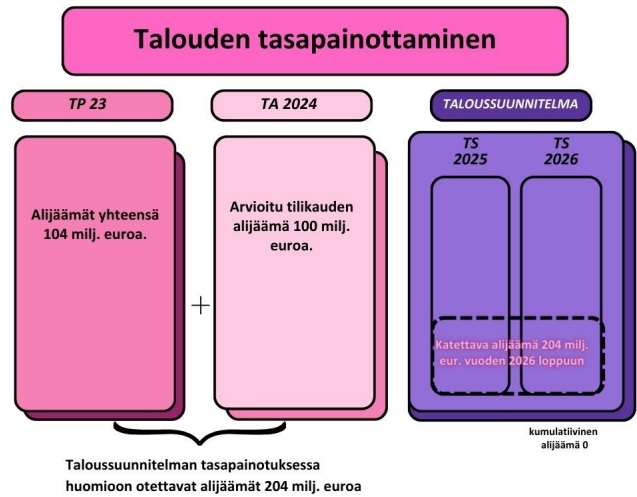
Alijäämän kattamisvelvoite perustuu lakiin. Hyvinvointialuelain (611/2021) § 115 mukaan hyvinvointialueiden tulee kattaa kertynyt alijäämä enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Valtioneuvosto suositti vuosittaisissa hyvinvointialueneuvotteluissa 27.11.2023, että Vantaan ja Keravan hyvinvointialue merkittävästi vauhdittaa päätöksentekoa talouden tasapainottamiseksi sekä toiminnan ja palveluiden uudistamiseksi.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen vuoden 2023 alijäämä osoittautui alkuperäistä talousarviota suuremmaksi. Alkuperäisessä talousarviossa talousarvion alijäämäksi arvioitiin 57,3 milj. euroa. Lopulliseksi alijäämäksi muodostui 104,4 milj. euroa. Kustannusten kasvun taittamiseksi ja kertyneen alijäämän kattamiseksi lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Hyvinvointialueen taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä.

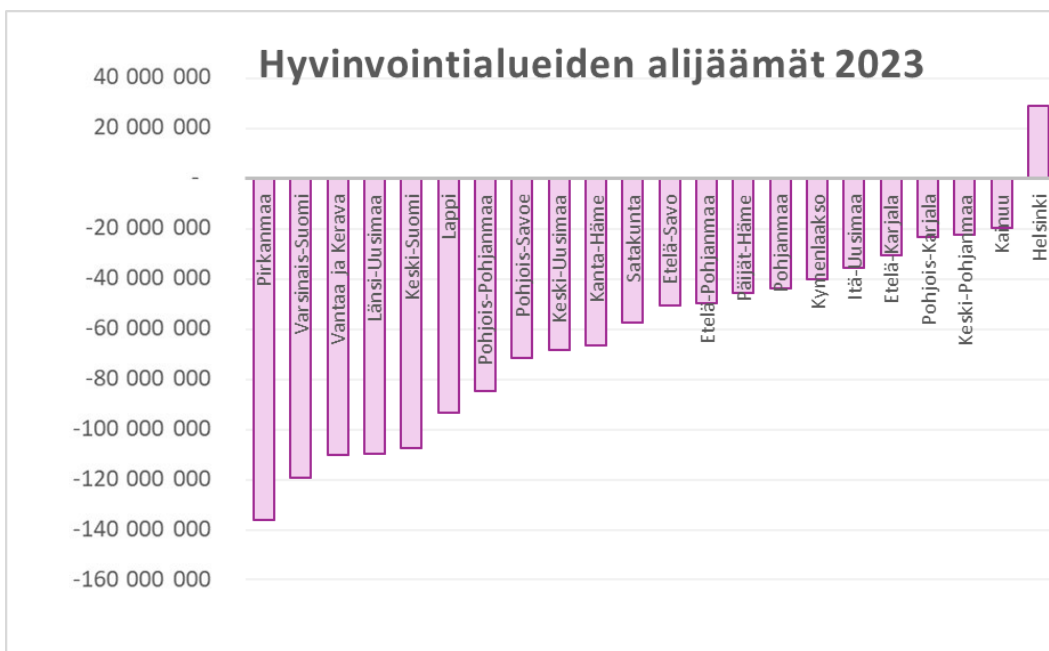
Tarkastuslautakunta muistuttaa, että arviointimenettely lainsäädännön valossa näyttää enemmän kuin todennäköiseltä. Alijäämät uhkaavat kasvaa niin, ettei kattaminen lakisääteisessä määräajassa ole mahdollista.

Valtiovarainministeriö voi käynnistää hyvinvointialueen arviointimenettelyn hyvinvointialuelain 123 perusteella, jos:

1. hyvinvointialue ei ole kattanut taseeseen kertynyttä alijäämää 115 §:n 2 momentissa säädetystä määräajassa;
2. hyvinvointialueen konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia kaksi tilikautta peräkkäin;
3. konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8 kaksi tilikautta peräkkäin; tai hyvinvointialueelle on myönnetty 15 §:n 3 momentissa tarkoitettu lainanottovaltuus taikka kaksi kertaa kolmen peräkkäisen tilikauden aikana hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain (617/2021) 11 §:ssä tarkoitettua lisärahoitusta.



Kuva 7. Talouden tasapainottamisen lakisääteinen aikataulu, jonka mukaan kertynyt alijäämä tulisi kattaa taloussuunnitelmakausien 2025 ja 2026 aikana.

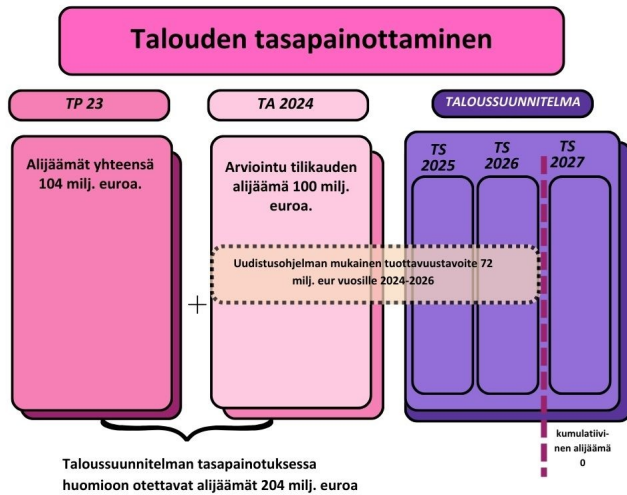


Kuva 8. Hyvinvointialueiden ennustetut alijäämät vuonna 2023 (tutkihallintoa.fi)

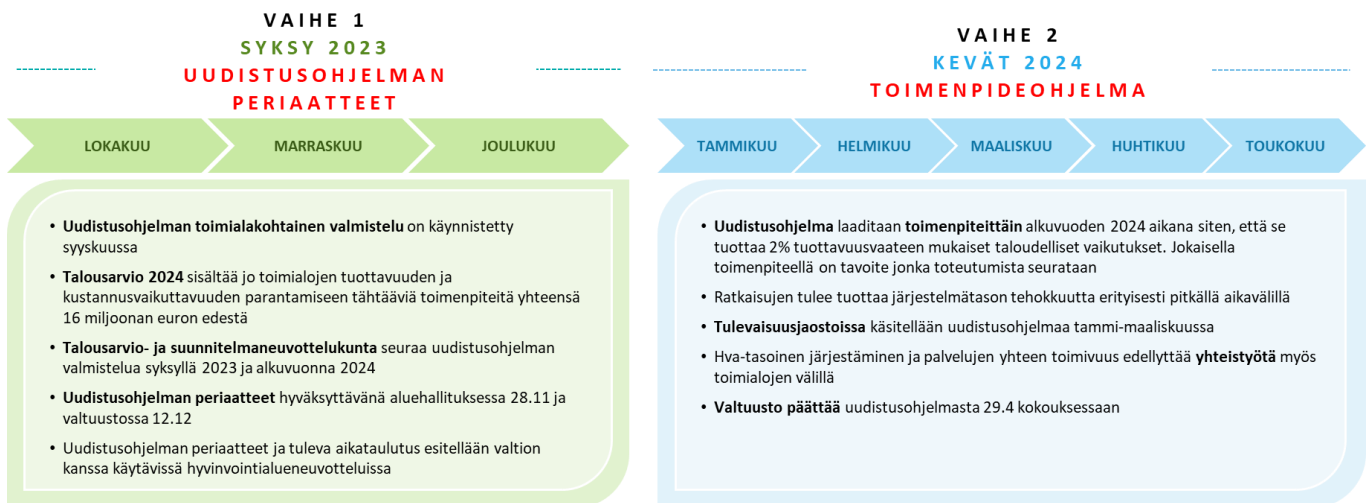


4.4. Uudistusohjelma 2024-2030

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue on käynnistänyt uudistusohjelman toimeenpanon. Ohjelma periaatteet ja päälinjaukset hyväksyttiin aluevaltuustossa 12.12.2023. Valtuusto asetti uudistusohjelman vuositteiseksi tuottavuustavoitteeksi 2 % suhteessa palvelutarpeen kasvuun sekä noin 300 milj. euron tuottavuustoimet vuosikymmenen loppuun mennessä. Vuoden 2024 tuottavuustoimet sisällytettiin vuoden 2024 talousarvioon. Uudistusohjelman toimenpiteitä on valmisteltu syksyllä 2023 yhteistyössä mm. talousarvio- ja suunnitelmanevottelukunnan kanssa, ja ne tuodaan päätöksentekoon keväällä 2024. Uudistusohjelman toimenpiteistä huolimatta hyvinvointialueen rahoituksen riittävyys tulee olemaan vuonna 2024 erittäin tiukka.



Kuva 8. Talouden tasapainottamisen oletettu aikataulu, mikäli talouden tasapainotustoimenpiteissä onnistutaan ja valtion rahoitus kehittyä odotulla tavalla. Valtion lisärahoitus on tässä suunnitelmassa pysymiseksi välttämätöntä. Aluehallitus hyväksyi 148 milj. euron valtion lisärahoitushakemuksen kokouksessaan 14.5.2024 § 95.



Kuva 9. Uudistusohjelman aikataulu.

Tarkastuslautakunnan lakisääteinen tehtävä on arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä taloussuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden riittävyttä talouden tasapainotuksen kannalta.

Tarkastuslautakunta toteaa, ettei nykyinen uudistusohjelma talouden tasapainotustoimenpiteineen tule kattamaan alijäämiä lakisääteisessä aikataulussa. Tarkastuslautakunta suosittaa suhtautumaan talouden tasapainotukseen realistisesti.

Tarkastuslautakunta jää pohtimaan, mikä on varasuunnitelma, jos uudistusohjelma, talouden tasapainotustoimenpiteet ja rahoituksen kasvu eivät toteudu suunnitellusti.

Tarkastuslautakunta kysyy: Miten hyvinvointialue varmistaa, että talouden kantokyky turvataan?

Tarkastuslautakunta kysyy: Miten varmistetaan, että uudistamistoimenpiteet eivät aiheuttamaan hoitovelkaa ja millaisia vaikutuksia uudistamishojelman toimenpiteillä on pitkällä aikavälillä?

Aluevaltuusto hyväksyi uudistusohjelman toimenpiteet kokouksessaan 29.4.2024. Tarkastuslautakunta tulee tehtäviensä mukaisesti seuraamaan uudistusohjelman toimeenpanoa ja vaikutuksia. Uudistusohjelman aikataulu ja tuottavuustavoite tähtää talouden tasapainoon myöhemmin, mitä lakisääteinen aikataulu edellyttää. Uudistusohjelman talouden tasapainotustoimenpiteet nojaavat vahvasti siihen olettamukseen, että valtionrahoitus kasvaa suunnitellusti ja että valtio myöntää lisärahoituksen.



5. Strategisten tavoitteiden toteutumisen arviointi

5.1 Strategian keskeiset lähtökohdat

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen arvot ja strategia Hyvinvointialueesta annetun lain § 41 mukaan hyvinvointialueella tulee olla strategia, jossa aluevaltuusto päättää hyvinvointialueen toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen ensimmäinen hyvinvointialuestrategia vuosille 2023- 2025 valmisteltiin vuoden 2022 aikana. Strategian laadintaprosessi aikataulutettiin siten, että uusi aluevaltuusto pääsi osallistumaan mahdollisimman varhaisesta vaiheesta strategian muodostamiseen. eri menetelmiä hyödyntäen (kyselyt, työpajat, haastattelut).

Päätös strategiaprosessin käynnistämisestä tehtiin aluehallituksessa 15.3. ja strategia hyväksyttiin aluevaltuustossa 22.11.2022 Strategian toteutumisesta raportoidaan aluevaltuustolle vuosittain. Strategia konkretisoituu ja sitä toimeenpannaan talousarvion yhteydessä valmisteltavien sitovien tavoitteiden kautta.

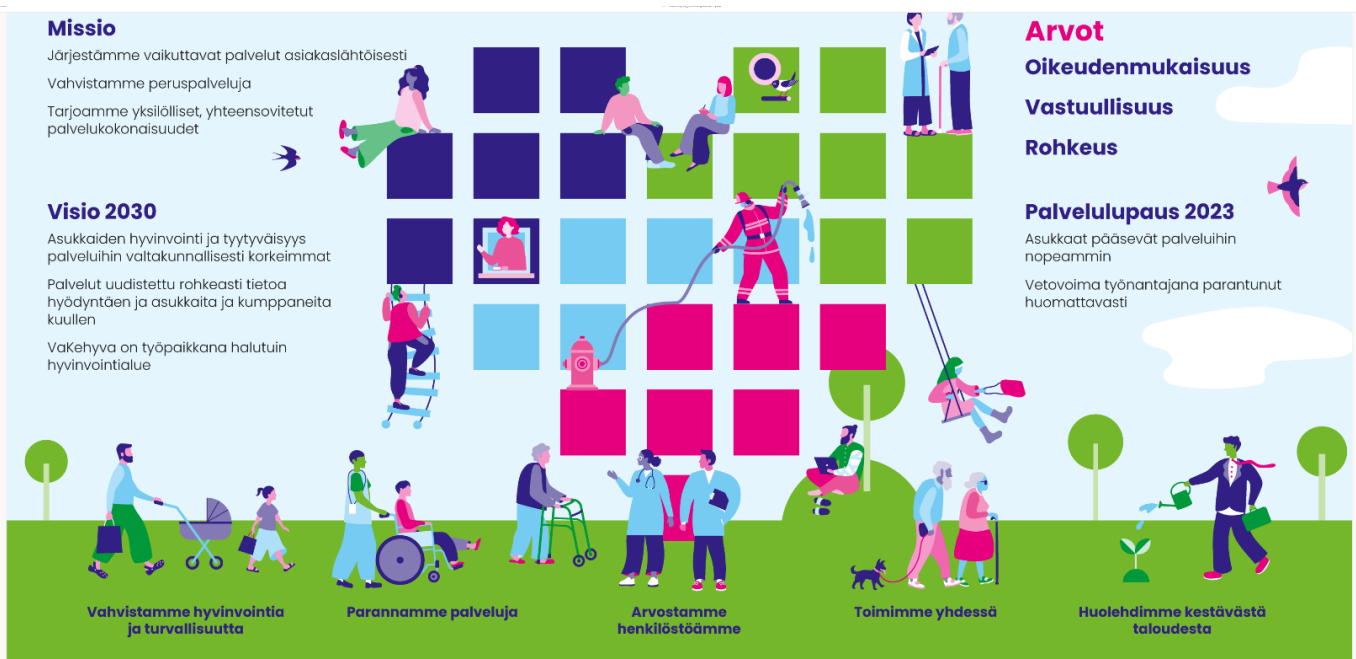
Vantaan ja Keravan hyvinvointialuestrategian 2023 näkökulmat ovat:

- Vahvistamme hyvinvointia ja turvallisuutta
- Parannamme palveluja
- Arvostamme henkilöstöämme
- Toimimme yhdessä
- Huolehdimme kestävästä taloudesta

Tarkastuslautakunta pohtii, onko strategiaan tehty muutoksia ja miten strategian toimeenpano on edennyt jalkauttaen. Tarkastuslautakunta jää odottamaan vuoden 2024 strategian väliarviointia.

Valtakunnallisista sosiaali- ja terveydenhuollon tavoitteista säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 22 §:ssä. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisia tavoitteita on yhteensä kahdeksan. Sosiaali- ja terveydenhuollon tavoitteiden ytimessä ovat yhdenvertaisuus, kustannusvaikuttavuus, yhteistyö ja tieto. Seuraavan sivun kuvaan 11 on koostettu Sosiaali- ja terveysministeriön asettamat tavoitteet.

Tällä hallituskaudella hyvinvointialueiden ohjausrakenteita kehitetään ja selkiytetään. Valtakunnalliset tavoitteet laaditaan jatkossa valtiovarainministeriön



Kuva 10. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen missio, visio, arvot ja strategiset painopistealueet





Kuva 11. Valtakunnan tason tavoitteet sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle. (STM)

koordinoimana koskemaan kaikkia hyvinvointialueiden tehtäviä. Tullessaan voimaan nämä valtioneuvoston yhteiset tavoitteet hyvinvointialueille korvaavat nyt voimaantulevat tavoitteet.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle aluevaltuusto on vahvistanut strategian 2023-2025 ja asettanut strategisen tason tavoitteita yhteensä 15 kappaletta.

Nämä tavoitteet ovat valtuustoon nähden sitovia tavoitteita ja palvelulupauksena 2023 on ollut *”Asukkaat pääsevät palveluihin nopeammin”* ja *”Vetovoima työnantajana parantunut huomattavasti”*.

Hyvinvointialuestrategiassa on asetettu kriittisimmät kärkitavoitteet hyvinvointialueen ensimmäiselle toimintavuodelle 2023:

- Palveluihin pääsy nopeutuu ja paranee
- Lasten ja perheiden palvelujen saatavuus ja vaikuttavuus paranevat
- Ikääntyneiden kotona asumisen edellytykset paranevat ja kuntouttava työote lisääntyy
- Henkilöstötilanne paranee merkittävästi



5.2 Mittarit

Valtuuston asettamat 15 tavoitetta kytkeytyy suoraan valtakunnan tasolle hyvinvointialueille asetettuihin tavoitteisiin, osa niistä on suoraan lain velvoittamia tavoitteita. Osassa asetetuista tavoitteista voidaan mitata numeerisesti, osaa sanallisella arvioinnilla. Seuraavilla aukeamilla on esitetty. Näitä tavoitteita mitataan Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella mittareilla. Seuraavien sivujen taulukoissa on esitetty mittareiden tavoitteet ja toteumat sekä tarkastuslautakunnan antamat huomiot liittyen tavoitteiden toteutumiseen. Aluehallitus raportoi tilinpäätöksessä, että talousarviovuodelle 2023 asetetuista 15 sitovasta tavoitteesta seitsemän toteutui suunnitellusti. Viiden tavoitteen arvioitiin toteutuneen osittain, ja kokonaan toteutumatta jäi kolme tavoitetta.

Hyvinvointialueella onnistuttiin erityisesti toimissa hyvinvoinnin ja turvallisuuden vahvistamiseksi sekä yhdessä toimimista ja osallisuutta edistävissä tavoitteissa. Osittain saavutetuksi arvioitiin tavoitteet, joissa oli tehty mittavia ja oikeansuuntaisia toimenpiteitä, mutta asetettua tavoitetasoa ei kokonaisuudessaan saavutettu vuoden 2023 aikana.





Tarkastuslautakunta havaitsi, etteivät kriittisimmät kärkitavoitteet vuodelle 2023 toteutuneet suunnitellusti.

Aluevaltuusto on asettanut 15 sitovaa tavoitetta talousarviovuodelle 2023. Tarkastuslautakunnan arvioiden mukaan tavoitteista viisi toteutui ja kahdeksan ei toteutunut. Lasten, nuorten ja perheiden matalan kynnyksen palveluihin pääsyä sekä hyvinvointialueen, kaupunkien, HUS:n ja järjestöjen välistä hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävien rakenteita koskevat tavoitteet arvioidaan toteutuvan osittain.






Tarkastuslautakunta pohtii, miten talousarvioita tavoitteiden mittareiden vaikuttavuuden arviointi on toteutettu ja jää odottamaan, mitä toimenpiteitä tullaan tekemään, jotta sitoviin tavoitteisiin päästään.

Tarkastuslautakunta suosittaa että talousarviossa käytettävien mittareiden ohjausvaikutuksia avataan poliittisille päättäjille talousarvion valmistelun yhteydessä.

5.3 Sitovien strategisten tavoitteiden toteutuminen

Sitova tavoite	Sitovan tavoitteen mittari	Tavoitetaso 2023	Toteutuma 31.12.	Tarkastuslautakunnan arvio
1. Vaikuttavilla ennaltaehkäisevillä ja varhaisen tuen palveluilla vähennetään lastensuojelutarvetta	Lastensuojelun avo- huollon asiakas- määrän kuukausikes- kiarvo, osuus 0 - 17- vuotiaista.	2,6 %	2,2 %	 Tavoite toteutui. Perhekeskus- toimintamallin kehittämi- sellä edistetään asiakkai- den monialaisten palve- lujen yhteensovittamista ja saatavuutta.
2. Lasten ja nuorten hyvinvointia tuetaan luomalla toimivat yhteistyörakenteet ja asiakasprosessit Vantaan ja Keravan kaupunkien kasvatuksen ja oppimisen toimialojen kanssa.	Toimivien yhteistyö- rakenteiden ja asiakasprosessien luominen.	Yhteistyöraken- teet ja asiakaspro- sessit luotu ja toi- minnassa.	Alueellinen opiskelu- huollon yhteistyö- ryhmä käynnisti toi- mintansa.	 Tavoite toteutui. Tarkastuslautakunta huo- mauttaa, että yhteistyö- rakenteiden luominen on lakisääteinen velvoite, joten pelkkä lain nou- dattaminen tavoitteena ei ole tavoiteasetannan kannalta hyvä ratkaisu.
3. Ikääntyneiden toimintakykyä ja kotona asu- mista tuetaan kuntouttavalla työotteel- la ja vaikuttavilla palvelu- ratkaisuilla	Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäises- tä väestöstä 31.12.	93,4 %	93,57 %	 Tavoite toteutui. Kotikuntoutustoimintaa toteutettiin koko hyvin- vointialueella. Etäpalve- lujen avulla kotihoidon asiakkaille tuotettiin eri- laisia aktivoivia ryhmätoi- mintoja. Lisäksi tehtiin erilaisia hoitoketjun suju- voittamiseen tähtäviä toimia, kuten kotiutus- prosessin sujuvoittami- nen, arviointitiimin vah- vistaminen ja Kohti kotia -toimintamallin pilotoi- nin käynnistäminen sekä kuntoutus- ja arviointi- paikkojen lisääminen. Kotiutusprosessia suju- voittamalla ja arviointiti- miä vahvistamalla pyrit- tiin nopeuttamaan sai- raalasta kotiutumisia.
4. Pelastustoimen palve- lutasoa kehitetään vas- taamaan alueen riskejä	Pelastustoimen palvelutasopäätös vuosille 2024-2025 laaditaan päivitetyn riskien arvioinnin pohjalta.	Palvelutasopää- tös hyväksytty alue- valtuustossa.	Aluevaltuusto hyväk- syi palvelutasopää- töksen vuosille 2024-2026 kokouk- sessaan 12.12.2023.	 Tavoite toteutui. Tarkastuslautakunta huo- mauttaa, että mittari ei kuvaava tavoitetta ja palve- lutasopäätös on lakisää- teinen velvoite.



Sitova tavoite	Sitovan tavoitteen mittari	Tavoitetaso 2023	Toteutuma 31.12.	Tarkastuslautakunnan arvio
5. Terveysasemien vastaanotoille pääsy nopeutuu	Terveysasemien kiireettömään hoitoon pääsy, 7 vuorokaudessa palvelun saaneiden osuus %	66 %	45 %	 Tavoite ei toteutunut. Hoitotakuun lainsäädäntö muuttui 1.9.2023. Perusterveydenhuollon kiireettömään hoitoon pääsyn enimmäisaika perusterveydenhuollossa on 14 vuorokautta. Terveysasemien kiireettömään hoitoon pääsi 14 vrk:ssa lokajoulukuussa 51 % potilasta.
6. Suun terveydenhuollon vastaanotolle pääsy nopeutuu	Suun terveydenhuollon hammaslääkärin kiireettömään hoitoon pääsy, 90 vrk:ssa palvelun saaneiden osuus %	80 %	67%	 Tavoite ei toteutunut. Hoitotakuun lainsäädäntö muuttui 1.9.2023. Perusterveydenhuollon kiireettömään hoitoon pääsyn enimmäisaika suun terveydenhuollossa on neljä kuukautta (120 vrk). Kiireettömään hoitoon pääsi joulukuussa 120 vuorokauden kuluessa 95 % potilaista.
7. Lasten, nuorten ja perheiden matalan kynnyksen palveluihin pääsy nopeutuu	- Perheneuvola- palvelujen odotusaika	- 90 vrk	- 52 vrk	 Tavoite toteutui. Ensitapaaminen kasvatus- ja perheneuvontaan järjestyi joulukuussa keskimäärin 52 vrk kuluessa, kun tammikuussa keskimääräinen odotusaika oli 182 vrk. Tarkastuslautakunta muistuttaa, että ensikontakti ei riitä, vaan palveluissa pitää päästä myös eteenpäin.
	- Odotusaika nuorten psykososiaalisiin palveluihin pääsyyn	- 14 vrk	- 28 vrk	 Tavoite ei toteutunut. Kokonaisuutena arvioituna matalan kynnyksen palveluihin pääsyä koskeva tavoite numero seitsemän toteutuu osittain.
8. Sähköisiä ajanvarausmahdollisuuksia laajennetaan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa	Niiden palvelujen määrä, joissa on käytössä sähköinen ajanvaraus	Niiden palvelujen, joissa on käytössä sähköinen ajanvaraus, määrä kasvaa.	Maisa on sähköisen ajanvarauspalvelun pääasiallinen asiakasportaali Vakessa. Maisan käyttäjien itse verkossa varaamien aikojen osuus nousi vuoden 2023 aikana 4 %:sta 12 %:iin. Muita sähköisiä ajanvarauspalveluita kartoitetaan.	 Tavoite ei toteutunut. Raportointi ei ole tavoiteasetannan ja mittarin mukainen. Tarkastuslautakunnan saaman selvityksen mukaan tilanne ja määrät ovat ennallaan, mutta laajeneminen työn alla iäkkäiden omaishoidon tukeen ja neuvolan perheohjaukseen.



Sitova tavoite	Sitovan tavoitteen mittari	Tavoitetaso 2023	Toteutuma 31.12.	Tarkastuslautakunnan arvio
9. Henkilöstö voi hyvin	- Lähtövaihtuvuus	Lähtövaihtuvuus alle 15 %.	16,8 %	 Tavoite ei toteutunut. Vaihtuvuus oli erityisen suurta alkuvuodesta ja kesällä.
	- Terveysperusteiset poissaolot	Terveysperusteiset poissaolot alle 4,8 %.	6,76 %	 Tavoite ei toteutunut. Terveysperusteiset poissaolot sisältävät sekä palkalliset että palkattomat sairauspoissaolopäivät.
10. Vantaan ja Keravan hyvinvointialue on haluttu työnantaja	Työnantajan suosittelu	Suositteluluku asteikolla -100/+100 yli 0. Arviointiasteikko on muuttunut: Hyvän tuloksena voidaan pitää sitä, että yli 80 % suosittelee ja ei-suosittelee on alle 5 %.	suosittelevia oli 71 % vastaajista.	 Tavoite ei toteutunut. VAKE-Pulsissa käytetty arviointiasteikko on erilainen suhteessa talousarvion valmisteluvaiheessa asetettuun arviointiasteikkoon.
11. Osallisuutta hyvinvointialueen toimintaan ja sen kehittämiseen vahvistetaan toimialakohtaisten osallisuussuunnitelmien toimenpiteitä toteuttaen	Hyvinvointialueen osallisuusohjelman pohjalta laadittavat toimialakohtaiset osallisuussuunnitelmat ja niiden toimenpiteiden käynnistäminen	Toimialakohtaiset osallisuussuunnitelmat laadittu ja niiden toimenpiteet käynnistetty suunnitellusti.	Osallisuusohjelma on hyväksytty aluevaltuustossa 14.3.2023 ja toimialakohtaiset osallisuussuunnitelmat ovat valmiit. Osallisuussuunnitelmat on hyväksytty HYTE-ohjausryhmässä 7.6.2023. Toimialat jatkavat osallisuussuunnitelmissa määriteltävien toimenpiteiden toteuttamista osallisuusohjelman tavoitteisiin pääsemiseksi.	 Tavoite toteutui. Tarkastuslautakunta muistuttaa, että osallisuus on pidettävä keskiössä kaikessa tekemisessä ja siihen on lakisääteinen velvollisuus. Tarkastuslautakunta pohtii, miten osallisuus pidetään mukana uudistusohjelman valmistelussa ja toimeenpanossa?
12. Hyvinvointialueen, kaupunkien, HUS:n ja järjestöjen välillä on toimivat hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävät rakenteet.	Hyvinvointialueen, kaupunkien, HUS:n ja järjestöjen välinen toimiva hyterakenne	Hyte-rakenne luotu, ja yhteistyö käynnistynyt suunnitellusti.	Hyvinvointialueen, kaupunkien, HUS:n ja järjestöjen välisiä HYTE-neuvotteluita (viisi) käytiin helmi-, maaliskuu- ja syyskuussa 2023.	 Tavoite ei toteutunut. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan rakenteet on olemassa, mutta yhteistyön toimivuudessa on parantamisen varaa ja konkreettisesti edelleen puutteita. Yhteistyöhön tulee kiinnittää erityistä huomiota.
		Vuosittainen hyte-neuvottelu toteutunut.	Hyvinvointialueen, kaupunkien, HUS:n ja järjestöjen välisiä HYTE-neuvotteluita (viisi) käytiin helmi-, maaliskuu- ja syyskuussa 2023.	 Tavoite toteutui.



Sitova tavoite	Sitovan tavoitteen mittari	Tavoitetaso 2023	Toteutuma 31.12.	Tarkastuslautakunnan arvio
13. Talousarvion vuosikate toteutuu suunnitellusti	Talousarvion vuosikate.	Hyvinvointialueen talousarvion vuosikate toteutuu .	Vuoden 2023 toteutunut vuosikate oli 46,6 milj. euroa heikompi kuin alkuperäisessä talousarviossa oli arvioitu. Vuoden 2023 aikana näkymä hyvinvointialueelle tosiasiallisesti siirtyneistä kustannuksista tarkentui huomattavasti.	✘ Tavoite ei toteutunut.
14. Hyvinvointialueen palveluverkkosuunnitelma laaditaan	Hyvinvointialueen palveluverkkosuunnitelman laatiminen.	Hyvinvointialueen palveluverkkosuunnitelma laadittu.	Toimitilojen ja asuntojen nykytilanne kartoitettiin palveluverkkosuunnittelun taustaksi. Palveluverkkosuunnitelman 2024-2034 laadinta aloitettiin syksyllä 2023. Palveluverkko-työskentely jatkuu alkuvuoden 2024 aikana, ja tarkoituksena on, että palveluverkkosuunnitelma tulee aluevaltuuston päätettäväksi keväällä 2024.	✘ Tavoite ei toteutunut. Tarkastuslautakunta muistuttaa, että palveluverkon tulee perustua väestöennusteiden mukaiseen palvelutarpeeseen ja saavutettavuuteen eikä pelkästään nykyiseen toimitilaverkoston.
15. Hyvinvointialueella on käytössä järjestämisvastuun toteuttamista tukeva johtamisen ja päätöksenteon tilannekuvaraportointi	Vähimmäistietosisältöasetuksen tietosisältöihin perustuvien tilannekuvaraporttien käyttöönotto.	Järjestämisvastuuta tukevat vähimmäistietosisältöasetuksen tietosisältöihin perustuvat tilannekuvaraportit systemaattisesti käytössä.	Tietoaltaaseen liittyvien teknisten perustamisseikkojen viivästymisen sekä tästä seuranneen kehityksen aloittamisen viivästymisen seurauksena vähimmäistietosisältöjen mukaiset raportit saadaan tuotettua loppuun hieman suunniteltua myöhemmin, vuoden 2024 alkupuolella. Hyvinvointialueen päätöksenteon ja strategisen johdon tarpeisiin tilannekuvaraportti otettiin käyttöön v. 2023.	✘ Tavoite ei toteutunut. Tarkastuslautakunnan saamien selvitysten mukaan tietoaltaalle on asetettu suuria odotuksia tiedolla johtamisen työkaluna. Tietoaltaan viivästymisen ja potilastietojärjestelmän puutteet ovat aiheuttaneet toimialoilla vaikeuksia seurata suoritteita. Tietohallinto ja strategisen kehittämisen tehtäväalue koordinoivat tiedolla johtamisen kehittämistä. Vuoden 2023 tavoitteena oli edistää asiakaspalvelun avulla palveluiden tiedolla johtamista asiakasnäkökulma huomioiden. Lisäksi tiedolla johtamisen hanke aloitettiin, mutta työ on vielä kesken. Terveystietojärjestelmän tilannekuvaraportteja on alettu jo testata ja testaus laajenee vuoden 2024 aikana.



6. Työohjelman mukaisten tavoitteiden arviointi

Tarkastuslautakunnan hyvinvointialueen ensimmäisen toiminta vuoden kattavassa työohjelmassa 2023 olivat tilakeskus, asiantuntija- ja kehittämispalvelut, neuvolapalvelut, aikuissosiaalityön palvelut, lastensuojelun palvelut, ostopalvelujen valvonta- ja tuottajaohjaus sekä lapsiperheiden sosiaalityön palvelut. Lisäksi tarkastuslautakunta toteutti väliarvioinnin. Kaikki tarkastuslautakunnan työohjelman arviointiaiheet perustuivat tarkastuslautakunnan valtuustokauden voimassa olevaan arviointisuunnitelmaan (2023-2025). Tiedonhankinnassaan tarkastuslautakunta on käyttänyt ulkoisen tarkastuksen yksikön henkilöstöä, tarkastuslautakunnan kokouksissa pidettyjä vastuullisten kuulemisia ja erilaisia dokumentteja.

Ensimmäisen toimintavuoden arvioinnit eivät sisältäneet yksityiskohtaisempia erityisarvioiteja, vaan ne olivat laaja-alaisempaa organisaation toimintaan tutustumista. Jatkossa tarkastuslautakunnalla on työohjelmassaan myös erityisarvioiteja ja niistä raportoidaan arviointikertomuksessa.

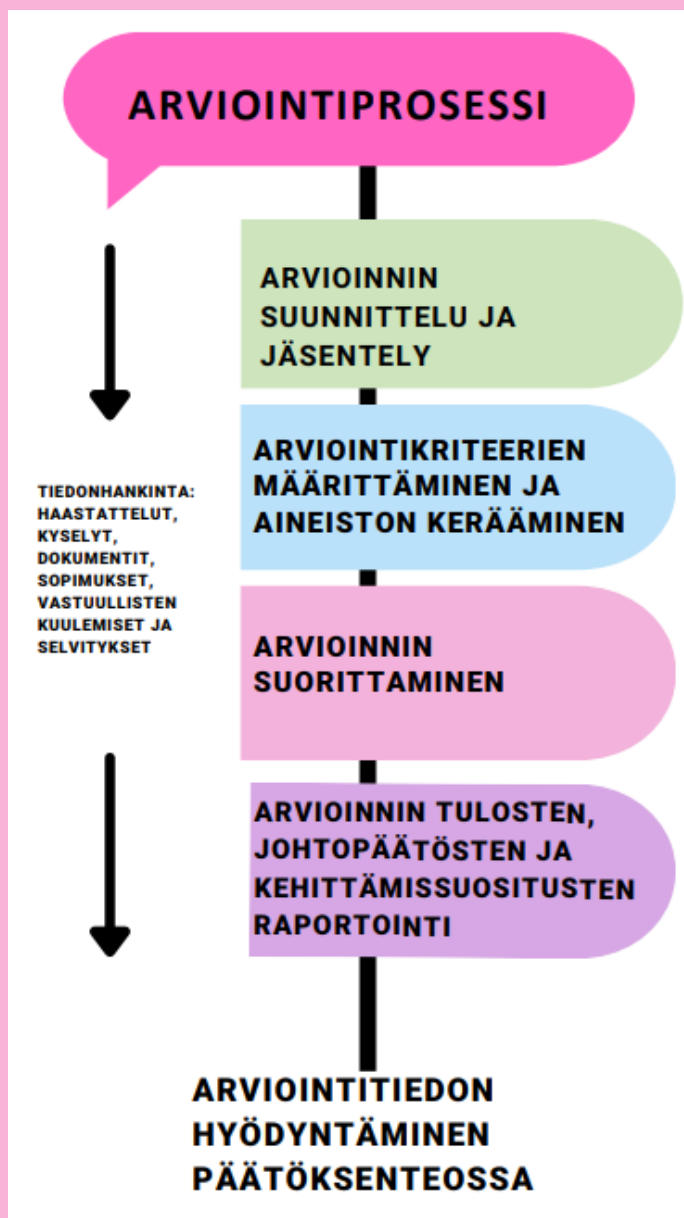
Tarkastuslautakunnan arviointiohjelmaan liittyvä arviointiprosessi käynnistyy aina tarpeesta saada tietoa. Organisaation alkuvaiheessa tarkastuslautakunnan arviointityössä korostuu eri toimialojen tuntemus ja ymmärrys organisaation rakenteesta ja toimintojen luonteesta. Myöhemmin arviointiin on mahdollisuus ottaa mukaan myös yksityiskohtaisempia tarkastuksen kohteita.

Tarkastuslautakunta asettaa tavoitteet arvioinnille yhteistyössä ulkoisen tarkastuksen yksikön kanssa. Ulkoisen tarkastuksen yksikkö hankkii ja tuottaa tietoa tarkastuslautakunnalle. Arviointityön tuotoksena syntyvät arviointimuistiot, jotka käyvät aina vastuullisten viranhaltijoiden hyväksyttävänä ennen kun ne toimitetaan tarkastuslautakunnalle.

Arvioinnin tuloksia käydään läpi arviointikokousten yhteydessä tarkastuslautakunnan kanssa ja niistä tehdään tarkastuslautakunnan johtopäätökset, kehittämissuosituksia ja muut huomiot arviointikertomukseen. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen tarkastuksen kohteena olleet vastuualueet saavat aina kaikki arviointimuistiot käyttöönsä tämän prosessin yhteydessä.

Viereisessä kuvassa 12. on esitetty, millainen arviointiprosessi käytännössä vaiheineen on.

Arvioinnin tärkeimpänä tavoitteena on tuottaa hyödynnettävää tietoa päätöksenteon tueksi.



6.1 Tilakeskus

Hyvinvointialueen konsernipalveluiden tilakeskus vastaa hyvinvointialueen toimitilaverkkosuunnittelusta, hyvinvointialueen käyttöön tulevien toimitilojen investointien suunnittelusta sekä rakennushankkeiden yleisaikataulujen laadintaan ja seurantaan liittyvistä tehtävistä. Lisäksi tilakeskus vastaa tarveselvitysten ja hanke-suunnitelmien valmistelusta sekä rakennushankkeiden kilpailutuksesta. Tilakeskuksen tehtävänä palveluverkkoston kehittämisessä on tuoda tietoa ja näkemyksiä nykyisin käytössä olevien kohteiden tilannekuvasta koskien niiden teknistä kuntoa ja vuokrasopimuksia sekä pitää ajantasaista tilannekuvaa kaupunkikehityksestä ja tonttien tarjonnasta.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen tilakeskuksen toimintoihin kuuluvat muun muassa investointisuunnitteluun sekä rakennushankkeiden toteutuksen yleisaikataulujen laadintaan ja seurantaan liittyvät tehtävät. Lisäksi tilakeskus vastaa hyvinvointialueen käyttöön tulevien uudisrakentamisen, perusparannuksien, kunnossapidon ja muutostöiden työohjelmien laatimisesta ja kustannus seurannasta. Tilakeskus vastaa rakennushankkeiden kustannusennusteiden, tavoitehintalaskemien ja suunnitteluvaiheen kustannuslaskennasta.

Tilakeskus on jakautunut kolmeen päätoimintoon, jotka ovat:

1. Asiakkuuksien hoito ja toimitilojen vuokraus
2. Tekniset palvelut
3. Erityisryhmien asuntojen vuokraus

Hyvinvointialueen toimitilat

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen palveluverkkojen rakenne pohjautuu Vantaan kaupungin, Keravan kaupungin, Eteva kuntayhtymän, Kårkullan kuntayhtymän (Kårkulla samkommun) ja Keski-uudenmaan pelastuslaitoksen palveluverkkoihin. Palveluverkkoihin kuuluvaasi katsotaan sekä oman tuotannon palvelujen tilat ja palvelutoiminta sekä ostettujen palvelujen tilat ja palvelutoiminta. Toimitilojen ja asuntojen hallinta perustuu lähes kokonaan vuokrasopimukseen.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen vuokrasopimukset voidaan vuokrasopimusten vuokranantajien mukaan jakaa kolmeen eri ryhmään, jotka ovat:

1. Kaupunkien hyvinvointialueelle vuokraamat toimitilat ja asunnot
2. Kuntien tytäryhtiöiden ja Uudenmaan Vammaispalvelut Oy:n hyvinvointialueelle vuokraamat toimitilat ja asunnot

3. Muiden vuokranantajien kuten yritysten ja säätiöiden hyvinvointialueelle vuokraamat toimitilat ja asunnot.

Saadun selvityksen mukaan vuoden 2023 alussa tilakeskuksen toiminnan painopisteenä oli erityisryhmien asuntojen vuokrauksen järjestäminen ja uuden laskutusliittymän käyttöönotto. Asuntojen vuokraustoiminnassa oli ulospäin näkyviä häiriöitä ainoastaan ensimmäisten viikkojen aikana. Asuntojen vuokraustoiminta on saatu toimimaan normaalisti jo vuoden ensimmäisen neljänneksen aikana.

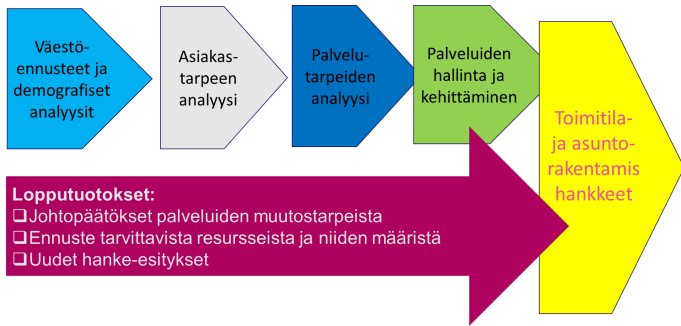
Vantaan ja Keravan kaupunkien järjestämien perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon, sosiaalitoimen ja pelastustoimen käytössä olevat kaupunkien omistamat toimitilat siirtyivät vuokrasopimuksen nojalla hyvinvointialueen hallintaan. Siirtymäkauden vuokrasopimus on voimassa vähintään kolme vuotta, ja hyvinvointialueella on oikeus pidentää sopimuksen voimassaoloa vuodella. Vuokran on katettava kohtuulliset pääoma- ja ylläpitokulut, ja siitä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Kaupungit ja hyvinvointialue voivat sopia vuokraamisesta tai vuokra-ajasta toisin, mutta siirtymäajan vuokran tulee olla asetuksessa säädetyn mukainen. Edellä mainittu sääntely ei koske kaupunkien tytäryhtiöiden eikä yksityisten vuokranantajien omistamia tiloja.

Tarkastuslautakunta nostaa esille, että kaupungeilla on ollut vahva tahtotila laatia pidempiä vuokrasopimuksia omistamiinsa tiloihin, mutta hyvinvointialueella ei ole halua tehdä pitkiä sopimuksia koska palveluverkkotyö on kesken. Mahdollisia yhtiötettäviä korjausvelkaisia vanhoja toimitiloja ei ole järkevä ostaa, varsinkaan jos kiinteistön maapohja ei ole kaupan. Vuokratontti rajoittaa kiinteistökehitysmahdollisuuksia ja korjausvelka nostaa hyvinvointialueeseen kohdistuvia riskejä.

Toimitilat keskeinen osa palveluverkkosuunnitelmaa

Toimitilaverkkosuunnittelun keskeisinä lähtötietoina voidaan pitää tietoja väestön kasvusta ja muuttoliikkeestä, rakennuskannan ikäprofiilista, demografisista muutoksista, julkisen talouden tilanteesta ja työvoiman saatavuudesta. Hyvinvointialueen kunnat luovat edellisten tietojen pohjalta luoda suuntaviivoja toiminnalleen, etenkin jos lisätään tarkasteluun käynnissä oleva maankäytön suunnittelu, maakuntakaavat sekä yleis- ja asemakaavoitukseen liittyvät hankkeet. Palveluverkkosuunnitelma hyväksyttiin aluevaltuustossa 29.4.2024.





Kuva 13 . Toimitilatarpeen suunnitteluprosessi (Tilakeskus)

Toimitilojen ja asuntojen määrä sekä hallinta

Hyvinvointialueen hallinnoima huoneala yhteensä noin 230 000 m² ja kohteita noin 360 kpl. Tilakeskuksella on käytössään tila- ja vuokrahallinnan järjestelmä, johon on tallennettu tiedot kaikkien tilojen käyttäjistä ja käyttäjien kustannuspaikoista, joille vuokrien ja tilojen ylläpidon laskut kohdistetaan. Tilojen käyttöä seurataan järjestelmässä huonekohtaisesti. Lisäksi voidaan käynnistää yksittäisten kohteiden tarkempaa tilankäytön tehokkuuden seurantaa. Muutamien kohteiden seurannasta ollaan käynnistämässä määräraikaista selvitystä.

Tarkastuslautakunnan saaman selvityksen mukaan tilatehokkuudelle ei ole vielä asetettu tavoitteita eikä käytössä ei ole vielä menetelmiä, joilla tilatehokkuutta voitaisiin mitata laajasti. Myös vuokraajavivytysten epäselvyydet aiheuttivat vaikeuksia pysyvä talousarviossa.

Tarkastuslautakunta kysyy: Miten tilatehokkuuden seurantaa ja vuokrien kohdistamista tullaan tehostamaan.

Investoinnit

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen tavoitteena on se, että investointiesitykset perustuvat säännölliseen palveluverkkosuunnitteluun ja ratkaisuvaihtoehtoja tutkitaan alueellisilla tai palvelukohtaisilla selvityksillä. Kaikki hankkeet kootaan vuosittain hyväksyttävään investointiohjelmaan ja vuosittaisiin työohjelmiin.

Hankekohtaiset tarveselvitykset laaditaan kaikkiin uudisrakennushankkeisiin ja niihin verrattavissa oleviin vuokrakohteisiin. Hankkeiden toteutusmallit valitaan hankekohtaisesti. Hankkeiden rahoitusmuoto valitaan mm. hankkeen luonteen ja markkinatilanteen perusteella.

Hyvinvointialueen investointisuunnitelmassa on lukumääräisesti vähän kohteita. Esimerkiksi Tikkurilan valmiusaseman toteutusmuodoksi on valittu omaan taaseeseen rakennuttaminen, Lännen perhekeskusta valmistellaan vuokrahankkeena. Mitään yleistä sääntöä hankintatavan määrittelyyn ei ole, vaan siihen vaikuttaa mm. rahoitus, käytettävissä olevat tilaaja- ja rakennuttamisresurssit sekä tonttitarjonta. Julkisen sektorin on perinteisesti ollut vaikea rekrytoida työntekijöitä, jotka kokemusta suurten ja vaativien hankkeiden rakennuttamisesta.

Tarkastuslautakunnan havainnon mukaan palveluverkkosuunnittelun lähtökohtana käytetään väestöennusteita, asiakas- ja palvelutarpeen analyysijä sekä palveluiden hallinta ja kehittämiseen liittyviä näkökulmia. Hyvinvointialueelta puuttuvat paikkatiedon hallintaan ja väestöennusteisiin liittyvät järjestelmät, joten hyvinvointialue on edelleen riippuvainen kaupunkien keräämistä tiedoista. Ennusteiden jalostamista kehitetään parhaillaan, ja tiedolla johtaminen pyritään tuomaan aiempaa vahvemmin mukaan hyvinvointialueen toimitilasuunnitteluun.

Lainanottovaltuus ohjaa investointeja

Hyvinvointialueesta annetun lain 15 §:n mukaan valtioneuvosto päättää vuosittain valtiovarainministeriön esityksestä hyvinvointialueen tilikausittaisen valtuuden määrästä pitkäaikaisen lainan ottamiseksi. Hyvinvointialue saa ottaa lainaa päätöksen mukaisen määrän hyvinvointialueesta annetun lain 16 §:ssä tarkoitetun investointisuunnitelman mukaisten investointien rahoittamiseksi.

Valtioneuvosto päättää vuosittain hyvinvointialueelle seuraavalle vuodelle lainanottovaltuuden eli valtuuden nostaa pitkäaikaisesta lainaa investointien rahoittamiseksi. Lainanottovaltuuden määrään vaikuttavat sekä hyvinvointialueen tuottojen ja kulujen suhde että lainojen määrä. Lainojen määrässä otetaan huomioon edellisen tilinpäätöksen lainamäärä sekä talousarvion mukaiset lainojen nostot ja lyhennykset. Kun hyvinvointialueen tuottojen ja kulujen suhde paranee, samalla kasvaa lainojen enimmäismäärä ja lainanottovaltuus. Hyvinvointialueen negatiivisen vuosikatteen takia uusien investointihankkeiden saaminen lähivuosina hyväksyttävään investointisuunnitelmiin edellyttää neuvotteluja valtion kanssa. Valtioneuvosto ei myöntänyt päätöksellään 1.6.2023 Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle lainanottovaltuutta vuodelle 2024.

6.2 Asiantuntija- ja kehittämispalvelut

Asiantuntija- ja kehittämispalvelujen tehtävänä on vastata tutkimus-, kehittämis-, innovaatio- ja osaamisen toiminnasta hyvinvointialueella. Kehittämispalvelujen kokonaisuuteen kuuluvat toimialoilla tapahtuvan prosessien, laadun, vaikuttavuuden ja turvallisuuden kehittämisen tukeminen niin omana toimintana kuin hankkeiden kautta, erikoissairaanhoidon kanssa tapahtuva yhteistyö sekä hyvinvointialueella tapahtuva tutkimuksellinen toiminta.

Vuoden 2023 talousarvion mukaan asiantuntijapalveluiden kokonaisuuteen kuuluivat johtajaylilääkärin lisäksi hoitotyön johtaja sekä sosiaalityön johtaja, jotka vastasivat suurten professioiden työn, laadun ja osaamisen kehittämisestä ja poikkihallinnollisesta johtamisesta kaikilla toimialoilla. Asiantuntijapalveluihin kuuluivat tartuntatauti- ja hygieniayksikkö, sekä opetusterveyskeskus, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen, osallisuuden sekä järjestöyhteistyön kokonaisuudet, sekä ruotsin- ja muunkielisten palveluiden kehittäminen.

Asiantuntija- ja kehittämispalvelut (AKE) siirrettiin 1.3. osaksi konsernipalveluita johtajaylilääkärin irtisanouduttua. Henkilöstö siirtyi nykyisine tehtävineen joko konsernipalveluihin tai terveyspalvelujen toimialalle. Ylilääkärin tehtävät siirtyivät terveydenhuollon toimialalle ja opetushoitajat siirtyvät HR:stä AKE:en. Suunnitellut muutokset käsiteltiin ja hyväksyttiin 21.2.2023 konsernipalveluiden yhteistyötoimikunnassa.

Asiantuntija- ja kehittämispalvelut vastaa hyvinvointialueen tutkimus-, kehittämis-, innovaatio- ja osaamisen kehittäminen -toiminnasta (TKIO) sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen, osallisuuden ja järjestöyhteistyön kokonaisuudesta hyvinvointialueella. Asiantuntija- ja kehittämispalveluissa ei ole fuusioituja rakenteita kaupungeista, vaan se on hyvinvointialueelle perustettu täysin uusi yksikkö. Asiantuntija- ja kehittämispalveluissa työskentelee tällä hetkellä 9.8.2023 26 henkilöä, joista 10 määräaikaisesti Tulevaisuuden sotekeskus (TULsote) tai Kestävän kasvun (RRP) -hankkeissa.

Kehittämispalvelut vastaa osana jatkuvaa kehittämistä kehittämisprosessien ja -käytänteiden koordinoinnista ja ohjaamisesta, laadun ja vaikuttavuuden kehittämisestä, asiakas- ja potilasturvallisuustyön koordinoinnista, hankekehittämisen tuesta ja hyvinvointialueella tapahtuvasta tutkimuksellisesta toiminnasta.

Asiantuntijapalvelut vastaa professioiden (hoitotyö,

sosiaalityö) työn, laadun ja osaamisen kehittämisestä sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen, osallisuuden ja järjestöyhteistyön kokonaisuudesta hyvinvointialueella.

Asiakaspalaute laatu- ja kehittämistyön tukena

Hyvinvointialueen laatutyö on jakautunut useamman palvelualueen vastuulle. Laatutyön prosessit kuuluvat järjestämisen tuen vastattavaksi ja ovat oleellinen osa palvelualueella toteutettavaa laadun valvontaa. Laadun sekä prosessien ja palveluketjujen kehittäminen ja laatumittareiden määrittelyn tuki on taas osa asiantuntija- ja kehittämispalvelujen tehtävää.

Hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalvelujen palvelujen laatua seurataan vuoden 2023 alussa käyttöönotetun jatkuvan asiakaspalautteen (Qpro) avulla. Palautetta voi antaa sekä verkko- että paperilomakkeella ja QR-koodin avulla. Asiakaspalautteen keräämisen ja palautteiden raportoinnin prosessit on luotu hyvinvointialueelle kevään 2023 aikana yhdessä henkilöstön kanssa. Syksyn 2023 tavoitteena on asiakasviestinnän lisääminen, asiakaspalauteprosessien implementointityön syventäminen toimialoilla sekä tekstiviestipalautteen käyttöönoton edistäminen yhteistyössä asiakas- ja potilastietojärjestelmän (Apotti) kanssa.

Hoito- ja palveluprosessien laatutyöhön liittyen hyvinvointialueella on kevään 2023 aikana käynnistetty prosessien ja palveluketjujen kuvaamiseen tarkoitetun työvälineen käyttöönotto (IMS). Työväline mahdollistaa toimivien palveluprosessien kuvaamisen asiakkaalle ja sitä kautta palvelujen laadun seurannan ja kehittämisen tasalaatuisesti koko hyvinvointialueella. Lisäksi hyvinvointialueella keväällä 2023 hyväksytty kehittämisen malli tukee konkreettisesti myös palvelujen laadun kehittämistä vahvistamalla kehittämistyön rakenteita toimialoilla sekä tiedolla johtamista hyvinvointialueen prosessien kehittämisessä.

Tarkastuslautakunnan saaman selvityksen mukaan palvelujen laatua seuraavan asiakaspalautejärjestelmän (Qpro-ohjelman) jalkautuminen on vielä kesken, koska järjestelmään liittyvää viestintämateriaalia ei ole saatu vielä riittävästi. Kaikilla palvelualueilla ei ole ollut suoraa mahdollisuutta vastata asiakaspalautekyselyihin. Tähän mennessä palautetta on voitu antaa yleisiin palautekanaviin, mutta se on vaatinut hieman enemmän vaivaa.



Tarkastuslautakunnalle toimitetun selvityksen mukaan uuden organisaation ja muuttuneiden rakenteiden sekä toimintamallien yhtenäistämisen vuoksi palveluiden perustuotannon varmistamiseen ja riittävän henkilökunnan saatavuuteen on jouduttu keskittymään eikä kaikessa ole vielä täysin onnistuttu. Asiakkaiden saaman palvelun laadun kohdalla on nähtävillä sekä positiivista että negatiivista kehitystä. Henkilöstön saataavuuden ja vaihtuvuuden haasteet ovat vaikeuttaneet palveluiden toteutumista sekä kehittämistyötä, ja hoitoketjut eivät ole toimineet aina toivotusti parhaalla mahdollisella tavalla.

Palveluiden laatuun vaikuttaa osaltaan myös henkilöstön osaamisen taso esimerkiksi hoitotyön kliinisissä taidoissa, lääkehoidossa ja asiakaskohtaisessa kirjaamisessa. Opiskelijoiden ja uusien työntekijöiden perehdyttäminen ja ohjaaminen tarvitsee erityistä panostusta moniammatillisessa ja monikulttuurisessa työyhteisössä. Osaamisvajeet vaikuttavat palvelun laatuun mm. viivästyttämällä asiakkaan/potilaan tarkoituksenmukaista hoitoa, lisäksi mahdollisia hoidossa tapahtuvia virheitä tai puuttuvina/virheellisinä asiakaskirjauksina.

Kehittämistyön seuranta ja osallistaminen

Hyvinvointialueen toimialoilla tehdään runsaasti erilaisia kehittämistyötä, jota ei ole hankkeistettu tai projektoitu. Yksiköt kehittävät omaa toimintaansa arjen työn lomassa. Kyseessä voi tällöin olla esimerkiksi asiakaspalveluprosessin sujuvoittaminen tai työtehtävien uudelleen organisointi. Lisäksi toimialoilla on joitain projektoituja kehittämiskokonaisuuksia eli ns. kehittämishankkeita, jotka toteutetaan ilman erillistä, ulkopuolista hankerahoitusta.

Hyvinvointialueen kehittämistyön yhtenä haasteena on ollut, ettei kokonaiskehittämisen kuvaa ole ollut, mutta tilanne korjaantuu kehittämismallin käyttöönoton myötä. Tämän takia on haastavaa arvioida kehittämisen jakautumista oman työn ja erillisten hankkeiden välillä. Jatkossa toimialakohtaiset kehittämiss ryhmät (kehry) ja projektihallinnan ja seurannan työkalu (Thinking portfolio) tulevat kokoamaan ja seuraamaan hyvinvointialueen toimialojen kehittämistyötä systemaattisesti.

Hanketoiminta

Hyvinvointialueella on käynnissä useita kehittämishankkeita. Vuonna 2023 asiantuntija- ja kehittämispalvelujen toiminnasta (henkilöstökustannuksista) 54 % kätettiin hankerahoituksella. Vuonna 2024 hankerahoituksen osuus tulee pienenemään Tulevaisuuden sote-

keskus (TULsote)-hankkeen päättymisen myötä ja jatkossa arviolta 26 % asiantuntija- ja kehittämispalvelujen toiminnasta katetaan hankerahoituksella. Tämä koskettaa hallinnollista hankehenkilöstöä RRP-hankkeen osalta sekä HyväHyte-kärjessä työskentelevää määräraikaista henkilöstöä.

Hyvinvointialueen kehittämis- ja hankeideat tulisivat lähteä aina toimialojen tarpeista ja hyvinvointialueen strategiasta. Asiantuntija- ja kehittämispalveluiden tehtävä on tukea hankerahoitushaussa, hankkeen käynnistämässä ja hankehallinnossa. Kaikki hankekehittäminen tulee tapahtua tiiviissä yhteistyössä toimialojen johdon, esihenkilöiden sekä muiden keskeisten sidosryhmien kanssa.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä asiana tiivistä yhteistyötä toimialojen johdon, esihenkilöiden sekä muiden keskeisten sidosryhmien kanssa. Hankkeiden avulla tulisi pystyä luomaan pysyviä kehittämistyön käytäntöjä, jotta kehittäminen ei pysähdy hankkeen päättymiseen.

Tutkimustyö hyvinvointialueella

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella toteutetaan vuosittain huomattava määrä tieteellisiä tutkimuksia ja opinnäytetöitä. Osa tutkimuksista toteutetaan yhteistyökumppanien kautta, mutta niitä tehdään myös henkilöstön toimesta. Työnantajana Vantaan ja Keravan hyvinvointialue kannustaa työntekijöitään omaehtoiseen kouluttautumiseen, jota työnantaja myös tukee palkallisilla koulutusvapailta. Organisaatio on sitoutunut myös hyvän tieteellisen käytännön edistämiseen.

Hyvinvointialueen kehittämisen tavoitetila tulee olla selkeä ja keskitetysti koordinoitua. Tieto siitä, mitä kehitetään ja kuka kehittää auttaa selkiyttämään kokonaiskuvaa. Asiantuntija ja kehittämispalveluilla nähdään selkeä rooli tässä kokonaiskuvan hallinnassa. Kehittämistyön kenttä on laaja eri sidosryhmiin, kun mukaan otetaan eri kehittämiss ryhmät ja kehittämiskumppanit. Lisäksi on huomioitava, että henkilöstön kehittäminen kuuluu henkilöstöpalvelujen toimialaan. Kehittämistiedon yhteen saattaminen eri rajapinnoista on tärkeää ja tähän tarvitaan oikeat työkalut.



6.3 Neuvolapalvelut

Neuvolapalvelujen palveluverkkoon ollaan tekemässä uudistuksia. Tämänhetkinen palveluverkko on nähtävillä alla olevasta kartasta kuviosta 1. Neuvolapalvelut ovat hajautetusti yhdeksässä eri toimipisteessä Toimipisteiden sijainnit ovat: Hakunila, Kartanonkoski, Kerava, Kivistö, Koivukylä, Korso, Martinlaakso (siirtynyt Lännen perhekeskukseen, Myyrmäki (siirtynyt Lännen perhekeskukseen) ja Tikkurila.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen palveluverkkoa ollaan muuttamassa yhdistämällä palvelualueita perhekeskuksiin. Tämä mahdollistaa paremmin moniammatillisen yhteistyön toteutumisen ja asiakkaan palvelun tarpeeseen vastaaminen parantuu.

Asiakasmäärän kehitys ja palveluun pääsy neuvolassa

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella väestöennusteen mukaan lapsien lukumäärä tulee pysymään melko samassa tai hieman kasvamaan.

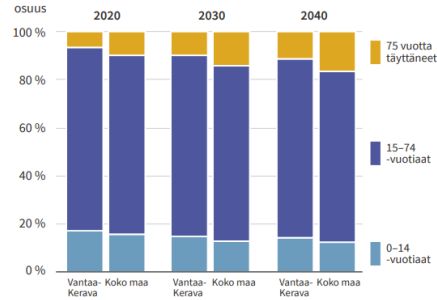
Tarkastuslautakunnan toteaa, ettei riitä, että perhekeskuksissa asiantuntijat ovat samassa talossa. Moniammatillisen yhteistyön onnistunut toteuttaminen vaatii uudenlaista ajattelua, toimivat rakenteet yhteistyölle ja tietoa ammattilaisten välisestä työnjaoista.

Tarkastuslautakunta painottaa, että perhekeskusten rakentamiseen ja moniammatillisen yhteistyön kehittämiseen tulee varautua ja keinot perhekeskustoiminnan onnistuneeseen toteuttamiseen tulee selvittää.

Hyvinvointialueella on ollut hyvä tilanne henkilöstön saatavuuden suhteen neuvolapalveluissa. Vakanssien täyttöaste on 92%.

Neuvolatyötä tehdään asiakasmääriltään mitoitussuosituksen mukaisesti, vaikka mitoitussuositus on pelkkä suositus, ei lain asettama raami toiminnalle.

Neuvolapalveluissa työskentelee paljon vastavalmistuneita ja uusia työntekijöitä, mikä aiheuttaa perehdytystarpeita. Henkilöstön kouluttamiseen ja ammatilliseen kasvuun tulee varata riittävästi resursseja laadukkaan neuvolatyön edistämiseksi.



Kuva 14. Väestöennuste Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella 2020-2040 Lähde: Sosiaali- ja terveyspalvelut Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella 2020, THL

Alla olevassa taulukossa seitsemän. on kuvattu väestöennusteen mukainen lasten syntyvyyden kehitys vuosittain 2023-2030 välisenä aikana.

	Yhteensä						
	Väestö 31.12. (ennuste 2021)						
	0	1	2	3	4	5	6
HVA04 Vantaan ja Keravan hyvinvointialue							
2023	3 186	3 189	3 172	2 940	2 907	3 023	3 107
2024	3 211	3 222	3 209	3 189	2 949	2 928	3 039
2025	3 229	3 244	3 238	3 225	3 193	2 971	2 945
2026	3 240	3 260	3 261	3 252	3 225	3 212	2 966
2027	3 248	3 269	3 274	3 272	3 252	3 243	3 223
2028	3 250	3 275	3 282	3 286	3 270	3 267	3 253
2029	3 252	3 277	3 285	3 292	3 283	3 285	3 277
2030	3 254	3 275	3 286	3 296	3 288	3 296	3 293

Taulukko 7. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen syntyvyyden vuosien 2023-2030 väliselle ajalle.

Asiakasmäärän kehitys ja palveluun pääsy neuvolassa

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella väestöennusteen mukaan lapsien lukumäärä tulee pysymään melko samassa tai hieman kasvamaan.

Neuvolatoiminnassa terveydenhoitajien terveystarkastuksiin pääsy on toteutunut pääsääntöisesti tarpeeseen perustuvassa aikaikkunassa. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi suositeltuja ikätasoon kiinnitettyjä tarkastuksia. Lisäksi neuvolan puhelinpalvelujen puhelut tulevat hoidetuksi saman päivän aikana. Neuvolapalveluissa ei terveydenhoitajien käynneille ole syntynyt jonoa. Neuvolalääkärin tarkastuksiin, jotka ovat suunnattu 1,5v ja 4v lapsille, jonottaa 11/2023 yhteensä 41 lasta ja jonotusaika on arviointihetkellä noin kuukausi. Äitiysneuvolaan ei ole jonoa.



Neuvolapalveluissa terveystarkastukset tulee pääsääntöisesti tarjota tiettyyn ikään tai raskausviikkoon sidotusti. Jonotilanteeseen vaikuttaa esimerkiksi reilusti ennakkoon varatut ikäkausitarkastukset, jotka aikataulutetaan kuitenkin mahdollisimman lähelle lapsen syntymäpäivää, jos lapsen tai perheen tilanteessa ei ole asioita, joiden vuoksi käyntiä tulisi aikaistaa.

Lisätuen tarve selvitetään jokaisessa kontaktissa/tapaamiskerralla ja mahdollinen lisätuki voidaan järjestää vastaanottokäyntinä, puhelin- tai etäkontaktia hyödyntäen. Mahdollisesti tarvittaviin lisäkäynteihin esimerkiksi lapsen kasvun seuraamiseksi tai raskaudenseurantaan on aikoja tarjolla nopeastikin.

Lastenneuvolapalvelujen saatavuus on tällä hetkellä pääsääntöisesti hyvä. Neuvolalääkärintarkastuksiin on pientä jonoa. Kiireellisissä tapauksissa neuvola-aikoja on tarjolla nopeasti.

Tarkastuslautakunta velvoittaa huolehtimaan, että neuvolapalveluissa on perheille riittävästi tarjolla matalan kynnyksen tukea.

Yhteenveto neuvolatoiminnan arvioinnista

- Neuvolatyö on ehkäisevää ja terveyttä edistävää perusterveydenhuollon toimintaa, jota säätelee lainsäädäntö.
- Neuvolatoimintaan liittyy velvoite yhteistyöstä muiden eri toimijoiden kanssa ja tämä velvoite tulee lainsäädännöstä.
- Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen neuvola on hajautettu useaan eri toimipisteeseen. Toimipisteiden määrä tulee vähenemään, kun palvelualueita yhdistellään perhekeskuksiksi. Tällä pyritään mahdollistamaan paremmin moniammatillisen yhteistyön toteutuminen ja asiakkaan palveluntarpeeseen vastaaminen parane.
- Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella neuvolatyön asiakasmäärät eivät ylitä mitoitusliittymiä suosituksia.
- Neuvolan asiakastyytyväisyyskyselyyn vastaajien lukumäärä on ollut pieni, joten asiakastyytyväisyyskyselyn tulos on vain suuntaa antava.

6.4 Aikuissosiaalityön palvelut

Aikuissosiaalityön palvelujen palvelualue tuottaa palveluita 18-64-vuotiaille työikäisille hyvinvointialueen asukkaille. Palvelualue on jakautunut kolmeen tehtäväalueeseen, sosiaalityöhön, työllistymistä ja osallisuutta tukeviin palveluihin sekä asumispalveluihin.



Sosiaalityön tehtäväalueelle kuuluvat neuvonnan ja ohjauksen sekä taloudellisen tuen palvelut, aikuisten sosiaalityö, nuorten aikuisten sosiaalityö ja jälkihuolto, työikäisten asumisen erityissosiaalipalvelut ja sosiaalinen kuntoutus sekä kuntoutumista tukevat sosiaalipalvelut.

Työllistymistä ja osallisuutta tukevien palvelujen tehtäväalueella yhdistyvät hyvinvointialueen työikäisten työ- ja päivätoiminta ja työvalmennuksen, kuntouttavan työtoiminnan, työkyvyn ja työllistymisen tuen, ohjauksen ja neuvonnan kuuluvat sosiaali- ja terveyspalvelut.

Asumispalveluissa tarjotaan sosiaalihuoltolain mukaisia tuettuja asumisen palveluja niille asiakkaille, jotka esimerkiksi päihde- tai mielenterveysongelmien vuoksi tarvitsevat tukipalveluja elämänhallintansa parantamiseksi ja asumisen turvaamiseksi.

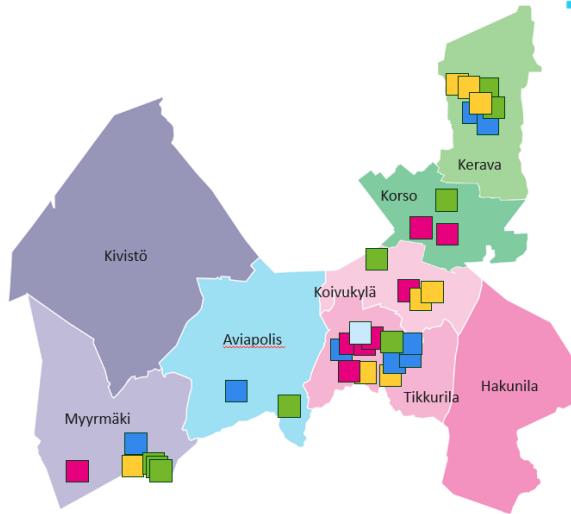
Aikuissosiaalityön palvelualue palvelee noin 24500 asiakasta kuukausittain. Työllistymistä ja osallisuutta tulevissa palveluissa asiakkaita on noin 2000/kk ja asumispalveluissa tukea saa noin 500 asiakasta kuukausittain. Asiakasmäärä on kasvanut 12% vuoden 2023 alusta. Henkilöstömäärä aikuissosiaalityössä on 587 vakituista työntekijää. Kuvassa 16 on esitetty asiakkaiden määrän kasvu vuoden 2023 aikana.

Aikuissosiaalityön palvelualueella asiakasmäärät ovat kasvaneet lähivuosien aikana melko tasaisesti seuraten talouden suhdannevaihteluja ja lainsäädännön muutoksia. Asiakasmäärät seuraavat yhteiskunnan trendejä eli esimerkiksi korona-aikaan, kun työllisyystilanne heikkeni, asiakasmäärät kasvoivat ja työllisyystilanteen taas parantuessa asiakasmäärät hieman pienenevät. Lainsäädännön vaikutukset näkyvät asiakkuuksissa siten, että kun pienituloisten etuuksista leikataan, kasvavat ainakin täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen hakemukset ja siten myös asiakasmäärät. Vuokrien nousu saattaa näkyä asiakasmäärissä.

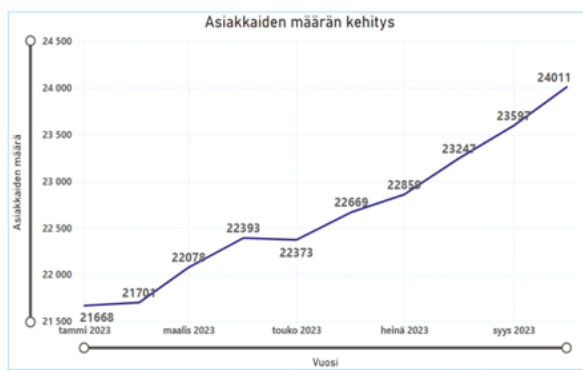


Aikuissosiaalityön palvelualue

- Sosiaalityön toimipisteet**
 - Tikkurila, Vernissakatu 8 ja Kielotie 7 (jälkihoito)
 - Myyrmäki, Jonsaksentie 4
 - Koivukylä, Karsikkokuja 15 ja 17
 - Metsola, Metsolantie/Kerava
- Uusintyöntien perheyhmäköti / Vantaa**
- Sosiaalineuvonta**
 - Tikkurila, Vernissakatu 8
 - Kerava, Sampolan palvelukeskus
 - Keravan terveysasema
- Kuntouttava työtoiminta**
 - Valmennustalo Reeli, Koutsi, Luxi ja työpaja Malti Vantaalla sekä valmennustalo Jenga ja Valtti Keravalla
- Työvalmennus: Virtaamo ja Luotsaamo**
- Työ- ja päivätoiminta**
 - Kädenalustajat Käenkuikka ja Kapussi, Solikkujan, Malmilintyn, Tavtien, ja Keravan työ- ja toimintakeskukset sekä Ruukkukujan, Masurkan ja Juno Kustin päivätoimintakeskukset
- Asumispalvelut**
 - Koisorannan ja Koisoniityn palvelukeskukset, asumispalveluyksiköt Tähtiä, Näätäkuja, Pyykijä, Pähkinärinne, Oraskoti, Viidakokujan asumisyksikkö sekä Osmankämmintien asumispalvelu, **Laurikoti** (Kerava)



Kuva 15. Aikuissosiaalityön palveluiden jakaantuminen Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella.



Kuva 16. Asiakasmäärän kasvu Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella vuonna 2023.

Henkilöstön tilanne

Marraskuussa 2023 julkaistussa Työterveyslaitoksen työhyvinvointitutkimuksen tuloksissa Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen aikuissosiaalityön palvelualue sai keskimäärin hyvinvointialuetta paremmat tulokset ja tulokset ovat myös muihin hyvinvointialueisiin nähden paremmat. Työpaikkana aikuissosiaalityötä suosittelisi 74 % vastaajista ja sosiaalityön tehtävältä jopa 84 %. Tutkimuksessa vahvuuksina nousivat esille, että työtä pidetään mielekkäänä, työyhteisöjen toiminta on tavoitteellista ja yhteistyö toimivaa.

Aikuissosiaalityössä asiakasmäärän kasvua on ollut 12 % vuoden 2023 aikana. Kasvua on runsaasti, mutta asiakasmäärän kasvu noudattelee talouden suhdannevaihteluja ja lainsäädännön muutoksia trendien mukaisella tavalla.

Sosiaalityössä henkilöstön saatavuus on kohentunut erityisesti sosiaalityöntekijöiden osalta. Sosiaaliohjaajien saatavuus on vaikeutunut, sillä hakijoita on ollut aiempaa vähemmän mutta rekrytoinnit on kuitenkin saatu tehtyä. Työllistymistä ja osallisuutta tukevista palveluista hakijamäärät avoimiin työpaikkoihin ovat vähentyneet ja määrät ovat pieniä. Kaikki avoimet työpaikat on tähän mennessä saatu kuitenkin täytettyä. Palkkatukityöntekijöiden saamisessa on ollut isoja haasteita; rekrytointiajat ovat niissä pidentyneet ja joitakin paikkoja ei ole saatu täytettyä, jonka seurauksena vakituisen henkilökunnan määrää on vahvistettu. Asiakasmäärää on kuntouttavan työtoiminnan työpajoilla vähennetty henkilökunnan huonon saatavuuden vuoksi.

Asumispalveluissa on ollut koko vuoden rekrytointihaasteita sosiaaliohjaajien ja sairaanhoitajien osalta. Lähihoitajien avoimien paikkojen hakijoiden määrä on vähentynyt. Nämä seikat ovat nostaneet vuokratyövoiman käytön tarpeita läpi koko vuoden. Tälläkin hetkellä asumispalveluissa on yli puoli vuotta avoimena olleita sosiaaliohjaajan täyttämättömiä vakansseja.

Sitovien tavoitteiden toteutuminen

Vuodelle 2024 sitovaksi tavoitteeksi on kirjattu: Vaukuttavilla neuvonnan ja ohjauksen palveluilla vähennetään aikuissosiaalityön pitkäaikaisen asiakkuuden tarvetta. Mittarina käytetään sosiaaliohjaajien tiimin kontakteissa olleiden asiakkaiden määrää suhteutettuna suunnitelmallisen sosiaalityön asiakasmäärään. Tavoitetasoksi vuodelle 2024 on asetettu yhdeksän prosenttia.



Toimialojen tavoitteiden toteutumiset

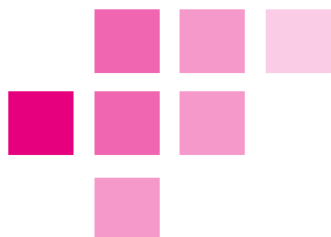
Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen hakemusten käsittely 7 vrk:n kuluessa on toteutunut 99,42 prosenttisesti 10/2023, eli aivan 100 tavoitteeseen ei ole päästy.

Aikuisten ja nuorten asiakkaiden määrällinen tavoite 5000 henkilöä tulee ylittymään noin tuhannella asiakkaalla. Tämä johtuu kotoutumista tukevien sosiaalipalvelujen siirtymisestä aikuissosiaalityön palvelualueelle hyvinvointialueelle siirtymisen yhteydessä sekä yleisestä palvelujen tarpeen kasvusta.

Aikuisten omien asumispalvelujen yksiköiden täyttöasteen tavoite 100 % ei toteudu. Tähän vaikuttaa mm. Koisoniityn palvelukeskuksen avaaminen vuoden alussa. Palvelukeskukseen otettiin asiakkaita porrastetusti alkukevään ajan turvallisen siirtymän varmistamiseksi. Asumisen palveluissa on myös paljon vaihtuvuutta, eikä asuntoihin aina saada heti uusia asiakkaita tai asunnot vaativat remontointia ennen uuden asiakkaan asuttamista, jolloin asuntokantaa on hetkellisesti pois käytöstä. Täyttöaste 9/2023 oli 94 %.

Pitkäaikaistyöttömien määrä oli ennakoitu suuremmaksi (7649 henkilöä TA2023) kuin toteuma on ollut. Lopullinen lukema jää siten ennakoitua pienemmäksi. Toteuma 9/2023 oli 5576. Mittari on jäämässä pois, sillä se ei kuvaa toimialan toimintaa vaikkakin pitkäaikaistyöttömien määrällä on vaikutusta palvelujen kysyntään.

Sitovia tavoitteita ei ole asetettu 2023 vuodelle organisaation rakentumisvaiheen vuoksi. Tämän vuoksi sitovien tavoitteiden toteutumisen arviointi ei ole mahdollista.



Toimialoittain asetetut tavoitteet eivät täysin ole toteutuneet. Tavoitteiden asetanta toiminnan alkuvaiheessa on haastavaa, joten se tulee huomioida niitä arvioitaessa.

Toimeentulotuen hakemuksille asetettu 7vrk (lakisääteinen) aikaraja ei toteudu aivan 100 prosenttisesti, mutta hyvin lähellä tavoitetta ollaan. Arvioitu asiakasmäärä on ylittynyt ja tulee ylittymään noin tuhannella asiakkaalla.

Aikuisten omien asumispalvelujen yksiköiden täyttöaste jää hieman alle suunnitellusta (6%) muutovaiheen vuoksi.

Yhteenveto aikuissosiaalityön arvioinnin havainnoista

- Palveluverkkouudistus on meneillään arvioinnin aina.
- Henkilöstön tilanne vaikuttaa arvioinnin perusteella hyvälle, vaikka henkilöstön saatavuudessa on haasteita. Haasteet eivät johdu työnantajasta vaan ovat valtakunnan tasolla tiedotettuja haasteita.
- Kuntouttavan työtoiminnan paikoista ja ohjajista on pulaa.
- Prosessikuvauksia on tehty laajasti ja lisää tehdään koko ajan.
- Yhteistyön kehittäminen on alkuvaiheessa ja tämän selittää se, että organisaatio on vasta käynnistymässä. Velvoite yhteistyöhön on olemassa ja siihen tulee kiinnittää jatkossa erityistä huomiota, jotta erityisissä elämäntilanteissa olevat perheet saavat parhaan mahdollisen avun.
- Aikuissosiaalityön asiakasmäärät kasvavat ja asiakkaiden velkaantuminen lisääntyy. Ennaltaehkäisevä työtä tarvitaan, ennen kuin tilanne muuttuu vaikeaksi.
- Sosiaalisen luototuksen määrät ovat maltillisia asukasmäärään nähden. Sosiaalisen luototuksen saannissa on tiukat kriteerit esimerkiksi luotonsaajan takaisinmaksukyvyyn määrittelyssä.

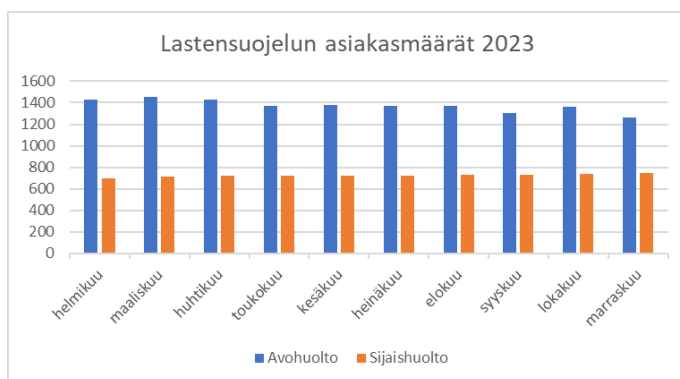
6.5 Lastensuojelun palvelut

Perheiden erityispalvelujen palvelualue vastaa lastensuojelun tarpeessa olevien lasten ja heidän perheidensä lakisääteisistä palveluista: lapsi- ja perhekohtaisesta sosiaalityöstä, lastensuojelulain nojalla järjestettävistä palveluista ja tukitoimista sekä sijaishuollosta.

Lastensuojeluilmoitusten vastaanotosta ja käsittelystä sekä palvelutarpeen arvioinnista vastaa Perheitä tukevien palvelujen Lapsiperheiden sosiaalityön yksikkö. Sosiaali- ja kriisipäivystys vastaa ilmoitusten vastaanotosta ja kiireellisistä toimenpiteistä virkajan ulkopuolella. Lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun järjestämisestä vastaa Perheiden erityispalvelut Lastensuojelun jälkihuollosta yli 18-vuotiaiden osalta vastaa aikuissosiaalityön nuorten sosiaalityön ja jälkihuollon yksikkö. Perheiden erityispalvelujen asiakkaat ovat 0-17 -vuotiaita lapsia, joilla on todettu lastensuojelulain 27 §:n mukainen lastensuojelun tarve.

Alla olevassa kuvassa 16 on kuvattuna Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen lastensuojelun asiakasmääriä vuosien 2018-2022 aikana. Taulukosta voidaan saada suuntaa antavaa tietoa asiakkuuksien määrien muutoksista, mutta taulukko sisältää myös tilastoinnillisista syistä johtuvan muutoksen Lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 0-17-vuotiaat vuoden aikana (THL), kohdassa, jonka vuoksi tämä tilastotavan muutos aiheuttaa harhan lukemiin.

Seuraavassa kuvassa kuvattu lastensuojelun asiakasmäärät vuodelta 2023. Taulukossa on esitetty erikseen avohuollon ja sijaishuollon määrät erillisillä palkeilla.



Kuva 17. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen avohuollon ja sijaishuollon asiakasmäärät vuoden 2023 aikana.

Lastensuojelun asiakasmääriä yhteensä Vantaalla ja Keravalla vuosina 2018–2022

Vantaa ja Kerava yhteensä (Vantaan ja Keravan hyvinvointialue vuodesta 2023 alkaen)	2018	2019	2020	2021	2022
Lastensuojeluilmoitusten lukumäärä (THL)	10 426	11 409	12 188	14 172	14 645
0-17-vuotiaat lapset, joista on tehty lastensuojeluilmoitus (THL)	5 406	6 273	5 982	6 599	7 142
Lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 0-17-vuotiaat vuoden aikana (THL)	4 192	4 348	1 960	2 254	2 579
Kiireellisesti vuoden aikana sijoitettuna olleet 0-17-vuotiaat (THL)	231	249	345	378	381
Huostassa vuoden aikana olleet 0-17-vuotiaat (THL)	861	829	830	824	784
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0-17-vuotiaat (THL)	1 146	1 193	1 260	1 282	1 283
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0-17-vuotiaat, joiden sijoituspaikkana laitos (THL)	367	478	567	615	654
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0-17-vuotiaat, joiden sijoituspaikkana perhe (THL)	381	413	434	438	444
Uusi huostaanotto vuoden aikana, 0-17-vuotiaat (THL)	140	109	122	125	111

(THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2023)

Taulukosta 8. ilmenee, että vuoden 2023 aikana avohuollon asiakasmäärät ovat olleet laskusuunnassa, vaikka määrissä onkin kuukausikohtaista vaihtelua.

Vuoden 2023 lopussa avohuollossa oli asiakkaita yhteensä 1283, joka on 146 asiakasta vähemmän kuin helmikuussa 2023. Sijaishuollossa asiakasmäärät nousivat 696 asiakkaasta 744 asiakkaaseen eli kasvua oli 48 asiakasta. Tämä johtuu osittain huostaanottojen määrän kasvusta verrattuna edeltävään vuoteen ja toisaalta siitä, että huostaanottoja ei ole voitu lopettaa samassa määrin kuin edellisvuonna. Sijaishuollon asiakkaiden ”poistuma” vaihtelee myös siksi, että vuoden aikana 18 vuotta täyttävien määrät vaihtelevat vuosittain.

Sitovien tavoitteiden toteutuminen

Lasten, nuorten ja perheiden toimialalla oli vuonna 2023 yksi sitova tavoite liittyen lastensuojeluun: ”Vaikuttavilla ennaltaehkäisevillä ja varhaisen tuen palveluilla vähennetään lastensuojelun tarvetta”. Tavoitteen mittariksi asetettiin lastensuojelun avohuollon asiakasmäärän kuukausikeskiarvo, osuus 0-17-vuotiaista. Lähtötaso oli 2,7 % (tilinpäätös 2021) ja tavoitetasoksi asetettiin 2,6 %. Vuoden 2023 vuosikat-saus ja tilinpäätös ei ole vielä valmistunut, mutta vuoden 2023 kolmannessa osavuositarkastuksessa avohuollon asiakkaiden osuus alueen 0-17-vuotiaista oli 2,3 %.

Työntekijöiden saatavuus

Lastensuojelussa on valtakunnallisia haasteita henkilöstön saatavuudessa erityisesti sosiaalityöntekijöiden mutta enenevässä määrin myös muiden ammattiryhmien osalta. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella suurimmat saatavuushaasteet liittyvät erityisesti avohuollon sosiaalityöhön sekä ympärivuorokautisiin lastensuojelulaitoksiin.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella on lastensuojelupuolella työntekijöistä pulaa, työntekijöiden saata- vuushaasteiden ratkaisemiseksi on tehty useita toimenpiteitä.

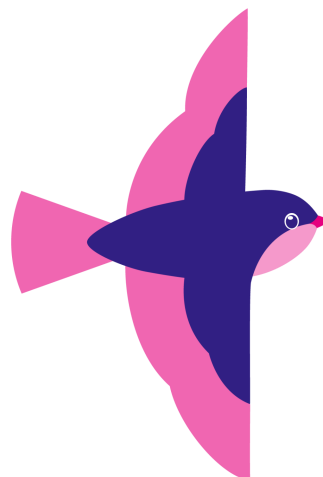


Sosiaalityöntekijöistä on pulaa ja ympärivuorokautisiin yksiköihin on haasteellista. Sosiaalityöntekijöiden vakansseista on täyttämättä avohuollossa 12/48.

Rekrytointivaikeuksista johtuen kaikille lastensuojelun asiakkaana oleville lapsille ei ole voitu nimetä lapsen asioista vastaavaa sosiaalityöntekijää. Sosiaalityöntekijän nimeämistä odottaa 200 lasta (9.1.2024). Näiden lasten asioita hoidetaan tukitiimissä. Kaikki kiireelliset asiakastilanteet on pystytty hoitamaan viivytyksettä.

Asiakasmitoitus 30 lasta/sosiaalityöntekijä ylittyy osalla avohuollon tekijöistä.

Avi on määrännyt hyvinvointialueen korjaamaa tilanteen lainmukaiseksi elokuuhun 2024 mennessä 700.000 euron uhkasakon nojalla. Vaativimman laitoshoidon saatavuus on valtakunnallisesti hyvin heikkoa ja sijaishuollon kustannukset ovat nousseet jatkuvasti viimeisen vuosikymmenen aikana.



Vuoden 2023 kolmannessa osavuositarkastuksessa avohuollon asiakkaiden osuus alueen 0-17-vuotiaista oli 2,3 %.

Lastensuojelun sijaishuollon tuotantotapa-analyysi valmistui syksyllä 2023. Lastensuojelussa on ryhdytty toimenpiteisiin sijaishuollon laitoshoidon oman palvelutuotannon kehittämiseksi siten, että se vastaisi entistä paremmin asiakkaiden palvelutarpeisiin. Muutosten valmistelu on käynnissä ja ne toimeenpannaan vuoden 2024 aikana. Myös perhehoitoa on kehitetty edelleen. Erityisesti perhehoidon markkinointia ja viestintää on kehitetty uusien sijaisperheiden houkuttelemiseksi valmennuksiin.

Vuoden 2023 aikana yhteistyötä aikuissosiaalityön kanssa on kehitetty mutta tätä työtä jatketaan edelleen. Vuoden 2023 aikana on keskitytty erityisesti lapsiperheiden sosiaalityön ja lastensuojelun välisen työnjaon, yhteistyön ja asiakassegmentoinnin kehittämiseen, ja tämä kehittämistyö on tuottanut positiivisia tuloksia työntekijöiden jaksamisen ja asiakkaiden tarkoituksenmukaisemman palvelun näkökulmasta.

Toimialakohtaisia tavoitteita on asetettu vuodelle 2023, tavoitteiden asetantaan ja mittarointiin tulee kiinnittää jatkossa erityistä huomiota: tuetaan, parannetaan ja kehitetään tyypilliset tavoitteet ovat abstrakteja tavoitteita eivätkä ne ole mitattavissa olevia tavoitteita. Tarvitaan selkeämmät tavoitteet ja toimenpiteet, joita tehdään, jotta arviointityö on mahdollista. Sijaishuollon tuotantotapa-analyysin loppuraportissa on tarkastuslautakunnan mukaan hyviä vaikuttavuutta parantavia suosituksia. Tarkastuslautakunta seuraa puolivuotisraportissaan lastensuojelun palvelujen vaikuttavuuden muutosta.

Sijaishuollon tuotantotapa-analyysin loppuraportissa on hyviä vaikuttavuutta parantavia suosituksia. Tarkastuslautakunta seuraa puolivuotisraportissaan lastensuojelun palvelujen vaikuttavuuden muutosta.



6.6 Ostopalvelujen valvonta- ja tuottajaohjaus

Järjestämisen tuen ja hankintojen palvelujen perustehävänä on toimia hyvinvointialueen järjestämistehtävän tukena laadukkaiden, kustannusvaikuttavien, saavutettavien ja yhdenvertaisten sosiaali- ja terveyspalvelujen varmistamisessa. Yksikkö suunnittelee, tukee, kehittää ja toteuttaa hyvinvointialueen palveluiden järjestämistä, valvontaa ja hankintoja sekä tuottaa hyvinvointialueen laajuista tietoa ja arviointeja palvelujen tuotantotapojen valinnan tueksi.

Lisäksi palvelualueella vastataan sosiaali- ja terveyspalvelujen laadunvalvonnasta ja sen kehittämisestä. Hyvinvointialueella varmistetaan, että niin omia kuin ostopalveluita valvotaan riittävästi. Erityistä huomiota kiinnitetään lastensuojelun ja vanhus- sekä vammaispuveluiden valvontaan.

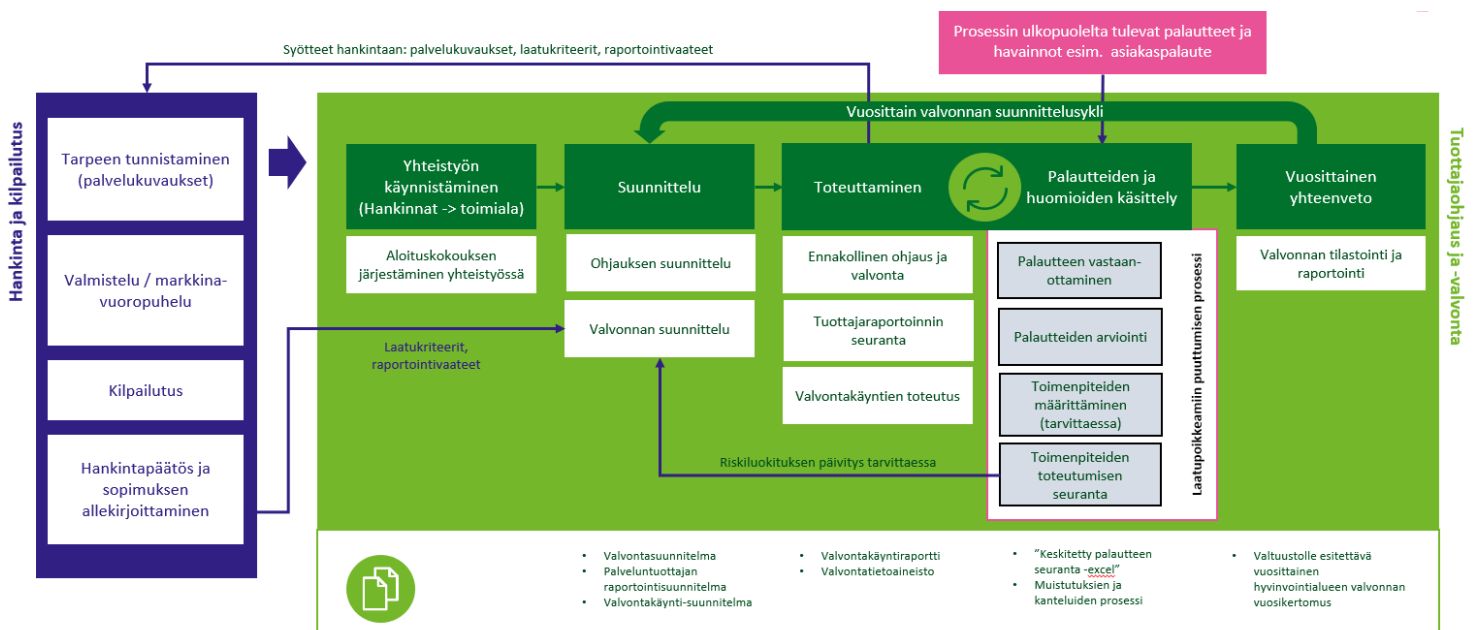
Arvioinnissa rajattiin pois hankintojen tehtäväalue, koska hankinnat tullaan arvioimaan omana kokonaisuutena vuoden 2024 arviointiohjelman mukaisesti. Järjestämisen tuen tehtäväalue on uusi toiminnallisuus hyvinvointialueella. Toiminta käynnistettiin kahdella toimintaa varten perustetulla vakanssilla: päällikkö ja erityisasiantuntija. Vuoden 2023 aikana järjestämisen tukeen lisättiin asiantuntijan vakanssi Apotin tuoteluettelon omistajuuden siirtyttyä tehtäväalueelle. Vuoden 2023 lopussa palvelualueen sisällä on tehty kahden vakanssin siirto hankintapalveluista järjestämisen tukeen. Tällä pyritään varmistamaan järjestämisen tuelle osoitettujen uusien vastuualueiden toiminta vuoden 2024 alusta alkaen.

Palvelutuottajaan kohdistuvat valvontakeinot

Saadun selvityksen mukaan pääasiallinen valvontakeino on aina palveluntuottajan omavalvonta ja sen tukeminen. Laki sosiaali- ja terveyspalveluiden valvonnasta painottaa vahvasti omavalvonnan merkitystä ja palveluntuottajan vastuuta omavalvonnan toteuttajana.

Tuottajaohjauksella ja etenkin ennakkolisella valvonnalla pyritään tukemaan ja vahvistamaan palveluntuottajan omavalvonnan osaamista ja kykenevyyttä. Seuraavassa on esitettyä valvontayksikön erittely eri valvontatavoista:

Tarkastuskäynnit: Tehtäväalue toteuttaa sekä ennalta ilmoitettuja valvonta- ja ohjauksikäyntejä että ennalta ilmoittamattomia tarkastuskäyntejä, Molempia toteutetaan sekä suunnitelmallisesti että reaktiivisesti. Ennalta ilmoitetulla käynnillä palveluntuottajalle on ennakkolisesti ilmoitettu käynnin ajankohdasta, hänelle on lähetetty täytettäväksi valvontalomake ja häneltä on pyydetty palautettavaksi materiaalia ennen valvontakäyntiä. Valvontakäynnillä saatu materiaali ja esitetyt valvontalomake käydään läpi tuottajan kanssa. Käynnin yhteydessä kierretään yksikkö, tavataan asiakkaita ja työntekijöitä. Ennalta ilmoittamattomalla käynnillä kohteeseen mennään ilman tuottajalle tehtävää ennakkolisesta ilmoitusta. Tällöin painopiste on toiminnan havainnoinnissa tilanteessa, jossa valvontaan ei ole voitu valmistautua. Palveluntuottajalta pyydetään valvontakäynnin jälkeen tarvittavaa lisämateriaalia. Molempien käyntien jälkeen havainnoista koostetaan valvontakertomus, joka toimitetaan tuottajalle, toimialalle sekä muille hyvinvointialueille, joille tuottaja tuottaa valvottua palvelua sekä aluehallintovirastolle.



Suunnitelmallinen käynti on vuosisuunnitelmaan perustuva tarkastuskäynti ja reaktiivinen käynti on reaktio johonkin ärsykkeeseen (epäkohtailmoitus, asiakaspalaute, valvontahavainto tai muu vastaava).

Tuottajayhteistyö: Tuottajien kanssa käytäviä yhteistyömuotoja ovat esimerkiksi palveluntuottajaseminaarit, läheisten/omaisten illat, yhteistyötapaamiset. Jokaisella tapaamisella on myös ohjauksellinen ja valvonnallinen merkitys. Joko voidaan tapaamisella tarkastella toimintaa eri näkökulmasta, saada tietoa valvonnan toteuttamisen tueksi tai vahvistaa palveluntuottajan omavalvonnallista osaamista ja kyvykkyyttä.

Ennakollinen valvonta: Ennakollinen valvonta tarkoittaa palveluntuottajan toiminnan tarkastelua ennen kuin palveluntuottaja aloittaa toimintansa hyvinvointialueen palveluntuottajana. Valvonnan sisältö koostuu yleisesti palveluntuotannon dokumentaation, aikaisemman toiminnan, tilojen ja henkilöstön läpikäynnistä. Ennakollisella valvonnalla pyritään varmistamaan, että palveluntuottaja täyttää ne kriteerit ja ehdot, mitä laki ja hyvinvointialue on kyseiselle tuotannolle asettanut.

Asiakirjavalvonta: Useassa tilanteessa ei ole tarkoituksen mukaista toteuttaa valvontaa tarkastuskäyntiä hyödyntäen. Tällöin toimintaa tarkastellaan toiminnan asiakirjojen perusteella. Tarkisteltavia asiakirjoja ovat tässä tapauksessa toimintaa ohjaava dokumentaatio (toimintasuunnitelma, omavalvontasuunnitelma, omavalvontaohjelma, lääkehoitosuunnitelma, yms.) sekä toimintaa dokumentoiva aineisto, kuten asiakaskirjaukset tai vaaratapahtumailmoitukset. Asiakirjavalvonta on yleisin valvontamuoto avopalveluissa, mutta myös reaktiivisessa valvonnassa.

Palautteet, muistutukset ja kantelut: Asiakaspalaute, epäkohtailmoitukset sekä muistutukset että kantelut ovat tärkeä apukeino valvonnalle. Niiden pohjalta voidaan tehdä riskiarviointia, että mihin yksiköihin tulee kohdistaa valvontaa vuosisuunnitelman ulkopuolelta tai mihin yksiköihin olisi tarkoituksenmukaista kohdistaa reaktiivista valvontaa. Ne toimivat myös toimialoille ja palveluntuottajille oman toiminnan kehittämisen välineinä.

Valvontayksikön nostamia havaintoja:

- Kirjaaminen: Asiakaskohtaisen työn kirjaamisessa sekä omavalvontaan vaadittavissa asiakirjoissa puutteita.
- Johtaminen: Yksikkötasoisessa johtamisessa on

usein haasteita, mutta haasteita on havaittu myös linjassa. Miten konsernit tukevat yksiköidensä johtajia arjen työssä vaihtelee tuottajittain.

- Palvelukuvausten laatu ja tarkkuus vaihtelevat.
- Henkilöstön riittävyys ja osaaminen vaihtelee palveluittain ja yksiköittäin.
- Tilat ovat pääsääntöisesti ok. Tilojen käyttötarkoitukseen ja tilatehokkuuteen kuitenkin panostettava joissakin yksiköissä.
- Pääsääntöisesti valvonnan huomioiden mukaan sote-palvelut Vaken alueella sujuvat hyvin.
- Laatutietojen hyödyntäminen osana hinnanmuutosneuvottelua on tärkeää.

Tarkastuslautakunta toteaa, että sosiaalipalveluiden osalta useat yleisesti tiedossa olevat haasteet ovat hyvin selvästi realisoitumassa sotepalveluissa. Henkilöstön riittävyys ja osaaminen asettavat merkittäviä haasteita niin julkisille kuin yksityisillekin toimijoille.

Järjestämisen tuen kokonaisuus aloitettiin määrittämällä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen tuotantotapa-analyysien malli. Tässä mallissa toimialoilla on suuri rooli, ja heitä osallistetaan analyysiprojektien aikana.

Tarkastuslautakunta arvostaa valvonta- ja tuottajaohjauksen aktiivista ja vuorovaikutteista lähestymistapaa valvonnan kysymyksiin. Yksilö- ja yksikkökohtaisia haasteita ratkotaan aina asia kerrallaan näiden ilmi tultua. Ohjaavilla seurantakäynneillä saadaan usein parempia tuloksia kuin pelkillä sanktioilla.

Vuonna 2023 on pilotoitu eri kokoisten analyysien toteuttamista yhteensä seitsemän kappaletta. Analyysit ovat olleet sekä laajuudeltaan, että tuotoksiltaan hyvin erilaisia.

- Terveyspalvelujen hoidon tarpeen arvioinnin tuotantotapa-analyysi
- Kysynnän ja tarjonnan kohtaaminen
- Yksikkötiedot kustannusten ja ajan käytön osalta / palveluihin ohjautumisen väylä
- Puhelinpalveluissa oman ja ostopalvelujen kustannusten vertaaminen
- Lastensuojelun laitoshoidon tuotantotapa-analyysi
- Oman ja ostopalvelujen kustannus ja laatuvertailu
- Kysynnän ja kustannuskehityksen ennusteet
- Palvelukuvauksen toteutuminen omassa toiminnassa



- Gerontologisen sosiaalityön selvitys
- Selvitys päätösten kriteerienmukaisuudesta
- Selvitys palvelun vaikuttavuudesta
- Sairaalasta kotiutumisen pullonkaula-analyysi / Arviointi- ja kuntoutusyksikön perustaminen
- Jatkohoitopaikkojen kysynnän selvittäminen
- Palvelupolun pullonkaulojen kustannusvaikutukset
- Vammaisten erittäin vaativan asumispalvelun selvitys
- Oman ja ostopalvelujen kustannusvertailu
- Kysynnän ja tarjonnan kohtaaminen sekä markkinatilanteen selvitys
- Vanhusten asumispalvelujen tuotantotapa-analyysi
- Kehitysvammavastaanotto

Saadun selvityksen mukaan palaute toimintamallista sekä toteutetuista tuotantotapa-analyseista on ollut positiivista. Toimialat ovat pystyneet hyödyntämään sekä toiminnassaan että toiminnan suunnittelussa (talousarvio, uudistusohjelman valmistelu) tuotantotapa-analyseissa tuotettua tietoa.

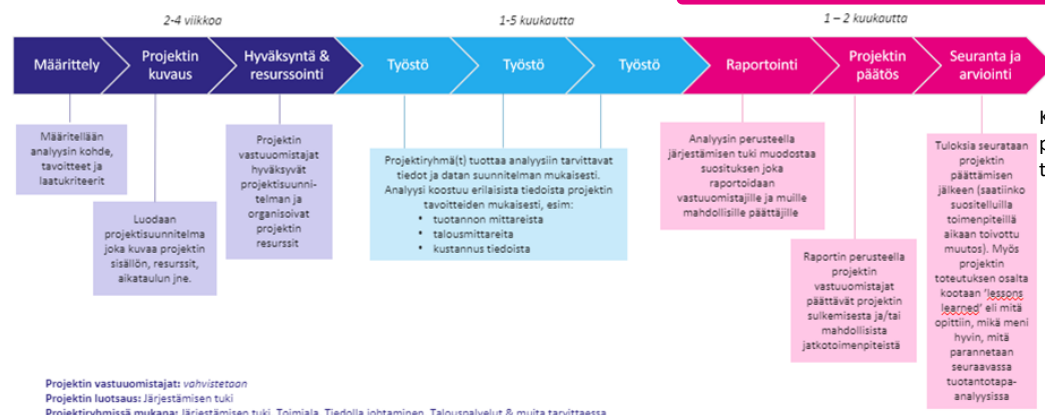
Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä palvelujen vaikuttavuuden analysointia, ja tuotantotapa-analyysit vaikuttavat tähän tarkoitukseen hyvältä ratkaisulta. Potilastietojärjestelmästä tulee saada entistä parempia tietoja asiakasrajapinnasta ja -segmenteistä ja jälkikäteisvaikutuksista. Saadun selvityksen mukaan asiakas ja potilastietojärjestelmä ei tällä hetkellä tuota riittävän kattavaa dataa ja esimerkiksi ostopalveluista voi olla haastavaa saada yksilöityjä tietoja. Analyysien pohjatiedon keräämiseksi joudutaan paikoitellen tekemään paljon työtä.

Järjestämisen tuki- toiminnolle talousarvioissa vuodelle 2023 määritettiin tehtäväksi kolme laaja-alaista tuotantotapa-analyysiä; terveysasemapaalvelut, lastensuojelun laitoshoido sekä vanhusten asumispalvelut. Kaikki tuotantotapa-analyysit on toteutettu.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan toimintaa kehittäessä tulee ottaa huomioon kokonaisuuden kannalta merkittävät vaikutukset organisaation toimintaan. Esimerkiksi tuotantotavan valinta voi vaikuttaa laajemmalti myös muihin organisaation toimintoihin kuten asiakasohjautuvuuteen. Systemiajattelu ja organisaation haki ulottuva toiminnan tuntemus sekä palveluketjujen kokonaiskuvan hahmottaminen ovat merkittäviä huomioitavia asioita, kun toimintaa tehostetaan tietyllä toimialalla. Oheisvaikutukset ja muutokset myös muuhun toimintaa toimintoja tehostettaessa pitäisi pyrkiä hahmottamaan jo ennakkoon.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä palvelujen vaikuttavuuden analysointia, ja tuotantotapa-analyysit vaikuttavat tähän tarkoitukseen hyvältä ratkaisulta. Potilastietojärjestelmästä tulee saada entistä parempia tietoja asiakasrajapinnasta ja -segmenteistä ja jälkikäteisvaikutuksista. Saadun selvityksen mukaan asiakas ja potilastietojärjestelmä ei tällä hetkellä tuota riittävän kattavaa dataa ja esimerkiksi ostopalveluista voi olla haastavaa saada yksilöityjä tietoja. Analyysien pohjatiedon keräämiseksi joudutaan paikoitellen tekemään paljon työtä. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan toimintaa kehittäessä tulee ottaa huomioon kokonaisuuden kannalta merkittävät vaikutukset organisaation toimintaan. Esimerkiksi tuotantotavan valinta voi vaikuttaa laajemmalti myös muihin organisaation toimintoihin kuten asiakasohjautuvuuteen. Systemiajattelu ja organisaation haki ulottuva toiminnan tuntemus sekä palveluketjujen kokonaiskuvan hahmottaminen ovat merkittäviä huomioitavia asioita, kun toimintaa tehostetaan tietyllä toimialalla. Oheisvaikutukset ja muutokset myös muuhun toimintaa toimintoja tehostettaessa pitäisi pyrkiä hahmottamaan jo ennakkoon.

Tarkastuslautakunta muistuttaa, että tehtäväaluekohtaisten tuotantotapa-analyysien lisäksi on huomioitava, miten yksittäisen yksikön toiminnan muutokset vaikuttavat organisaation kaikilla tasoilla.



Kuva 19. Tuotantotapa-analyysien projektiviitekehys. (valvonta ja tuottajaohjaus.)



6.7 Lapsiperheiden sosiaalityön palvelut

lapsiperheiden sosiaalityön tehtäväalueen palvelut kattavat lapsiperheiden neuvonnan ja ohjauksen, palvelutarpeen arvioinnin ja perhesosiaalityön, varhaisen tuen palvelut sekä sosiaali- ja kriisipäivystyksen. Yhteensä tehtäväalueen henkilöstömäärä on 184 työntekijää.

Perheitä tukevien palvelujen palvelualue tuottaa hyvinvointialueen lapsille, nuorille ja perheille tukevia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja. Lapsiperheiden sosiaalityön tehtäväalueella toteutetaan useaa perustehtävää, jotka kuvataan alla tarkemmin. Kaikki tehtäväalueen palvelut ovat asiakkaille maksuttomia. Lapsiperheiden neuvonnan ja ohjauksen tiimi vastaa hyvinvointialueen lapsiperheiden neuvonnasta ja ohjauksesta puhelimitse arkisin klo 9-12, sekä tekee palveluohjausta perheneuvolapalveluihin ja muihin lapsiperheiden palveluihin. Tämän lisäksi tiimin henkilöstö jalkautuu ja kohtaa lapsiperheitä muun muassa avoimissa kohtaamispaikoissa, sekä huolehtii osaltaan järjestöjen palveluihin ohjaamisesta.

Lapsiperheiden varhaisen tuen yksikön palvelut kattavat lapsiperheiden kotipalvelun, neuvolan perheohjauksen, perhekoutsauksen, tukihenkilö- ja tukiperhetoiminnan sekä sosiaalihuoltolain mukaisen perhetyön. Yksikön tehtävänä on tarjota kotiin vietävää varhaista ja sosiaalihuoltolain mukaista tukea hyvinvointialueen lapsiperheille. Lapsiperheiden varhaisen tuen yksiköstä myös koordinoidaan laajasti sosiaalihuoltolain mukaisia ostopalveluja sekä asiakasohjausta niihin. Palvelutarpeen arvioinnin ja perhesosiaalityön yksikössä tehdään sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain edellyttämät lakisääteiset palvelutarpeen arvioinnit. Palvelutarpeen arvioinnin perusteella arvioidaan lapsen asiakkuuden tarvetta. Perhesosiaalityön asiakkuus käynnistyy tarvittaessa palvelutarpeen arvioinnin pohjalta. Perhesosiaalityössä järjestetään lapsen arkea tukevia sosiaalihuoltolain mukaisia palveluita, kuten perhetyötä koko perheelle tai ammatillista tukihenkilötyötä nuorelle. Työskentelyssä korostuu yhteistyö perheen erilaisten verkostojen, kuten varhaiskasvatuksen, koulun tai erikoissairaanhoidon kanssa.

Sosiaali- ja kriisipäivystyksen yksikkö toteuttaa sosiaalihuoltolain mukaista päivystysvelvoitetta kaikkien ikäryhmien osalta virka-ajan ulkopuolella ja lapsiperheiden osalta ympäri vuorokauden. Yksikkö vastaa

akuutista ja traumaattisesta kriisityöstä, sekä ylläpitää psykososiaalisen tuen valmiutta vuorokauden ympäri. Tämän lisäksi yksikkö toteuttaa sosiaalihuollon työtä poliisilaitoksella, sekä vastaa lain mukaisesti nuorten oikeusedustuksesta. Vantaan ja Keravan sosiaali- ja kriisipäivystys on sosiaali- ja terveysministeriön nimeämä psykososiaalisen tuen valtakunnallinen toimija. Valtakunnallinen toiminta pitää sisällään ministeriön antamien toimeksiantojen toteuttamisen silloin, kun Suomessa tai ulkomailla suomalaisille tapahtuu onnettomuus tai muu sellainen tilanne, jossa tarvitaan psykososiaalista tukea, sen koordinoimista ja tilannekuvan välittämistä ministeriöön.

Lapsiperheiden sosiaalipalveluiden palvelutarve ja pääsy palveluiden piiriin

Lastensuojeluilmoitusten määrä on noussut vuoden 2023 aikana 11.4 % vuoden 2022 lukuihin verrattuna. Perhesosiaalityön asiakasmäärä on noussut vuoden 2023 aikana noin 21%. Neuvolan perheohjauksesta ei saada vertailukelpoisia lukuja Apotti-rekisterin muutoksen myötä. Tammikuun 2024 osalta voidaan kuitenkin todeta vertaillen vuoden 2023 lukuihin, ettei palvelun tarve ole vähenemässä. Lapsiperheiden kotipalvelussa palveltiin vuonna 2023 1162 asiakasta. Asiakasmäärä on pysynyt suhteellisen samana, eikä siinä ole ollut merkittävää nousua tai laskua parin viime vuoden aikana.

Kriisityössä oli vuonna 2023 yhteensä 798 asiakasta. Vuoteen 2022 verrattuna kriisityön asiakasmäärässä oli kasvua 5 %. Hätäkeskus antoi vuonna 2023 sosiaali- ja kriisipäivystykselle 5145 sosiaalitoimen hälytystehtävää, mikä on 29,8% enemmän kuin vuonna 2022 (3965 hälytystä). Eniten prosentuaalista nousua oli kriisityötä (63,9%) ja aikuisen hoidon ja huolenpidon arviointia (55,7%) vaativissa tehtävissä. Tehtävämäärien osalta sosiaali- ja kriisipäivystys hälytettiin useimmin tehtäville, jotka koskivat alaikäisen kiireellisen hoidon ja huolenpidon arviointia, päihteiden käyttöä tai alaikäisen karkaamista/katoamista (yhteensä 2820 tehtävää vuonna 2023).

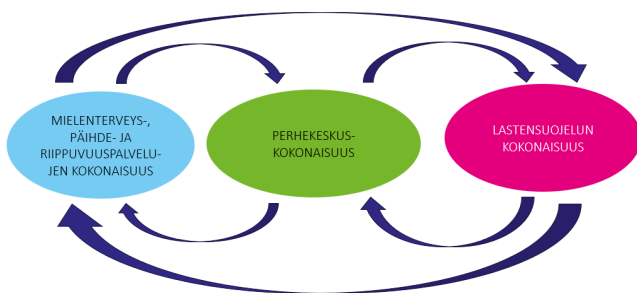
Lapsiperheiden kotipalvelun osalta palveluun pääsee keskimäärin kuukauden sisällä yhteydenotosta ja viimeistään kolmen kuukauden sisällä. Neuvolan perheohjauksessa palveluun pääsyyn vaikuttaa palvelun tarve, keskiarvon ollen 1-2 kuukauden sisällä. Palvelussa priorisoidaan alle vuoden ikäiset vauvat, sekä sellaiset tilanteet, joissa palvelun tarpeen syynä on vanhemman jaksaminen tai parisuhteen haasteet.

Sosiaalihuoltolain mukainen perhetyö päästään aloittamaan keskimäärin kuukauden sisällä, mutta kiireellis-



sä tilanteessa palvelu järjestyy tätä nopeammin. Lapselle sopiva tukiperhe tai tukihenkilö löytyy keskimäärin 3-12kk sisällä, mutta aina sitä ei löydy lainkaan, johon tuen siitä, että sopivaa vapaaehtoista tukiperhettä tai tukihenkilöä ei ole saatavilla. Asiakkaat vapaaehtoisin tukiperheisiin ja tukihenkilötyöhön ohjautuvat palvelutarpeen arvioinnin tai perhesosiaalityön kautta ja asiakaslasten entistä haastavampi oireilu haastaa vapaaehtoisen tukisuhteen luomista.

Perhesosiaalityöhön odotusaika on perheen tilanteen kiireellisyydestä ja lapsen iästä riippuen noin 1-2kk. Vuonna 2023 palvelutarpeen arvioinneista valmistui kolmen kuukauden määräajassa 63,7 %. Lastensuojeluilmoituksista 97,7 % käsiteltiin lakisääteisessä ajassa ja kaikkiin kiireellisiin lastensuojeluilmoituksiin ja tilanteisiin reagoidaan välittömästi. Palvelutarpeen arvioinnin ja perhesosiaalityön yksikköön saatiin vuoden 2024 alussa kuusi uutta sosiaalityöntekijän virkaa parantamaan palvelutarpeen arviointien valmistumista lakisääteisessä määräajassa sekä palveluun pääsyä perhesosiaalityössä. Yksikössä on myös tehty lukuisia rakenteellisia muutoksia lakisääteisten määräaikaisten noudattamiseksi, joita kuvataan tarkemmin osiossa, jossa kerrotaan hyvinvointialueen palvelumalleista ja verrataan niitä Keravan ja Vantaan aikaisiin malleihin.



Kuva 20. Lapsiperheiden sosiaalityön palvelujen tehtäväalueen rooli on keskeinen kaikissa lasten, nuorten ja perheiden palvelujen toimialan strategisissa kärjissä.

Sitovien tavoitteiden toteutuminen vuonna 2023

Lasten, nuorten ja perheiden toimialalla oli vuonna 2023 yksi sitova tavoite liittyen suoraan lapsiperheiden sosiaalityön tehtäväalueeseen: **“Vaikuttavilla ennaltaehkäisevillä ja varhaisen tuen palveluilla vähennetään lastensuojelun tarvetta”**

Varhaisen tuen palvelut on vuoden 2023 aikana järjestetty uudelleen työtehtäväkohtaisiin tiimeihin. Tämä on selkeyttänyt työn kehittämistä, sekä työntekijöiden osaamisen vahvistamista ja johtamista, mikä on vaikuttanut suoraan työntekijöiden työhyvinvointiin. Muutoksen myötä myös yhteistyörakenteiden luominen on

ollut sujuvampaa. Vapaaehtoisten tukiperheiden ja tukihenkilöiden rekrytointia tehostettu ja näkyvyyttä lisätty ja etenkin vapaaehtoisia tukihenkilöitä on saatu rekrytoitua lisää.

Lapsiperheiden kotipalvelussa on tehty asiakastyön segmentointia tukemaan palvelun myöntämistä. Tavoitteena on selkiyttää tuen tarvetta ja palvelun myöntämisen kriteereitä asiakkaiden tasapuolisemman palvelun saamiseksi. Asiakassegmenttien tunnistamisen myötä myös voidaan suunnata resursseja paremmin asiakastarpeen mukaisesti ja katsoa mikä tapa tuottaa palvelua sopii parhaiten eri tilanteisiin. Oma työ sopii yleensä parhaiten paljon tukea tarvitseville perheille, joissa on paljon verkostotyön tarvetta.

Tavoitteen mittariksi asetettiin lastensuojelun avohuollon asiakasmäärän kuukausikeskiarvo, osuus 0-17-vuotiaista. Lähtötaso oli 2,7 % (tilinpäätös 2021) ja tavoitetasoksi asetettiin 2,6 %. Vuoden 2023 vuosikat- sausta ja tilinpäätöstä ei ole vielä vahvistettu, mutta lastensuojelun avohuollon asiakasmäärän osuus alueen 0-17 -vuotiaista oli joulukuussa 2023 2,2%.

Tarkastuslautakunta toteaa, että avohuollon asiakasmäärän prosentuaalisen osuuden laskun yhtenä osatekijänä on väestömäärän kasvu. Tämä oli huomioitu myös tehtäväalueen raportoinnin yhteydessä.

Lapsiperheiden sosiaalityön tehtäväalueella on tehty vuonna 2023 useita toimenpiteitä yllä mainitun tavoitteen saavuttamiseksi. Asiakkaiden monialaisia palveluja on yhteensovitettu perhekeskustoimintamallin mukaisesti ja esimerkkinä käynnistetty toimialatasoisen monialaisen konsultaatioryhmän työ. Perheiden kanssa työskentelevä ammattilainen niin VAKE:sta, kuin Vantaan ja Keravan lapsiperhetoimijoista voi tuoda asiakastapauksen käsittelyyn, jos hän arvioi perheen tarvitsevan monialaista tukea. Monialaista konsultaatioryhmää koordinoi ja puheen johtaa lapsiperheiden neuvonnan ja ohjauksen tiimi. Lapsiperheiden neuvonnan ja ohjauksen tiimin toiminta on käynnistynyt huhtikuussa 2023 ja palvelua kehitetään yhdessä toimialan palvelujen ja järjestöjen kanssa. Lastensuojelun avohuolto ja lapsiperheiden sosiaalityö ovat kehittäneet yhteistyössä asiakassegmentointia ja tuen tarpeen arviointia, jotta palvelutarpeeseen voidaan vastata oikea-aikaisesti ja riittävässä laajuudessa. Yhteistä työtä on kehitetty ja rakenteellistettu yli yksikkö-, palvelualue- ja toimialarajojen.



Toinen valtuuston nähden sitova tavoite ”**Lasten ja nuorten hyvinvointia tuetaan luomalla toimivat yhteistyörakenteet ja asiakasprosessit Vantaan ja Keravan kaupunkien kasvatuksen ja oppimisen toimialojen kanssa**” tarkastellaan myös lapsiperheiden sosiaalityön näkökulmasta.

Tarkastuslautakunnan saaman selvityksen perusteella yhteistyön rakenteita on luotu. Lasten, nuorten ja perheiden palvelujen toimialan kohdalla iso rakenteellinen muutos liittyi opiskeluhuollon psykologien ja kuraattoreiden siirtymiseen kasvatuksen ja oppimisen toimialalta kunnista hyvinvointialueelle. Kyseisen tavoitteen osalta on vuonna 2023 ensisijaisesti rakennettu yhteistyörakenteet kuntien ja opiskeluhuollon kesken, joten kyseisen tavoitteen tarkastelu painottuu ensisijaisesti niihin toimintoihin. Kasvatuksen ja oppimisen toimialat Keravalla ja Vantaalla ovat keskeisiä yhteistyökumppaneita lapsiperheiden sosiaalityön palveluille ja yhteistyötä on kehitetty viime vuoden aikana ja työtä jatketaan tulevina vuosina.

Lapsiperheiden sosiaalityön tehtäväalue tekee laajasti yhteistyötä niin lasten, nuorten ja perheiden palvelujen toimialalla, kuin muidenkin kumppanitahojen kanssa. Perhesosiaalityölle muun muussa aikuissosiaalityön ja vammaispalvelujen toimiala on tärkeä yhteistyökumppani ja yhteisten asioiden edistämistä huolehditaan säännöllisen kokousrakenteen turvin. Vuoden 2023 aikana on myös selkeytetty työnjakoa ja yhteistyötä palvelutarpeen arvioinnin ja perhesosiaalityön sekä aikuissosiaalityön välillä. Sosiaali- ja kriisipäivystys palvelee kaikkia hyvinvointialueen ikä- ja asiakasryhmiä ja tapaa näin ollen säännöllisesti niin oman toimialan kuin muiden toimialojen keskeisiä yhteistyötahoja.

Oppilas- ja opiskeluhoito on keskeinen yhteistyötaho kaikille tehtäväalueen yksiköille. Vuoden 2024 yksi tärkeistä tavoitteista on selkiyttää työnjakoa varhaisen tuen palveluiden ja oppilashuollon kesken. Kasvatus- ja perheneuvonta sekä Lasten ja nuorten psyykkisen hyvinvoinnin yksikkö ovat keskeiset yhteistyötahot lasten ja nuorten mielenterveyshaasteiden ja vanhemmuuden tuen tarpeiden kasvaessa. Lapsiperheiden psykososiaalisten palvelujen kanssa on pidetty yhteisiä ja laajennettuja johtoryhmiä, ja yksiköiden esihenkilöt tapaavat toisiaan säännöllisesti.

Lasten, nuorten ja perheiden toimialalla toimii monialainen konsultaatioryhmä, jota Lapsiperheiden neuvonta ja ohjaus koordinoi, sekä puheenjohtaa.

Perheiden kanssa työskentelevä ammattilainen niin VAKE:sta, kuin Vantaan ja Keravan lapsiperhetoimijoista voi tuoda asiakastapauksen käsittelyyn, jos hän arvioi perheen tarvitsevan monialaista tukea. HyväPerhekeskus- hankkeeseen liittyvä monikielisen viestinnän, neuvonnan ja ohjauksen kehittäminen kehittää ja mallintaa haavoittuvassa asemassa olevien maahanmuuttajataustaisten lapsiperheiden palveluihin ohjautumista nykyistä paremmaksi. Tässä työssä keskeisiä yhteistyötahoja ovat mm. uskonnolliset yhteisöt ja järjestötoimijat.

Lapsiperheiden sosiaalityön tehtäväalueella on laajat yhteiset rajapinnat Vantaan ja Keravan kuntien kasvatuksen ja opetuksen sekä nuorisopalvelujen toimialojen kanssa. Tämän lisäksi yhteistyötä tehdään mm. seurakunnan, poliisin, tullin, rajavartiolaitoksen, Finnavian, Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön, sekä ulkoministeriön kanssa. Sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain mukaiset avohuollon palvelut on kilpailutettu yhdessä lastensuojelun kanssa ja palvelun myöntämisen kriteereitä ja käytäntöjä kehitetään tiiviissä yhteistyössä sosiaalityön ja hankinta- ja laadunvalvontayksiköiden kanssa. Omien ja ostopalveluiden palvelukuvauksia ja laatuvaatimuksia on yhtenäistetty. Lastensuojelun ja sosiaalihuollon asiakasohjausryhmät toimivat tiiviissä yhteistyössä. Tämä on välttämätöntä, koska merkittävä osa lapsiperheiden kotiin vietävistä palveluista tuotetaan ostopalveluna.

Tarkastuslautakunta huomauttaa, että yhteistyörakenteiden luominen on Sosiaalihuoltolain 1301/2014 mukainen lakisääteinen velvoite. Tavoite pelkästä lain noudattamisesta on heikko.



7. Yhteenveto arviointihavainnoista ja vastinepyynnöt



Hyvää palautetta

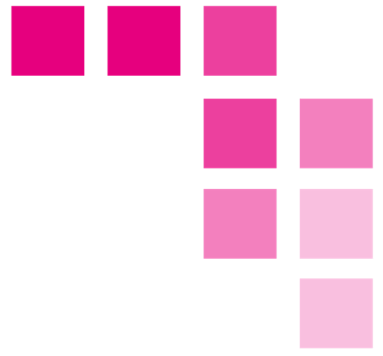
- Hyvinvointialueen toiminnan käynnistyminen tapahtui suunnitellusti ja turvallisesti.
- Erityisryhmien asuntojen vuokraustoiminnan aloitus on tapahtunut hallitusti.
- Hankekehittäminen tapahtuu yhteistyössä toimialojen ja sidosryhmien kanssa. Hyvinvointialue on kehittämisorientoitunut.
- Neuvolatyötä tehdään asiakasmääriltään mitoitussuosituksen mukaisesti, vaikka mitoitussuositus on pelkkä suositus, ei lain asettama raami toiminnalle.
- Lastenneuvolapalvelujen saatavuus on hyvä, vaikka neuvolalääkärintarkastuksiin on pientä jonoa. Kii-reellisissä tapauksissa neuvola-aikoja on tarjolla nopeasti
- Perheneuvolan ensikäynnin jonoja on saatu lyhen-nettyä merkittävästi.
- Tuotantotapa-analyysit sisältävät hyviä vaikutta-vuutta parantavia suosituksia.
- Erikoissairaanhoidon siirtoviivemaksut on saatu lähes nollattua.
- Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen VAKE-brändi kestää hyvin valtakunnallista tarkastelua ja arvioin-tia.

Kehitettävää

- Talouden kantokyky ei ole kestäväällä pohjalla, hyvinvointialueen tulisi tarkastuslautakunnan suosituksen mukaan varautua ennakkoon siihen, jos alijäämän kattamisvelvoite realisoituu lain velvoittamassa aikamäärässä.
- Henkilöstön saatavuuden haasteisiin, pitovoimaan ja työn houkuttelevuuteen on edelleen syytä kiinnittää huomiota.
- Mittareissa on vielä paljon kehitettävää ja on suositeltavaa käyttää toimintaa ohjaavia, riittävän informatiivisia sekä selkeitä mittareita, joiden avulla jatkossa myös toiminnan kehittymisen seuranta onnistuu. Tavoitteena valtuustotason mittareissa pelkkä lain noudattaminen on heikko, eikä tuo organisaation toiminnan suuntaviivoihin lisäarvoa.
- Tilojen käyttöön liittyvissä asioissa on vielä paljon kehitettävää, esimerkiksi tilatehokkuuden mittausta ja vuokrausvolyymit aiheuttavat haasteita.
- Palveluverkon kehittämiseen tarvitaan tietoa ja tiedolla johtamisen työkaluja. Näiden kanssa on vielä hyvinvointialueella tehtävää.
- Asiakaspalautekyselyt eivät vielä onnistu kaikilla palvelualueilla. Palautteen kerääminen ja sen hyödyntäminen on tärkeä kehittämisen työväline ja vahvistaa myös osallisuuden toteutumista.
- Asiakasmitoitus 30 lasta/sosiaalityöntekijä ylittyy osalla avohuollon tekijöistä. Lasten ja perheiden hyvinvointi on tarkastuslautakunnan mielestä tärkeää, tämän vuoksi sosiaalityöntekijöiden rekrytointiin tulee kiinnittää jatkossakin huomiota.
- Potilastietojärjestelmän haasteet tiedon saatavuudessa tuottavat ongelmia tiedolla johtamiseen. Jotta tiedolla johtaminen onnistuisi, on kiinnitettävä huomiota relevantin datan saamiseen nykyistä paremmin.
- Kehittämistiedon yhteen saattaminen eri rajapinoista on tärkeää ja tähän tarvitaan oikeat työkalut sekä toimiva tiedon kulku eri toimijoiden välillä.
- Hoitotakuu ei toteudu kaikissa palveluissa.



Vastinepyynnöt



1. Miten hyvinvointialue varmistaa, että talouden kantokyky turvataan?
2. Millaisia toimenpiteitä tehdään osaavan ja kielitaitoisen henkilöstön houkuttelemiseksi ja sitouttamiseksi sekä miten työn palkitsevuutta kehitetään?
3. Miten ICT-kustannuksia jatkossa hillitään?
4. Miten uudistamisohjelman pitkän aikavälin vaikutusten arviointia on tehty ja kuinka aiotaan varmistaa, etteivät uudistamistoimenpiteet tule aiheuttamaan hoitovelkaa?
5. Miten varmistetaan, että hyvinvointialue tarjoaa palvelunsa hoitotakuun mukaisissa määräajoissa?

Tarkastuslautakunta esittää, että valtuusto pyytää hallitukselta selvitykset esitettyihin asioihin 9.9.2024 mennessä.

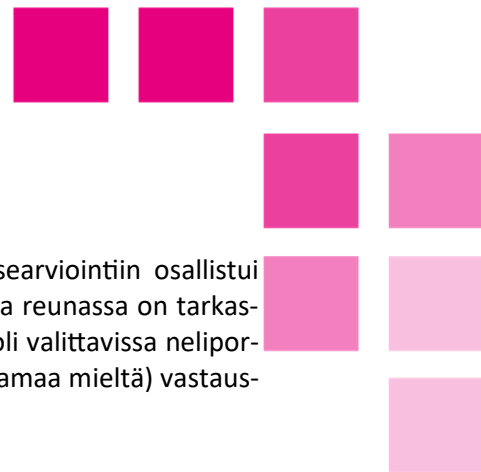


8. Suositusten vaikuttavuuden arviointi

Tarkastuslautakunnan vuoden 2022 arviointikertomuksen vastinepyyntö	Saatu vastine ja tarkastuslautakunnan arvio
<p>Tarkastuslautakunnan havainnon mukaan talousseurannan järjestelmät valmistuivat viiveellä ja edelleen osa järjestelmistä on ottamatta käyttöön. Järjestelmäpuutokset näkyvät mm. palvelualuekohtaisen budjetoinnin haasteina ja talousseurannan vaikeutena.</p> <p>Tarkastuslautakunta kysyi: Miten varmistetaan toimielinakohtaisen budjetoinnin toteutuminen ja seuranta?</p>	<p>✔ Etenee osittain. Talouden seurantajärjestelmän käyttöönotto on edistynyt.</p> <p>Suoritteiden reaaliaikainen seuranta on haasteellista ja budjetoinnissa on edelleen puutteita. Tiedolla johtamisen työkaluille nähdään suurta tarvetta.</p>
<p>Hyvinvointialuevalmistelussa tunnistettiin henkilöstön siirron osalta tehtäväkohtaisia palkkaeroja eri yksiköiden samaa työtä tekevien työntekijöiden välillä. Palkkaharmonisoinnista annettiin vuonna 2022 tarkastuslautakunnalle alustavia arvioita aikataulusta ja suuruusluokista.</p> <p>Tarkastuslautakunta kysyi: Mitkä työntekijäryhmät ovat palkkaharmonisointon piirissä, mikä on priorisointijärjestys ja paljonko palkkarahoja arvioidaan tarvittavan palkkaharmonisointiin?</p>	<p>✔ Etenee. Palkkaharmonisointiosuudessa on edistynyt kriittisten työntekijäryhmien osalta. Palkkojen yhdenmukaistamisen arvioitu kokonaiskustannus Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella oli noin 9,7 milj. euroa, sisältäen palkat ja sivukulut. Meno on jaksotettu vuosille 2023-2025 siten, että talousarviossa 2023 oli varauduttu kolmen milj. euron harmonisointikustannukseen.</p> <p>Paikallisista eristä maksettavat palkantarkistukset tulivat voimaan 1.6. alkaen, mutta ne maksettiin takautuvasti. Tarkistetut palkat maksettiin sekä vakituiselle että määräaikaiselle tarkistuksen piirissä olevalle henkilöstölle 31.8.2023.</p>
<p>Tarkastuslautakunnan havainnon mukaan tilinpäätöksessä ei eritelty ICT-muutuskustannusten osuutta valmistelurahoituksessa. Vuonna 2022 ICT-rahoitusta jouduttiin arvioimaan uudelleen, mutta talousarviomuutoksia ICT-muutuskustannuksista ei kuitenkaan tehty.</p> <p>Tarkastuslautakunta kysyi: Mikä on ICT-muutuskustannusten kokonaissumma, jolla hyvinvointialueen kaikki kriittiset järjestelmät on saatu valmiiksi ja arvio tulevasta ICT- käyttö-kustannustasosta Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella? Mitä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella jäi ICT-palvelujen osalta vielä tekemättä?</p>	<p>✔ Etenee. ICT-valmisteluhanke on saatu päätökseen ja ICT-infra on päällisin puolin valmis. Tuleva ICT-kustannuskehitys vaikuttaa merkittävästi hyvinvointialueen talouteen.</p>
<p>Tilinpäätöksen mukaan henkilöstövaje on laajentunut useimpiin sosiaali- ja terveyspalvelujen ammattiryhmiin ja pelastajiin. Väestön palvelutarpeiden kasvu, koronan aiheuttama palveluvelka sekä lainsäädännön mitoitusta koskevat muutokset vaikeuttavat tilannetta entisestään. Positiivinen työnantajamielikuva, hyvät henkilöstöedut ja mahdollisuus työelämän joustoihin ovat keskeisiä tekijöitä kilpailtaessa osaavan työvoiman niukoista resursseista.</p> <p>Tarkastuslautakunta kysyi: Miten osaava työvoima saadaan houkuteltua Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle ja jäämään, kun kilpailu osaavasta työvoimasta kiristyy?</p>	<p>✔ Etenee osittain. Työnantajamielikuvaan on panostettu ja Vantaan ja Keravan hyvinvointialue tunnustetaan kansallisesti houkuttelevana työnantajana.</p> <p>Työntekijöiden saatavuusongelmia esiintyy edelleen. Työntekijöiden saatavuus on valtakunnallinen ongelma.</p>
<p>Toimiva viestintä on ollut keskeisessä roolissa hyvinvointialueen valmistelun ja järjestämisvastuun siirron onnistumisessa. Viestinnällä on myös tärkeä merkitys hyvinvointialueen palvelujen saavutettavuudessa ja asiakasohjauksessa.</p> <p>Tarkastuslautakunta kysyi: Miten palvelujen saatavuus varmistetaan niiden henkilöiden osalta jotka eivät ole digipalvelujen piirissä? Miten kielivähemmistöjen viestintä ja viestinnän saatavuus turvataan?</p>	<p>✔ Etenee. Monikanavaisen viestintään on panostettu ja saavutettavuus otetaan huomioon eri käyttäjäryhmissä. Käännöstyötä on tehty ja monikielisen viestinnän konsepti on valmistunut. Hyvinvointialue kartoittaa erilaisia tekoälyyn perustuvia työkaluja, kuten käännösmahdollisuuksia.</p> <p>Tarkastuslautakunta huomauttaa, että Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen kaksikielisenä hyvinvointialueena tulee turvata, että ruotsinkielisten sosiaali- ja terveydenhuolto järjestyy sekä suomeksi että ruotsiksi siten, että asiakas saa ne valitsemallaan kielellä.</p>
<p>Hyvinvointialuelain 22 § mukaan aluevaltuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista ja 51§ mukaan aluehallituksen tulee järjestää hyvinvointialueen riippumaton sisäinen tarkastus. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisvastuusta on kuitenkin säädetty hallintosäännössä. Tarkastuslautakunnan havainnon mukaan työ sisäisen tarkastuksen järjestämisestä on edelleen kesken.</p> <p>Tarkastuslautakunta kysyi: Koska sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet tuodaan valtuuston päätöksentekoon ja miten sisäinen tarkastus tullaan järjestämään hyvinvointialueella?</p>	<p>✔ Etenee. Hyvinvointialueen sisäinen tarkastus kilpailutettiin loppuvuodesta 2023. Kilpailutuksen perusteella valittu KPMG Oy Ab aloitti ensimmäisen sisäisen tarkastuksen joulukuussa 2023 perustuen aluehallituksen 13.12.2023 § 307 sisäisen tarkastuksen toimintaohjeeseen ja vuosisuunnitelmaan 2023-2024. Sisäistä tarkastusta ei juurikaan suoritettu vuonna 2023, koska palvelun hankinta ajoittui loppuvuodelle. Aluevaltuusto hyväksyi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet kokouksessaan 11.9.2023 § 92.</p>

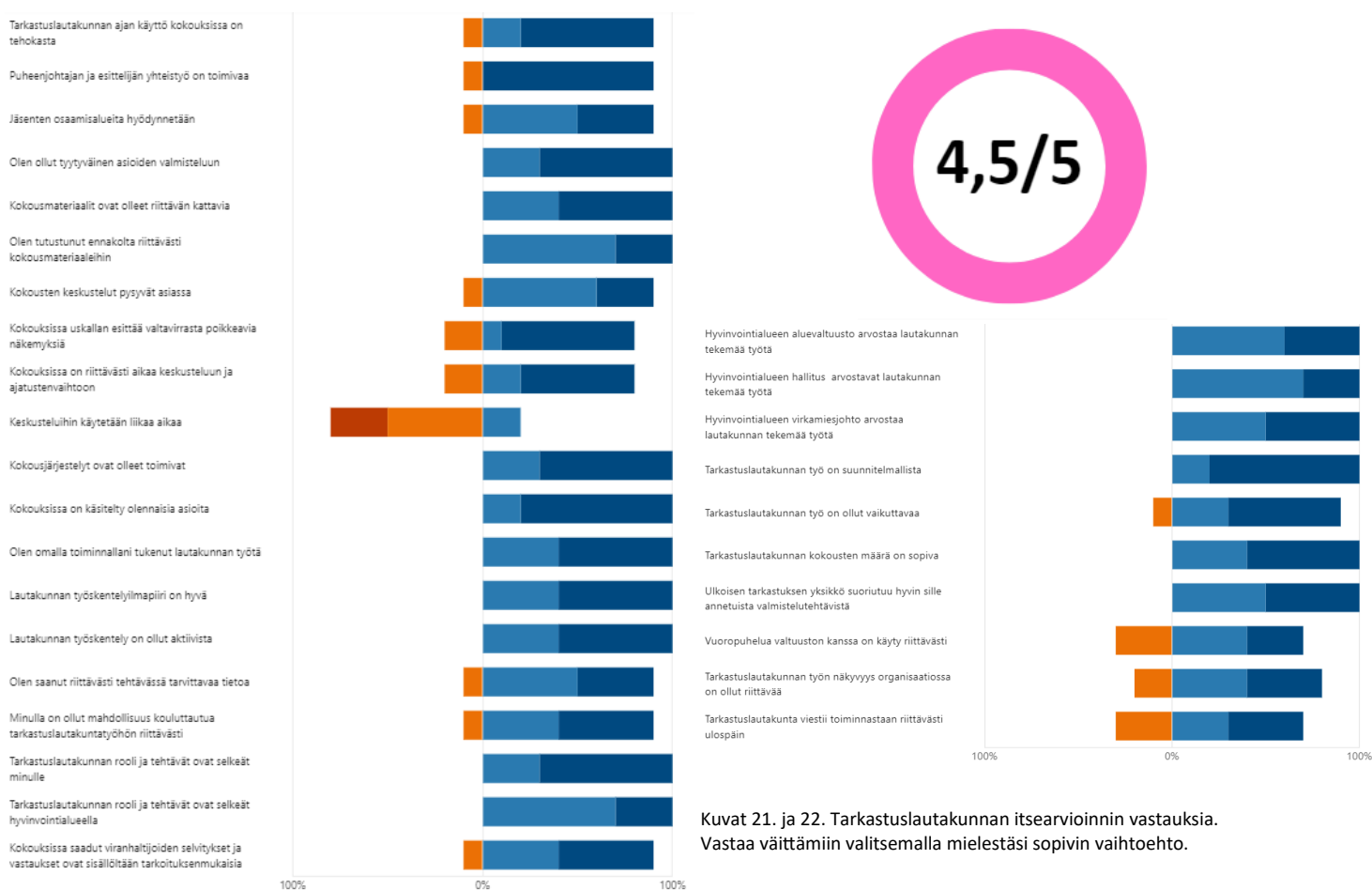


9. Tarkastuslautakunnan itsearviointi



Tarkastuslautakunta toteutti itsearviointia arviointivuoden 2023 lopussa. Itsearviointiin osallistui 10/13 tarkastuslautakunnan jäsentä eli vastausprosentti oli 77. Sivun oikeassa reunassa on tarkastuslautakunnan omaan toimintaan liittyviä vastauksia. Vastausvaihtoehtoina oli valittavissa neliporaisesti (1=eri mieltä, 2=jokseenkin eri mieltä, 3=jokseenkin samaa mieltä 4= samaa mieltä) vastausvaihtoehdot.

Valintakysymysten lisäksi itsearvioinnissa esitettiin 5 kpl avoimia kysymyksiä tarkastuslautakuntaa ja sen työskentelyä koskien, näistä vastauksista ulkoisen tarkastuksen yksikkö on koostanut tiivistelmän tämän arviointikertomuksen viimeisimpään huomiolaatikkoon. Tarkastuslautakunnan kokonaisarvosana omasta onnistumisestaan tällä työkaudella (arviointi 1-5, 1=ei ole onnistuttu ja 5 =erittäin hyvin onnistuttu) on 4,5, jota voidaan pitää erittäin hyvänä tuloksena.



Tarkastuslautakunta koki työskentelynsä kehittyneen kuluneen vuoden aikana positiiviseen suuntaan, työskentelyn koettiin muun muassa olevan systemaattisempaa ja järjestelmällisempää.

Tarkastuslautakunta toivoi arvioinnin sisällön jatkossa syventyvän entisestään.

Jokainen vastaaja koki, että omassa toiminnassa on vielä kehitettävää.

Arviointikertomusta pidettiin yleisesti laadukkaana, sisällöltään oleelliseen puuttuvana ja hyvänä.

Yhteistyö muiden lautakuntien kanssa aiheutti vastauksissa hajontaa, sillä osa ei ollut päässyt osallistumaan yhteisminäariin, yhteistyöstä pidettiin kuitenkin hyvin onnistuneena ja sitä toivottiin jatkossa lisää.



Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Vanda och Kervo välfärdsområde